

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
G N E S N E N S I S
EREMITÆ CAMALDULENSIS

A
STEPHANO DAMALEVICIO
S.T.D.CANONICORVM REGVLARIVM
*Congregationis Lateranensis ad San-
ctum Nicolaum Calistensis Prepo-
sito, & per Archidiecepsim Gne-
snensem librorum Censore Or-
dinario ex antiquissimis
gravium authorum
Chronicis,*

E X C E R P T A

Anno partus Virginei

Quo

ROMÆ ALEXANDER PAPA Coronat opes

Romæ Typis Ignatij de Lazaris, 1661.

Varfaviæ verò Anno Domini 1714.

REIMPRESSA

P. P. Estensi Camald in Insula Vigentis

IN AVITUM INSIGNE
CELSISSIMI PRINCIPIS.

I.

Inscripti Regum trabeato Nomine FLORES,
Coelica sunt etiam Nomina ferre parec.
Hoc igitur Divus cingit se Flore ROSINUS,
Ut grato citius fragret odore Lechis.

II.

Cessit victa suas Salomonis gloria dotes,
Szembekij Floris dum radiavit Honos.
Ast ubi Patritium junget Bogumilus odorem
Stellifero Numen ponet in axe ROSAS.

Bien. B. III. 21

S.
A D
CELISSIMUM PRINCIPEM
D O M I N U M
D. STANISLAVM
S Z E M B E K
A R C H I E P I S C O P U M
G N E S N E N S E M
Regni & M. D. L.
P R I M A T E M

*Q*uantum à caelis Domus
Tua aestimetur, jam cognoscimus
cum sub ejus tecla & DIVI HOSPI-
TES recipi exambiat PRINCIPVM
CELISSIME. Quid enim non
libenter petant has edes: in quibus
(j.k.) nulle

nullæ are præterquam virtutis colun-
tur, Crimenq; ab illis tam longè distat
quàm ab ipsa probitate. Vagentur ali-
bi liberè, per palatia fastus & ambitio,
pateant nonnullorum a tria die noctuq;
insomnibus vitijs, accumbat mensis lu-
xus, aureis Cubilibus stertat jactantia,
ludat non sine illusionè conscientie in
hortis insolentia, inter famulorum gre-
ges regnet dissolutio; tædeat multos, quin
& pudeat, non convivere familiarius
probris, maximumq; Magnatum pute-
tur nefas, carere nefandis, tanquam
etiam isti soles umbras admitterent;
apud Te supra id maximè excubatur,
ut ejusmodi turbe omnis à religiosissi-
ma aula aditus præcludatur. Cum
namq; magnum sis Polonie Numen
incolere non potes, nisi aut Cœlum
aut templa, obsequiaq; detrectas, quæ
jugum Divinæ & humanæ legis excus-
serunt

serunt. Placet Tibi decor externus,
si & animus non squalleat, non abhor-
res sibilantia serica, si probitatem non
exsibilent, gaudes Tuos spectare divi-
tes, si unà non careant opibus innocen-
tie. Unde si virtus terris deperiret,
non alibi quæreretur quam Domi Tue
imò tu ipse à singulis, singularum vir-
tutum Imago colereris, quarum effigiè,
adeo refers vivam, ut ille omnes Tu
unus esse videaris. Quæ nobis etas
pientior Te ostendet Numam? Cu-
jus sudoribus nigata Ecclesie vinea in
dulces protuberat botros sanctimonie.
Restituisi templis reverentiam; fati-
scentem Divinarum honorem erexisti,
emorientem in Clero pietatis animam
Tuo spiritu redanimasti. Iam non u-
nam sponsa Christi ornanda sibi ex Tue
doctrinæ floribus contexit coronam,
metimus uberes ex Ecclesie agro fru-

Etus quos Tu inseminaſti, non marce-
ſcunt Archidieceſeos lilia, quia Tuâ
indefeſſâ coluntur ſollicitudine. Nec
mirum iniquum enim putas ad ſuper-
biam tantum non ad Religionis fulcrû
Archipreſuleum geſtare ſcipionem, Ca-
put primis ligari tenijs, & mentem non
eſſe amore ſuperum obligatam, Crucẽ
in pectore præferre, & Crucis zelum à
corde exulare. Odiſti exanimis ſta-
tuas, ſæpius iſte Infulis graves, purpu-
ris tumide, gemmis & tantum illuſtres,
Vultum Pontificum non munus exhi-
bent, Tu mitrâ cum ſupra alios emi-
neas, infra neminem indignis Prima-
tiali honore reptas operibus, tantò ma-
gis in hoc Culmine admirandus, quòd
in illo ſubiſtas ſine ruina probitatis.
Plures aliùs levati, gravius virtutẽ
præcipitarunt, & ſoli publico propin-
quiores, cecutiunt ad aſpectum pietatis,
Tecum

Tecum, quo levatur sublimius, eo secu-
rior à casu, gaudet Te videre supra
omnes, in quo ab omnibus suprema a-
dorat. Nec pro aris solum, pro patrijs
quoque penatibus, ardentem Te expe-
rimur Flaminium, partiris inter superos
& Patriam curas, oblitus Tui, illo-
rum memoriâ. Ne libertas Lechica to-
ties ab infamibus petita & impetita
procis rapiatur, invigilas diligenter
PRIMATVM PRVDENTIS-
SIME, Regibusq; & legibus corri-
gendis Te provisum non ignarus, ita
sceptra revereris, ut audaciam certâdi
pro publica salute nō deponas. Habēt
Te lachrymæ populi pro se oratorem,
pro quibus dum facundius, quam olim
fabulis duntaxat celebris Hercules pe-
roras, Catenas fundis ad dissolutionem
malorum restringendam. Modestiam
Tnam laudibus interturbare non au-
demus;

demus; major hæc quam ut eam nostri
margines capiant. Principem fasces
& tituli ostentant, demissio unum ex
nobis loquitur, nemini inaccessus, tam
facilis obtutibus omnium quam votis
occurris, nec pensas quantum Tua
Tibi concedat Authoritas, sed
quantum nostra necessitas indigeat.
Demittis Te ad omnes hoc ipso Cel-
fissimus, gaudesq; subvenire singulis non
rogatus. Ita cum nulla cum virtute
ad Superum propinquitatem non acce-
das, familiaritate tamen cum subditis
prestat, quam ita Tibi singularem
reddidisti, ut si omni virtute destitue-
reris, hæc una dignum Te faceret toti
terrarum orbi moderando. Et id est
quod Celites intra Tua limina invitat,
imò etiam trahit, simillimus illis in
Te animus; gaudent Tuo consortio,
quem honoris sui presidio gaudere non
ignorant

ignorant. Admitte jam **PRINCI-**
PVM BENEVOLENTISSI-
ME & nostrum Bogumilum, verius
dicam Tuum, qui ijsdem Tyaris insi-
gnis, eadem Cathedrâ sublimis, parum
se mereri de Superis putaret, nisi & de
Tuo in terris patrocinio mereatur.
Nec magna petit, Tuum duntaxat a-
gnosce, & nemo non suum volet, ne-
miniq; ardentiozem Illius Cultum Pri-
mas Tua authoritas non imperabit.
Precessit Te Archipresuleis fascibus,
Tu simul & virtutum & dignitatis
successor vel ideo servatus, ut aras
tanti Pontificis servares, servatas ad
posteritatis transmitters veneracionem.
Multum illi debes, parata sanctitatis
exempla que imitareris invenisti, plus
ille Tibi, cujus virtutum vestigia ne
obtererentur, Tuis operibus effecisti,
quod gloriosius, nomen Illius ne fato tē-
porum

porum morererur, Tu Stanislaus non
desinis animare. Nihil deniq, cum
Illo Tibi non commune, Generis &
Purpure Pestum equè floridum, pie-
tatis in Superos fervor idem, uterque
Patronus Lechie, Ille in Cœlis, Tu
in terris causam eius fortiter propugna-
tis. Radijs eum illustrarunt astra, quò
tamen orbi magis inclarescat, amoris
flammas à Te expectat. Elucescent
tunc iste, ubi curâ & promotione Tuâ
votivis tota Archidieceps nomini eius
ignibus coruscabit. Meretur honorem
Tutelarium Poloniæ, qui communem
cum ipsis agit Regni patronatum.
Promove itaq, Archipresulum Glorio-
sissime Divi Antecessoris Tui cultum,
ille pro temporanea sibi impetrata in
terris solennitate, eternam Tibi in ce-
lis impetrabit.

Ex voto

Obligatissimi Ordinis Camaldulensis.
Eremitarum, ad Varsaviam.

Protestatio Authoris

LEctor adverte ab immemorabili Bogumilum, ut infra ex mea serie Archiepiscoporum Gnesnensium, Sanctum esse dictum, ore tantum populi, non solenni Ecclesiæ; Et quæ modo exarata legis, in eo statu relinquo, quem seclusis hiæc meis lucubrationibus obtinebant. Idque tam Sanctè profiteor, quam decet eum, qui sanctæ Sedis Apostolicæ filius obedientissimus haberi cupit, ab eaque in omnibus dirigì velit.

Porro sanctum vocatum, & ei vota supplicationesque publicas fieri solitas, ante ducentos amplius annos testimonia Ecclesiæ metropolitanæ ostendunt nam anno Domini 1443. Vincentius Kot Archiepiscopus Gnesnensis ita oblationes ad Tumulum S. Bogumili in Ecclesia Dobrovensi disposuit cum Collegio Metropolitano.

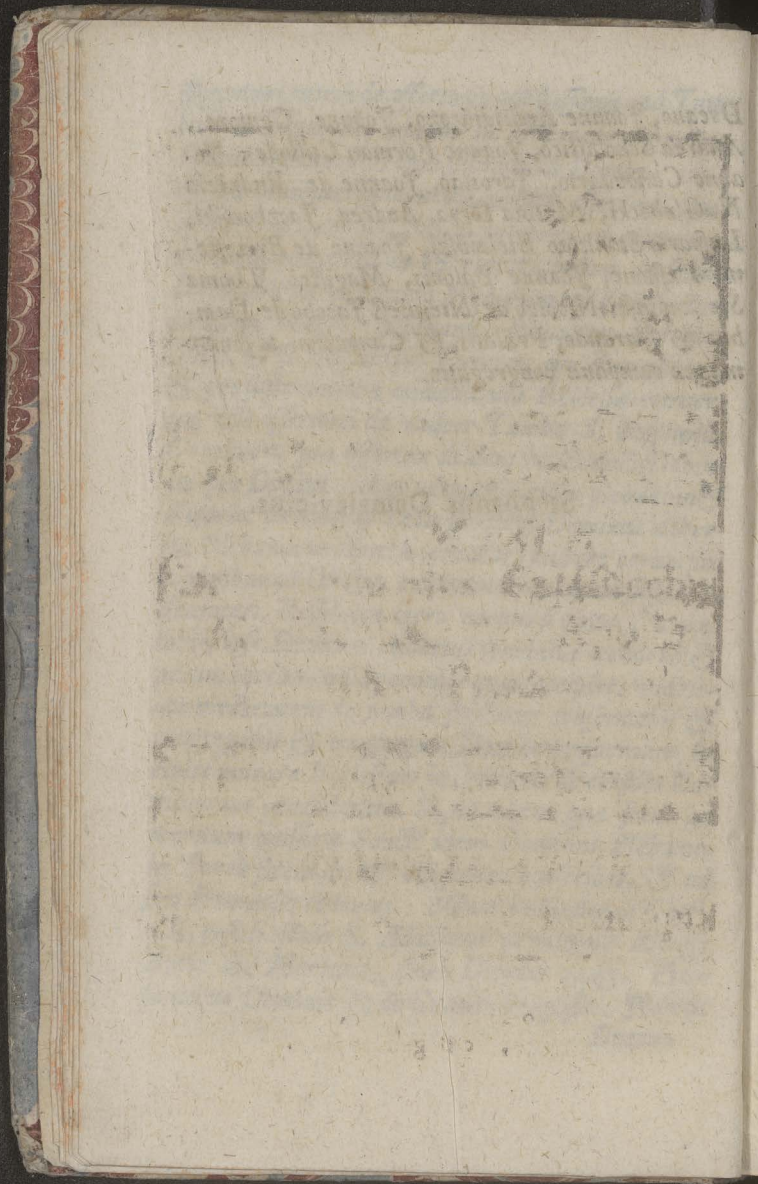
Ex
serm:
Arch:
Gnesn
in vit:
hujus
Sancti
III.

Reverendissimus in Christo Pater Dominus Vincentius Archiepiscopus, cum presatis Dominis de Capitulo Gnesnen: superius, habitis tractatibus mutuis inter se super offertorio Dobrovo, talem ordinationem fecerunt. Ut Plebanus recipiat offertorium in toto de Altarijs, & alias oblationes.
Quantum

Quantum autem de offertorio quod offertur ad Tum-
bam S. Bogumili; ibidem in Dobrovo, presatus
Dominus prepositus eum supradictis Dominis vult,
Et ita ordinat: quod medietas dicti offertorii quod
offertur ad tumbam, fiat ad murum, ad quam me-
dietaiem recipiendam Et conservandam constituit
Honorabilem Albertum Plebanum in Turek, me-
dietaiem autem residuam, Plebanus Dominus
Ostha, Et successoros sui recipiat, pro suis usibus,
Et pro sustentatione ministrorum Ecclesia conver-
tat dicti offertorii de eadem Tumba S. Bogumili.
Cera vero qua offertur ibidem in Ecclesia Dobro-
vo pro Divini cultus administratione plebanum Et
Vicarios de eadem cera presatus Dominus Alber-
tus Plebanus in Turek teneatur retinere ceram pro
luminibus ad Divina celebranda quantum sufficeret
decenter. Residuam vero ceram si extat seu ex-
tabit, ipse Dominus Albertus tenebitur vendere Et
pecuniam cum aliis pecuniis quas accipiet, videli-
cet medietatem de tumba fideliter conservabit Et
congregabit Et congregata Domino prosperante, in-
cipiet murare Ecclesiam in Dobrovo de consilio Do-
minorum pradiCTORUM: Signa autem que sunt ad
meritum eiusdem Sancti idem Dominus Plebanus
in Turek fideliter, Et diligenter conscribat, Et ad
sua Protocolla reponat. Actum in Generali Capi-
tulo, post Festum S. Adalberti penultima Mensis
Apris: die Mercurii, Anno Domini 1443. Præ-
sentibus Dominis P. de Crandi Preposito. Joanne
Decano

Decano, Joanne Archidiacono, Joanne Cantore,
Andrea Scholastico, Joanne Forman Custode, Jo-
anne Cancellario, Jaroslao, Joanne de Rudzieia
N. Glebocki, Mathia Drya, Andrea Jaczkowski,
Lascario Stanislao Bielanowski, Joanne de Brizoste-
mo Luskone, Joanne Falonis, Magistro Thoma
Stezanpinski, Nicolao de Nienieß Jacobo de Dam-
bno & Jarando, Prelatis, & Canonicis. ad sonum
magnæ campanæ congregatis.

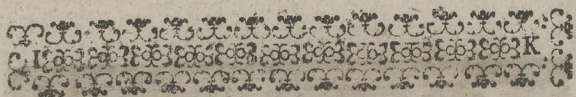
Stephanus Damalevicius.

S. BOGUMILUS ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS CAMALD:

Dum facilis pro Te miseris fert alveus escam
Influis æternas, sic Bogumile dapes.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendiss: Patri
Mag: Sac: Palatij Apost:
Ord: Carassi Archiep: Patrass: Vicesg:

IMPRIMATUR

Kr: Raymundus Capisucchus
Magister Sac: Pal: Apost:
Ord: Præd:

REIMPRIMATUR

M. Bartholomæus Episcopus
Posnaniensis m: pp:

V I T A
S. BOGUMILI
ARCHIEPISCOPI
GNESNENSIS XIV.

CAPUT I.

Gentis Rosæ in Polonia Origo.

SANCTUS Adalbertus,
Bohemus natione, Gen-
tis Rosæ, quæ Rosam in
campo rubro, albam gerit pro
stemmate, Comitum Libicensi-
um hæres, Slaunici, & Strzezy-
slavæ illustrium parentum filius

S. Rômualdi Eremitarum Camaldulensium Patriarchæ, discipulus cum frustra iterum, Moguntino Archiepiscopo in Romana Synodo sollicitante, & sũmo Pontifice Gregorio V. mandante, ad Cathedram Pragensem: Fuiſſet reversus: obtento consensu sanctæ sedis Apostolicæ, nisi resipiscerent Pragenses, & sui Pastoris monitis obtemperarent, barbaris gentibus Evangelium prædicandi, in Ungariam primùm, deinde in Poloniam venit; ut nova, plantationis Vineæ Domini Sabaoth germina, salutari Christianæ doctrinæ irrigaret imbri, comitibus

Archiepiscopi Gnesnensis 3

bus imparem laboris, instituti
Sancti Romualdi, Eremitis Ca-
maldulensibus, Christiano & Pa-
pante, ac Gaudentio, sive Ra-
dzino fratre germano, tum &
Poraiio, quem divina providen-
tia nefario furori Bohemorum,
in alios fratres sancti Episcopi,
Sobonem, Spicimirum, Sobe-
slaum, Zimissum, & Ceslaum,
grassanti subtraxerat, secum as-
sumptis. Ex quibus Gaudentium
sive Radzinum, in Cathedram
Gnesnensem pro se suffecit, pro-
bante Gregorio V. Pontifice
Maximo Ottonis III. Impera-
toris cognato magnis ipse fru-
stra precibus sollicitatus à Polo-

nis ut laborem ex colendis neophitorum moribus, ex ea Cathedra Doctor & Archipræsul impenderet. Qua in re, ne prorsus vota, & desideria recens ad Christum conversæ nationis, videretur contemnere; summam, & compendiū doctrinæ Christianæ, lingua vernacula conscriptum à Polonis decantandū, cum Gaudentio Fratri reliquisset, quod usq; in præsentem diē, in templis, domibus, & aciebus olim militaribus, decantari usitatum fuit ipse ad prædicandū infidelibus Prussis Evangelium, perrexit. Ubi coronam martyrii, remo primū à nauta percussus

Archiepiscopi Gnesnensis 5

cussus graviter, septem deinde lanceis, à barbaris confossus, adeptus est die 23. mensis Aprilis feria sexta magna Anno Christi nongentesimo nonagesimo septimo.

CAPUT II.

Bogumili parentes, & præceptor.

POrajus autem frater ipsius germanus, sumpta conjugè in Polonia, Comitum Libicensium nomen, & stirpem propagavit, ex qua genuini hætedes aviti, Rosæ albæ, candoris prodierunt Boguphalus, & Bogumilus germani fratres, ex Nicolao de comitibus Libicensibus,

6 *Vita S. Bogumili*

in Bohemia, stirpe Poraja ori-
undo, in maiore Polonia, Gne-
snenfi Castellano, primariae di-
gnitatis in Senatu Polono viro,
& Catharina Gryphia, Comitū
de laxa sorore, foemina lectissi-
ma, parentibus piis; ac Deum
timentibus prognati, in Villa
hereditaria dicta Cosminco,
prope Dobrovum pagum Ar-
chidiaecesis Gnesnensis, Archi-
diaconatus, & territorii Unie-
ioviensis, Palatinatus Syradien-
sis. Hi ab infantia in timore
Domini, & pietate Christiana
instituti à parentibus, literis e-
tiam humanioribus pueritiam
excoluerūt, in Gymnasio Gne-
snenfi

Archiepiscopi Gnesnensis 7

snensi, sancto præceptore curã
illorum institutionis sustinente,
Ottone Bambergiensi Episco-
po; qui quamvis & ipse illustri-
bus in Suevia Comitibus, Patre
Bertholdo, & matre Sophia na-
tus esset, tamen orbatus paren-
tibus, ad eam devenerat egesta-
tem, ut cum Grammaticæ præ-
cepta, itemque Poëtas, & Phi-
losophos, tenaci memoria com-
plexus esset, nec haberet sum-
ptus, ad studia sublimiora ne-
cessarios, in Poloniam, quæ tunc
nobilissimum pretiosissimarum
Sapientiæ mercium extitit em-
porium venerit, & ludum lite-
rarium ibi cū authoritate Prin-

cipis docendi; aperuerit. Cancellarius deinde factus Boleslai primi Polonorum Regis, & ab eo ad Henricum Quartum Imperatorem legatione functus, Episcopatum Bambergensem, mortuo Ruberto eius Diocesis Episcopo, eiusdem Imperatoris promotione, consecutus est, à Paschali Summo Pontifice confirmatus, & ipso die Pentecostes ab eodem consecratus. Sub tanto præceptore, posteaquam Grammatices & humaniorum studiorum tyrocinium deposuissent in Patria, ad colendas severiores Musas, animumque perpoliendum Theologiæ, ac
iuris

Archiepiscopi Gnesnensis 9

juris Canonici peritia, Lutetiam
Parisiſorum ſufficienti, ac libe-
rali ſumptu inſtructi, miſſi ſunt.
Vivebat tunc S. Bernardus, Cla-
ræ Vallis, Ordinis Ciſtercien-
ſium Abbas, qui per totum or-
bem, ſanctitatis inſtituti ſui, lō-
gè latèque ita fragrantiam ſpar-
ferat, ut ipſo ſuperſtite, tria
monaſteria, Andreoviſe, Lu-
onſe, & Laſdenſe celeberrima
in Polonia fuerint fundata &
liberali fundatorum munificen-
tia dotata. Eius Ordinis, cum
diligenter in Galliis ſanctimo-
niam circumſpexiſſet Bogupha-
lus, poſtquam divinarum Sci-
entiarum opibus auctus, una
cum

cum fratre Bogumilo, in patriam fuisset reversus, nihil cunctabundus, quod firmo & constanti animo Theologiae sacrae incumbens, deliberaverat, exequi statuit: seque, spreto fallacis mundi fucō, vanisque ipsius pollicitationibus, & illecebris saecularium deliciarum damnatis, sodalitia Cisterciensium, in monasterio Luknensi, quod nunc Wagrovecense dicitur, solenni professione addixit.

CAPUT III.

Bogumilus Ecclesiam Sanctissimae Trinitatis aedificat.

Porro natus maior Bogumilus mēsurā praecleari sui nominis fortun-

Archiepiscopi Gnesnensis II

fortunato implens omine, omnem huc operam contulit, ne defidiore passu, minoris vestigia cōsectaretur fratris; qui jam nomini suo Bogufali (Dei laudem id sonat, idiomate Polonico) satis videbatur respondisse, in holocaustum divinæ laudis, religiosa professione cōsecratus. Sancta igitur excitus æmulatione, cœpit & ipse cogitare diligentius, quomodo per stabilia virtutum exercitia, Deo charus (quod dictio Bogumili, sua significatione deposcit) evaderet. Atque imprimis cum Deum strenuè, ac fortiter amando, se id consecuturum speraret, impulsu

pulsu Divini spiritus, inter Deum & se reciprocante amicitia, omnes peccandi occasiones, quam accuratissimè subterfugere constituit. Cum vero administrationem bonorum, ad se obitu parentum devolutorum suscepisset, frequentius Dobrovensem pagum, oculis & animo lustrare consueverat, tanquam locum, ab omni negotiorum strepitu semotum, proindeque celestium bonorum contemplationi maximè idoneum: speculari præsertim collem, inter altas quercus editiorem, duplici fluviorum Nyr, & Vartæ, anfractu, aditum in lucum opacū

inter

intercludēte, circumfluum; cuius loci opportunitatem, cum attentius considerasset, ante omnia quæ digesserat animo, proposita, Christum bonorum suorum cohæredem scripsit, certa illorū portione Parocho, qui curam Dobrovensis populi gereret, attributa; & templum ad laudem, & gloriam Sanctissimæ Trinitatis, sub eius patrocinio de plantis abiegnis, quæ arbor cariei non obnoxia in ævum durat, extruxit: atque ab Archiepiscopo Gnesnensi Joāne Primo, ritu solenni dedicandum procuravit. Placebant hæc in Dei gloriæ propagationem

adolescentis studia Gnesnensi Archiepiscopo, qui iuvenem, ut post ædem divino nuncupatum cultui, se quoque in eius laudem vellet mancipatum: sic enim Dilectus Deo & hominibus, iuxta nominis sui elogium censeretur. Non inuitis accepit auribus Archipræsulis avunculi sui admonitionem, eò etiam facilius, quod iam de vitæ statu deligendo, matura deliberatione hinc inde perpensis consiliis, & prudentum responsis, non amplius ancipiti distraheretur hallucinatione, sacerdotalis munus officii, firma cogitatione complexus.

CAPUT IV.

In aulam se Archiepiscopi cōfert.

Subductis ergo rei domesticæ rationibus, Archiepiscopum non multò post sequitur ad arcē Unieioviensem, & in album relatus aulicorum, munus Cancellarii ab eo sibi demandatum, magna fide, ac diligentia obit. Non fidebat ætatis lubricæ fragilitati, aulæ inconstantes blanditia à qua plerumque monendi libertas, & veritatis candor exulare solet, circumspecta cogitatione, revolvens; proinde fidum ianitorem, portis sensum affixit, timorem Domini: cavens

vens, ne quid illuc introgrederetur, quod castimoniam mentis, & corporis ullo modo possit contaminare, aut saltem carnis appetitui reluctantes, labefactare conatus. A Societate illorū, quibus Deum offendere, pro parvo ducitur, magnopere abhorruit, pluris tempus aestimavit, quam ut illud vanis aulicorum occupationibus, & ludorum levitati, putaret impendendum. Otium detestatus, nunc orando, nunc scribendo, nunc legendo laborum, & curarum tædia temperavit; honestis nunquam deambulationibus, & amicorum colloquiis, intensas
animi

animi vires remittere contētus. Induit panopliā strenuus Christi miles, omnium earum virtutum, à quibus plurimum præsidii, propugnandæ castitati esse solet, maximè autem jejuniis, in obsequium spiritui, rebellem carnis vigorem, subigere habuit usitatum, quorum tam religiosus cultor extitit, ut non modo vigilias Sanctorum, & quatuor temporum observantiam, unica refectione transigeret, verum etiam quavis sexta feria, ob memoriam Dominicæ passionis, tantum puer teneret rigorem, ut ne particulam quidem panis, sero degustandam sibi

B

per-

permitteret. Quadragesimam per novem integras septimanas, more majorum servavit exactè. Ultra quos jejunandi modos, ab Ecclesia Catholica præscriptos, vel diuturna Polonorum traditione usurpatos, frequentius voluntarias corpori castigando in edias, sicut & cicilia, humicubationes, vigiliæ, flagellationes, genuflexiones, brachiorum in modum crucis extensiones, diuturnas stationes, & cætera ejus generis, macerandæ carnis instrumenta crebrò adhibuit, quibus inexpugnabile scutum orationis adjunxit, gloriosissimæ Virginum Virgini Deiparæ

ma; o

majorem in modum supplicans, ut propositum castæ mentis, sui clientis tutelari ope, contra infestos mundi, carnis, & Caco-dæmonum insultus, defendere dignaretur; *Sciens Dæmonum plagas, & carnis innatas appetitiones, quibus assiduè vexamur, difficile esse sine Beatæ Virginis auxilio ut sedare queamus.* His exercitationibus, sensim adolescentiam à fallacis mundi vanitatibus abducebat, ad iugem Divini Numinis cultum, in statu Sacerdotali eam disponens, quod propositum iam inde à puerilibus annis conceperat. Itaque quasi legem animo fixit

perpetuam, natu maiores revereri, æqualibus non invidere, inferiores non contemnere, amicos in via virtutis occurrentes, impensius omnibus officiis colere, omnem ambitionem ab actionibus excludere, in iisque solam Dei spectare gloriam, & amorem, sobrietatem amare, ab inutilibus sermonibus linguam compescere, piorum librorum lectioni ac meditationibus rerum cœlestium vacare, aures a verbis detractorum, & a scurrilibus aulæ iocis averrun- care & quævis arma virtutum, à Sãctis Patribus, quibus se totũ adverso ictus Vaferrimi serpētis muni-

muniret mutuari; ita ut omnes, quos aliqua virtute consideraret excellere, sibi ad imitandū ob oculos statuerat, iamque ipsa ferii vultu compositione, & motu animi, corporique moderatione specimen quoddam vitæ Anachoreticæ, in adolescentia præferre videbatur. Mirabantur omnes aulici, tam gravem, imperturbati propositi, constantiam: ob quam illum, & sincere diligebant, & religiosā quâdam observantiâ verebantur; ut illo præsentē, non auderent quidquam castis molestum auribus proloqui, neque indulgere ludis, aut vanis auli-

corum facetiis & oblectamentis præsumerent. Fuit in aula Bogumilus juvenis, cor senile gerens, omnibus officiosus, nulli onerosus, devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Domini servus, proximi socius, mundi Dominus, superiora habens ad gaudium, æqualia ad consortium, interiora ad servitium.

CAPUT V.

De vite statu deliberat.

CONsiderabat Archiepiscopus mores in juvene, ad omnium virtutum harmoniam rectè concinnatos attentius,

ma-

Archiepiscopi Gnesnensis 2

magno suo solatio; agens Sum-
mas Numini gratias, quod sibi
talem in vinea sua cooperato-
rem destinasset; itaque vocato
ad se adolescenti, qui jam tunc
a sacris Canonibus definitæ ad
Sacerdotium fuit ætatis deside-
rium, quod antea sibi circa cõ-
secrationem Ecclesiæ Parochi-
alis Dobrovensis exposuerat, i-
teratis vicibus gravi persuasio-
ne inculcat, identidem asseve-
rans, quòd strictam tremendo
judici rationẽ esset redditurus,
de talentis sibi concreditis, nisi
vellet justis obsecundare moni-
tionibus, atque usuram talento-
rum, in alimoniam familiæ do-

minicæ, fideliter convertere, super eam, per sacerdotii Ordinem, constituendus. Gratias agit primo Archipræsuli, pro paterno erga se affectu, & benevolentia: inducias deinde ad tempus Ordinum à jure præfixum, sibi concedi poposcit, intra quod matura deliberatione peracta, se ad tam excelsi muneris officium disponderet Digressus ab Archiepiscopo, cæpit sublimis fastigii celsitatem accuratè speculari, & eo periculosis præcipitii ruinam considerare, quò altiùs apex dignitatis emereret, intra se diligenter expendens. *Grandis dignitas*

tas Sacerdotum, sed grandis ruina si peccant, letamur ad ascensum, sed timeamus, ad lapsum.

Non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quanti meroris de sublimioribus corruisse: Nec enim solum pro nostris delictis reddemus rationem, sed pro omnium, quorum abutimur donis, & nequaquam sumus de eorum salute solliciti. Tanta verò sollicitudo, circa unius animæ lucrum est necessaria, quanta universi orbis divitias lucramento, non sufficeret negotiatori. Tandē, cum frequentiùs Archiepiscopus, Ecclesiarum necessitatem exponeret, & verbis pluribus,

charitatem erga proximorum salutem exaggeraret, pro qua Filius Dei de coelis descendit; atque in super illum potentis obedientiæ terreret authoritate, tandem Bogumilus, voluntatem hanc Dei esse interpretatus, in re tanti momenti, quanti esset sua, & proximi salus, majorum qui vices Dei obeunt in terris, non refragari consuetus, victas spontè dedit manus authoritati, persuadentis Archiepiscopi. Nimirum *bonus obediens dat suum velle, & suum nolle, ut possit dicere paratum cor meum Deus, paratum cor meum, paratum quodcunque præceperis face-*

*facere, paratum ad nutum citius
obedire, paratum tibi vacare,
proximis ministrare, me ipsum
custodire, & in cœlestium con-
templatione requiescere.* Eum
ita dispositum, à populi turba
segregat Archiepiscopus, inde
innumerum Cleri refert, ac tan-
dem per omnes Ordinum gra-
dus, ritè legitimèque promotū,
Presbyteratus sacro charectere
insignit.

CAPVT VI.

Fit Sacerdos humilis

FACTUS ex obedientia Sacer-
dos Bogumilus cœpit cu-
mulatiùs cœlestium immissio-
num

num dona sentire, atque jam Deo, qui consumens ignis est, propior factus, sacrique amoris incendio liquefcere, & fluens tanquam cera à facie ignis, sese in abyffum nihili, cum profunda humilitate demittere. Nam ea est veræ humilitatis conditio, ut quò propius divinæ Majestatis gloriam speculatur, eo magis se indignam divini sermonis confortio recognoscat. Secus hic omnino accidit, quam in humanæ conversationis frequentia videmus evenire: ubi diuturna familiaritas, extremi contemptus esse solet occasio. Non enim

ani-

anima fidelis, & verè humilis,
quòd eam sponsus cœlestis di-
gnetur alloquio, aliquid in se,
quo tantos mereatur favores,
recognoscit; Sed verecunda re-
verentia, & modestia, coram
májestate suprema, in cognitio-
nem sui nihili profundius de-
scendit nec pensat, ubi nunc
est sed ubi fuit, dum non fuit.
Excitabat Bogumilum, ad pro-
fectum in hac virtute, remini-
scentia miseræ conditionis, &
fragilitatis humanæ, *semper co-
gitando, quid sibi deesset, repetès
memoria, ubi fuit secularibus
irretitus curis, aut iudiciorum
Dei sententiam metuens, Et secū
qua-*

querens, ubi erit; aut cum mala
 vitæ præsentis attendens, & so-
 lenter mærens, considerabat ubi
 esset: aut cum bona supernæ pa-
 triæ contemplabatur, quæ quia
 nondum adipiscebatur, lugens
 conspiciebat, ubi non esset; illud
 tantum usurpans cum tædio:
 Quemadmodum desiderat cer-
 vus ad fontes aquarum ita de-
 siderat anima mea ad te Deus.

Illam verè secutus est humili-
 tatem, quæ omnium virtutum
 est in nobis origo, in propria ra-
 dice charitatis pullulans, & per-
 durans; non quæ se molli vultus
 compositione ostentat aut mo-
 desto corporis gestu venditat,

aut

la aut fracta verborum voce infi-
o- nuat. Sed quæ puro cordis affe-
bi ctu, per vilitatis suæ recogniti-
a- onem, coram Deo se proster-
ia nit. *Sunt enim plerique in mun-*
ns *do, qui volunt esse humiles, sine*
id *despectu, bene vestiti sine sollicitu-*
: *dine: delicatæ pacis possessores, si-*
r- *ne labore, alijs detrahentes, mor-*
e- *daces ut canes, dolosi ut vulpes,*
. *superbi ut leones, intrinsecus au-*
li- *tem lupi rapaces, mellis dulcedi-*
m *nem, id est inanis gloriæ, & latē-*
a- *tis lascivie ut ursi quærentes. Vo-*
r- *lunt esse sine auctoritate iudices,*
us *sine visu testes, postremò falsi ac-*
o- *cusatores, & omni veritate ca-*
at, *rentes. Illam coluit Bogumilus*
humi-

humilitatem, quæ in timore Domini fundata, propriæ infirmitatis conscientia, in ima deprimitur, & sincero corde se Deo, & in officiis suæ vocationis, cum fiducia divini auxilii fideliter obeundis, & præstanda in pœnis, & ærumnis obedientia, & exhibendo debito aliis honore, subicit. Corde se credebat indignum honoribus, & ore confitebatur ad sacerdotium se nullis meritis, sed sola dignatione misericordiæ Domini, vocatum. Itaque reputans animo puritatem Angelicam, quæ sacerdotii dignitati annexa est, imbecilles vi-

res ad excipiendum manibus
Dominum, *sub quo curvantur*
qui portant orbem: ad portan-
dum eum qui *tribus digitis mo-*
lem terræ appensam gerit, ad
sustinendam illius maiestatem,
qui sedit super Cherubim, & Se-
raphim; ad luctandum cum Deo
Israel forti, humili oratione di-
sponebat; modò cum Centuri-
one indignum se tanti hospitis
præsentia corde sincero pronũ-
tians, modò cum Elisabetha
hilari gestiens voluptate, mira-
bundus exclamans: *Unde mihi*
hoc ut Dominus meus ad me ve-
niat, nunc cum Abrahamo pul-
verem se ac cinerem, in conspe-

Etu divinæ maiestatis profitens,
nunc se peccatorem cum san-
cto Petro recognoscens, nunc
cum prodigo filio, indignum
videre altitudinem cœli se repu-
tans, nunc divini fretus auxilii
fiducia, cum Davide lætabun-
dus occinens: *Calicem salutaris
accipiam, & nomen Domini in-
vocabo: nunc omnes animi, cor-
porisque facultates ad laudan-
dum creatorem divini psaltis
fervore provocans: Benedic a-
nima mea Domino; & omnia
quæ intra me sunt, nomini san-
cto eius. Benedic anima mea Do-
mino: & noli oblivisci omnes re-
tributiones eius.*

CAPUT VII.

Orationibus insistit.

IGitur singularem Dei bonitatem, & gratiam vocationis ad tam excelsæ dignitatis apicem recognoscens, & cum fidei Samuele, promptum se, ac hilarem ad obsequium, vocanti Deo exhibere satagens, orationis adminiculum adimplendum tam ardui negotii munus, adhibuit. Præter divini officii pensum, quod diebus singulis, juxta ritum & ordinem Provinciæ Gnesnensis, devotè attentè ac fideliter omnipotenti Deo exsolvebat, magnam tem-

poris partem, orationi mentali tribuere solitus erat, jaculatorias (ut vocant) preces, identidem ferventi spiritu interiiciēs: *Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum: & liberator meus: Deus meus adiutor meus & sperabo in eum. Protector meus & cornu salutis mea: & susceptor meus. Laudans invocabo Dominum: & ab inimicis meis salvus ero. Domine, nomen tuum, & memoriale tuum, in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo, in precordiis meis vigilabo ad te: Anima mea liquefa*

quesacta est ut dilectus meus locutus est mihi. O Deus meus, noverim Te, noverim me; utinam te summam bonitatem omnes homines cognoscant, & peccare desinant, & condignas gratiarum actiones, pro beneficiis universæ creaturæ tuæ tibi persolvant. Excessivam Redemptionis humanæ charitatē, cum iucundissima voluntatis inflammatione, & ardentissimo imitationis, in cruciatibus Domini nostri Jesu Christi, virtutum expressarum, desiderio, tenerrima compassione medullitus liquefcens, contemplantatur.

Officium gloriosissimæ Virgi-

nis Matris Dei, horis Canonicis adiungebat, & coronam illius, cum interno quodam supernæ dulcedinis gustu, & animi fere-na voluptate, quotidie recita-bat. Invaluerat iam tunc pia in Polonia consuetudo, (nam si-mul cum Evangelio, cultus er-ga Deiparam in partes nostras devenit) angelicas salutationes ad numerum annorum quibus in terris morata est, replicandi: eamque sexagesies, & ter salu-tandi, singulis Salutationum decadibus Dominica oratione adiuncta, qui mos orandi, a san-cto quodam Eremita, ipsa Dei-para ipsum edocente, (ut fide-li ma-

li maiorum traditione accepimus)profluxit. Hunc supplicandi ritum Advocatæ nostræ, nunquam intermisit Bogumilus, puero sibi à piis parentibus traditum: cuius devotionis evidēs argumentum est, lapideus globus grandior, quales Eremitæ, ac nostri peregrini plerumque gestare solent, in eremitorio suo, inter quatuor quercus inventus, quem magni muneris loco ferebat Matthias Lubien-ski Archiepiscopus Gnesnensis, eximius Deiparæ cultor, qui in honorem ipsius, regali magnificentia, basilicam à fundamentis erexit Lovicii: & alteram

Unieiovii, magno sumptu restauravit, & concameravit. Sed ad Bogumilum revertamur, & modum quo se ad operandū tremendo sacrificij mysterio, disponebat, prosequamur. Iacebat pronus humi, manibus in formam crucis extensis, largo lachrymarum imbri, prædulcedine spiritus, profilientium terram irrigabat: Christi Domini exemplum imitans, qui prolixius Patrē orans in horto, cum lachrymis, & sanguineo sudore, se ad cruentum Sacrificium, in ara crucis pro nobis offerendum, præparabat. Commendabat suas Angelis preces,
supre-

Archiepiscopi Gnesnensis. 41

re-
it.
ur,
dū
o,
a-
us
r-
ræ
m
i-
vi
o,
o
i-
is
-
,
-

supremo Domino præsentan-
das, non exiguo ipsorum por-
titorum solatio. Nam *Oratio*
est animæ sanctæ præsidium, An-
gelo bono solatium, Diabolo sup-
plicium, gratum DEO obsequiū,
pœnitentiæ laus, religionis per-
fecta gloria, spes certa, sanitas
incorrupta. Implorabat supplex
Virginis DEI paræ patrociniū,
ut cuius mater extitisset purissi-
ma, ad ejusdem conficiendum
corpus & sanguinem, sibi ne-
cessariam impetraret a Filio pu-
ritatem. Flagitabat Cœlitum
intercessionem, potissimūm ve-
rò illorum, in quorum memo-
riam rem divinā facturū erat.

42 *Vita S. Bogumili.*

Propitiabat Numen divinum
animabus fidelium defunctorū,
ac eò quidem ferventiùs, quò
majore vivorum, in extrema
constitutos necessitate, confi-
deraret indigere suffragio; de-
precans majestatem altissimam,
ut hostiæ salutaris interventu,
pœnis, ergastuli Purgatorii, reos
dignaretur absolvere. Liqve-
scebat mens Sancti, cælestibus
perfusa delicijs, quoties sacri-
ficium sacrosanctæ Missæ, im-
mensæ charitatis erga genus
humanum pignus, offerebat:
ut dulces lachrymæ ab oculis
celebrantis, in ipso cordis, di-
stillatæ divini amoris æstu, me-
ditullio,

ditullio, quādoque sacro altaris
linreamini aspersæ, prorump-
perent.

CAPUT VIII.

Suscipit Ecclesie Dobrovensis curam.

VAcatur interea Dobrovensis
Ecclesia parochialis, San-
ctissimæ Trinitatis, cujus curā,
& administrationem defert Bo-
gumilo Archiepiscopus, tan-
quam illius nuper exstructæ, ac
dotatæ, patrono, & villæ Do-
mino hæreditario. Nihil refra-
gatur obediens Sacerdos, jussis
Antistitis; accipit non invitus
provinciam, divinitus sibi, ut
interpretabatur voluntate Ar-
chiepiscopi, oblatam: conscius
autem

autem infirmitatis suæ, supremi bonorum omnium largitoris gratiam, & auxilium precatur, ad majora usitatarum virtutum adnitens incrementa. Diligenti attentione secum revolvit, magnum esse dilectionis DEI argumentum, in curam salutis humanæ incumbere, & animarum pretioso CHRISTI sanguine redemptarum, vigilantem gerere sollicitudinem. Magno igitur amoris divini æstuans incendio, & quòd diligere proximum tanquam se ipsum maius sit, omnibus holocaustomatibus, & sacrificiis considerans: quemadmodum pro se,

ita

Archiepiscopi Gnesnensis 45

ita & pro populo summæ majestati offerebat sacrificium, in quo dulcedo suavissimæ charitatis, tanquam in proprio fonte degustatur. *Majorem nempe hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis, cujus animæ positionis, sive mortis, annunciatio est Sacrosanctæ Missæ Sacrificium, juxta illud oraculum Apostoli: Quotiescunque enim manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, Mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. Et in hoc est Charitas: non quasi nos dilexerimus DEVM, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit Filium*

Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Nimirum hoc est vinculum dilectionis DEI primum erga nos, & nostræ cum illo, ac inter nos unionis, quam tantopere DEUS amat, ut qui eam sciderit, Sacrificium de manibus illius oblatum repudiet, ipso dicente Domino: *Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari Fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.* Quoties igitur ad tesseram Christianæ Charitatis & commemorationis

munionis æternæ gloriæ pignus
in divinissimo Eucharistiæ Sa-
cramento, percepturi fideles
accedebant, toties bonus Pastor
dilecti Discipuli mandatum illis
inculcabat: *Diligamus DEVM*
quoniam DEVS prior dilexit
nos: si quis dixerit quoniam di-
ligo DEVM, & Fratrem suum
oderit, mendax est. Qui enim
non diligit Fratrem suum, quem
videt, DEVM quem non videt,
quomodo potest diligere? Et hoc
mandatum habemus à DEO:
ut qui diligit DEVM, diligat
& Fratrem suum. Proponebat,
& CHRISTI Domini testamen-
tum; summæ dilectionis erga
nos

nos plenum: *Mandatum novū do vobis: ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinvicem.* Sic Bogumilus quemadmodum Charitate DEI, ac proximi se urgente, Sacerdotiū adiit, ita primū officium esse Sacerdotis, in cordibus fidelium tam excellentis virtutis radicare plantationē, existimavit; proinde plurimum operæ pastoralis in eo posuit, ut omnia mutuarum offensionū, in populo suo tolleret scandala, dissensionum causas, ex animis irarum

irarum vepribus Sylvescentibus
radicitus extirparet: dulcem
verò fraternæ dilectionis, &
Christianæ concordiaë, infere-
ret olivam.

CAPVT IX.

*Diligenter administrat Sacra-
menta.*

Sacramentorum administra-
tioni, (quod alterum est Sa-
cerdotis officium, & eximium
veræ Dei dilectionis argumē-
tum) illorum præsertim, quo-
rum omissione salus æterna ne-
quit obtineri, sedulus inhæsit;
cogitans, ne aliquando pretium
inæstimabilis lytri, sua incuria

D in

in aliqua Christi periret ove :
proinde frequenter populum
admonuit , ne infantium pro-
craftinaret baptismum demon-
strans, in quanto versetur peri-
culo infans nondum salutaris
unda baptismi tinctus, utpotè
qui mancipium sit, infensissimi
generi humano Tyranni, qui
quidvis audet in eos, qui hæ-
reditatem æternæ salutis per
gratiam baptismi sunt adituri ;
quod si de vita periclitaretur
nasciturus puer , formam pro
illo casu, materiamque bap-
tismi docebat obstetrices , mo-
nebatque seriò, ne quid minue-
re, vel addere auderent, quod
sub-

substantiam interverteret, maximè necessarii, ad vitam æternam obtinendam, Sacramenti: pròximas puerperio fæminas hortabatur, ut pænitentia Sacramento culpas delictorum expiarent, inter spem, ac metum vitæ, mortisque sub Eve maledictione constitutæ; quam doctrinam etiam, longū, & periculofum iter ingressuris, navigaturis, militibus prælium inituris & ægritudine aliqua lecto affixis, crebro inculcabat ne tunc primùm Sacerdotem, ad excipiendā peccatorum suorum confessionem, vocarent, cū in extremo vitæ

discrimine positos, vix sensuum, rationisque compotes, ac quod exinde sequitur, vix gratiæ divinæ capaces, amittendæ salutis æternæ periculo supina illos negligentia obijcit. Ipse interim tam sanos, quam ægrotos parochianos, libenter invisebat, illos in prospera rerum affluentia, ad gratiarum actionem Deo debitam, & eleemosynam pauperibus, pro Christi nomine impertiendam invitās: hos autem ad tolerandas ægritudinis molestias patienter adhortans, paterna ijs consolatione proponens, morbos, qui nobis à Deo immittuntur, vel futuro

fu-
ac
ra-
dæ
na
ose
o-
vi-
m
o-
o-
sti
is:
ri-
d-
o-
o-
u-
turo-
rum
peccatorum esse amu-
leta vel præteritorum satisfa-
ctoria remedia. Si quos autem
longiori, vel graviori ægritu-
dine in periculum vitæ addu-
ci animadverteret, ad muniendū
se Sacro divinissimæ Eucharis-
tiæ Viatico, suaviter induce-
bat, & inductos eo benignè re-
focillabat, suadens ne unctio-
nis extremæ Sacramentum post-
ponerent; cujus ea vis, & ef-
ficacitas esset, ut reliquias pec-
catorum, præsertim venialium
deleteret: ac proinde fortiter
Christi athletas, ad resistendū
hosti calcaneo insidianti, cor-
roboraret; & corporis etiam sa-

nitatem, quandoque juxta Dei
beneplacitum, restitueret. Sva-
debat fanis, ut ægrotos liben-
ter visitarent, & necessitatibus
eorum, animi & corporis, quis-
que pto sua virili subvenirent:
ipse in ijs quæ docebat, alacri
præiens exemplo. Inter alia
misericordiæ opera, ut mortu-
orum funera ducerent, & in se-
pulturam pauperum, ditiores sũ-
ptum facerent, hortabatur; co-
piosam ejus commiserationis
retributionem in operibus san-
cti Tobiaë declarando: ipse pi-
etatis hoc officium Christianæ
nunquam oblata occasione in-
termittēs, & proprio sum-
ptu

ptu iusta pauperibus persolvēs.
Ne autem quis desiderare pos-
set in eo, aliquod sollicitudinis
pastoralis officium, & ejus cul-
pâ se perijsse coram supremo
Judice justè queri posset, assiduo
se intra limites parochiæ con-
tinuit, convivia luxum redo-
lencia, tam parochianorum,
quam vicinorum nobilium de-
vitando. Ubi tamen, quando,
& quibus speraret suam præ-
sentiam, ac potissimum simpli-
cibus profuturam. Semper se
comem, benignum, lenem mo-
destum affabilem, & cunctis ac-
cessu facilem exhibebat; cibo,
potui, somnoque parcius indul-

gens, ut in vigili pastoralis officii statione; ad reficiendas suæ fidei commissas oves, Sacramentorum mysteriis, noctu, diuque esset expeditus.

CAPUT X.

Prædicationis talento fideliter negotiatur.

NEc verò illud obscurum est Dei, & proximi dilectionis indicium, talenta divinitus sibi tradita in negotiationem cælestium margaritarum, & usuram, lucrumque animarum familiæ Domini, liberaliter expendere. *Hunc enim servum fidelem, atque prudentem, præ-*
posi-

positum familie significat, cōmo-
da atque utilitates sibi commis-
si populi curantem. Qui si dicto
audiens, & præceptis obediens e-
rit, id est, si doctrinæ opportuni-
tate, & veritate infirma confir-
met, disrupta consolidet, depra-
vata convertat, & verbum vite
in æternitatis cibum alendæ fa-
milie dispendat, atque hæc agens,
hisq; immoransprehendatur:
gloriam à Domino tanquam di-
spensator fidelis & villicus utilis
consequetur, & super omnia bona
constituetur; id est, in Dei Gloria
collocabitur. Nactus erat natu-
ræ beneficio præclaras ad per-
svadendum dotes Bogumilus,
justam-

justam uiri staturam, quæ nec proportionis, & symmetriæ totius corporis partium excederet mensuram, nec ab ea quavis parte deficeret, latera firma, vocem sonoram, vultus graviter compositi majestatem, sermoni etiam conferente gratiã facie liberali. Sed in his omnibus plus operabatur fervens proximi charitas, ardens propagandæ divinæ gloriæ zelus, indefessum Sacrarum literarum studium, sanctorum patrum lectio, beneficiorum Dei, maxime redemptionis humanæ meditatio & virtutum, quas auribus mentibusque instillabat audito-

ditorum, in se ipso expressum exemplar. Æstuabat cor ejus divini amoris incendio tam vasto, ut totum orbem illo igne, quem Christus Dominus, *Venit in terram mittere* conflagrare desideraret. Quidquid ad Dei gloriam opportunum videret amplificandam, nullo modo sibi negligendum putabat, tanquam fidelis talentorum Domini dispensator. Quidquid de suggestu dicturus erat populo, sive vitia detestaturus, sive virtutes commendaturus, sive suppliciorum æternorum pœnas exaggeraturus, sive felicitatis bonorum operum retributionis gaudia

dia explicaturus, sive beneficiorum Dei, & in his potissimum redemptionis generis humani magnitudinem enarraturus, sive ad pœnitentiam de sceleribus admissis peccatores, hortaturus, omne illud intra præcordia, & flagrantis Dei amore cordis medullas, decoquere, lachrymis foras erumpentibus usitatum habebat, non prius populo, quàm sibi magister. Nulla sibi quantumvis elaborata, & ad profectum proximorum accommodata sapiebat oratio, sive contio, quam non sibi dulcissimi nominis Jesu commemoratione, condivisset. Nomen quippe

quippe hoc divinum, sciebat esse *oleum effusum*, quod & odorem salutis halaret, in vitam æternam anhelantibus, & fœtores peccatorum dissiparet, proficientibus virtutum splendores illuminaret, tepidos accenderet, fessos recrearet, pusillanimes corroboraret, & igni charitatis liquefactas mentes, in consortium divinæ naturæ mitteret. *Neq̄ enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus in quo nos oporteat salvos fieri.* Quoties autem nomē hoc salutiferum, vel Deiparæ Virginis Mariæ pronuntiandum illi fuit, tam in Ecclesia, quàm extra

tra

tra, toties cum demissa reverentia caput inclinabat, & exemplo docens, & verbis quandoq; rudem admonens plebem, quæ nã sacrosanctis nominibus veneratio deberetur.

CAPUT XI.

Doctrinam Christianam rudi populo explicat.

ET quãmvís tanquam ignitus Seraphim, maximè in votis haberet, voluntates hominum ad Dei amorem, plurimorum ipsius beneficiorum recordatione, inflammare, tamen ad captum hebetis plebeculæ, sese demittens, comprimis necessaria

Archiepiscopi Gnesnensis. 63

cessaria scitu doctrinæ Christi-
anæ capita, vulgaris sermonis
simplicitate, adhibitis etiam, ubi
res posceret similitudinibus,
præsertim circa Sanctissimæ Tri-
nitatis, Incarnationis Domini-
cæ, atque sacrosanctæ Eucha-
ristiæ mysteria, & alios fidei
articulos, explanabat. Maxi-
mus autem illi labor fuit, in
extirpandis paganæ superstitio-
nis reliquiis. Nam quamvis
per fidem Christo adhæsissent,
à centum jam, & amplius annis
Poloni, tamen indocile vulgus,
somnia conjecturas, vanas
observationes, & diversas divi-
nationes in humanarum actio-
num

num eventibus eo retinebat obstinatius, quò diuturniore majorum consuetudine circa priscam idololatriam fuissent radicata. Præceptorum ergo Decalogi errabundis ovibus diligenter materiam elucidabat, docens tam medendi modos, qui fundamentum in connexionne causarum naturalium non haberent, quàm sortilegia, incantationes, magiam, necromantiam, & quasvis divinationis species, à diaboli fraudibus, & pacto seu expresso sive tacito promanare; ac proinde qui talibus occupantur, aut credunt, primo præcepto divino repugnare

gnare; reliqua illis in ordine Dei præcepta retexens, & obligationem illorum, sub peccati mortalis reatu, & salutis æternæ dispendio, annuntians; *quoniam qui talia agunt regnum Dei non consequentur.* Commendabat illis testamentum sancti Adalberti Martyris, sive canticum Polonis, antequam iret in Prussiam relictum, in quo is præcipua quædã Christianæ institutionis capita, brevi compendio, pro faciliori reminiscencia complexus fuerat, potissimum cultum, & venerationem Dei-
paræ Virginis, redemptionis humanæ mysterium, & invo-

E

catio

65 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cationem sanctorum continēs,
atque ut illud devotè cantarent,
hortabatur. Multi quidem &
graves sancto labores, in tam
difficili rudis plebeculæ cultu-
ra exātlandi fuerunt, eos tamen
solabantur dulces percepti fru-
ctus, in populo simplici, & sin-
cero corde monitis pastorali-
bus, obsequente. Monebat a-
gricolas, ut vita suos tempera-
rent, alternis operibus, labores,
ne sollicitudo rerum tempora-
lium, intentionem animi, ab ijs
quæ ad cultum Deo exhibendū
pertinent, averteret: tum etiā
frequenter insinuabat illis, ne
ad ullum opus peragendum
se se

fese accingerent, nisi prius actus omnes diei præsentis, ad Dei gloriam collimarent, quod dū, festis celebribꝯ opere servili abstinentes, & sacrosanctum Misæ sacrificium audientes, fideliter exequerentur, magna sollicitum exhilarabant voluptate pastorem: qui sancta æmulatione, & ferventi zelo, quas auditorum mentibus virtutes optabat inferere, illas à trunco, & radice sui exempli, luxuriantibus surculis transplantabat, ita suaviter ad currendam mādatorum Dei viam, populum alliciens, imò fortissimè pertrahens, signorum gratiam, à Chri-

67 *Archiepiscopi Gnesnensis*
sto Domino credentibus pro-
missorum, uberem consecutus.
Quantis enim ille cæcis in via
veritatis errantibus, & de sum-
ma iam in profundum rupe pen-
dentibus, amissum reddidit visũ,
& illum, quo Christus videretur,
reparavit intuitum? Quantorum
auribus surdis, & infidelitatis
obturatione damnatis, ad perci-
piendam vocem cœlestium man-
datorum, pretiosum infudit au-
ditum, ut vocanti Deo ad mise-
ricordiam responderent per obe-
dienciam? Quantos intrinsecus
vulneratos, Angelici oris arte, &
orationũ, ab infirmitate curavit?
Quantos per longam incuriam,
pecca-

peccati labe resolutos, & quadã
lepræ contagione perfusos, castiga-
tionibus, & exhortationibus ex-
piando, Deo in se operante, mun-
davit? Quantorum animas vi-
ventes in corpore iam defunctas,
& delictorum mole obrutas, ac
sepultas, ad emendationem, tan-
quam ad lucem vocando, Deo
resuscitavit, ut Domini sui admi-
randus imitator iam mortuas
Deo, è contrario mortificet vitali
morte peccato?

CAPUT XII.

Constituatur Decanus Ecclesiæ
Metropolitane.

GRatificaturus tantis virila-
boribus Archiepiscopus,

69 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Decanali eum in Ecclesia Me-
tropolitana, Gnesnensi digni-
tate condecorat, nihil prentan-
tem: procul enim aberat à viri
sancti moribus, illud *Subtile*
malum, secretum virus, pestis
occulta, doli artifex, mater hy-
pocrisis, livoris parens, vitiorum
origo, tinea sanctitatis, excaca-
trix cordium, ambitio. Non mu-
nus illi ab obsequio, vel à ma-
nu, vel à lingua aditum para-
vit ad dignitatem, quibus viis
eniti plerumque solent ambiti-
osi homines, ad summa hono-
rum fastigia, sponte cæco in-
petu in præcipitium barathri
mentes, non examinata virium
ad

ad dignitatem proportionem; & quid humeris oneri ferendo valeant, nihil considerantes. Ipse simplex virtutis candor, & vehemens cultus divini propagandi ardor, laborque in quærendis animarum lucris indefessus, aditum ad eam dignitatem paravit Bogumilo. Laborabat fidelis in vinea Domini operarius, non se quærens extra, parvo contentus beneficio, satis locuples suo patrimonio, de quo sibi, & pauperibus vitæ necessaria providebat; tamen, sicut ad hunc dignitatis gradum se non superba provexit ambitio, ita neque o-

71 *Archiepiscopi Gnesnensis*
pum paternarum abundantia,
animum generosum insuperbiã
impulit, ut aspernaretur inter
illustres Ecclesiæ Metropoli-
tanæ Senatores, facundus Præ-
latus conscribi, onus in honore
considerans. Etenim Decani
officium est: ritum divini cul-
tus, per Diæcesim ordinare,
horis Canonicis, ut devotè, ac
graviter in Ecclesia Cathedrali
peragantur, attendere, inter be-
neficiatos, Choro perpetuis tē-
poribus adscriptos, pacem, con-
cordiam, tranquillitatem ani-
morum fovere, seriem mini-
steriorum, juxta ordinem, &
personarum senium, disponere,

&

& ne quid desit ad implenda
divinæ laudis munia, solerti
consideratione circumspicere.
Porro quamvis, ut annexo Di-
gnitati oneri satisfaceret, ab-
dicare vellet à se beneficii Cu-
rati Ecclesiæ Dobrovensis so-
licitudinem, tamen ab Archie-
piscopo rogatus ne id faceret,
obedienter acquievit: nihil Sã-
ctum reputans, quod quis con-
tra obedientiam auderet, aut
moliretur. Fuit tunc ea tempo-
rum conditio, ut unus in plu-
ribus Ecclesiis conscribi debe-
ret, ob sacerdotum penuriam.
Itaque onera imposita sibi be-
neficiorum sic alternabat, ut
celebri

73 *Archiepiscopi Gnesnensis*
celebrioribus diebus Choro Ec-
clesiæ Metropolitanæ adesset,
ac ne ulla in persolvendo di-
vini officii debito negligentia
obreperet, diligentius circum-
spiceret, substituto interim Sa-
cerdote, ad parochiam, qui on-
us curæ pastoralis sustineret
ad tempus modicum, dum re-
verteretur, reliquis temporibus
assiduus in sua parochia resi-
dens, juris divini mandato reli-
giosè obtemperans.

CAPUT XIII.

*Diligentia eius in munere Deca-
canali & miraculum.*

Ade-

A Deptus eam dignitatem,
Collegium Vicariorum con-
vocat, præmissaque de divinæ
laudis excellentia oratione, in
qua diferto sermone, quomo-
do Angelorum cœtus suis hie-
rarchiis distincti, summo cre-
atori alternantibus choris, to-
ta viriū colluctatione, cum pro-
funda reverentia, filiali timore,
ac voluntatis ardore flagrantis-
simo jubilant, cùm explicuis-
set: eos ad æmulam cœlestis
chori contentionem, quantum
imbecillitati humanæ liceret,
adhortatus est diligenter, ut
memores, quòd eidem Domi-
no in conspectu Angelorum

75 *Archiepiscopi Gnesnensis*
pfallerent, devotè, reverenter,
attentè, cum gravi pausa, mu-
nus Angelicum, ut ipsi Ange-
li Domini exercituum, exeque-
rentur. Atque ne ulla torpe-
do mentis, tarditas corporis,
aut horæ alicujus omissio sub-
reperet, Vicedecano seriò in-
junxit: ut semper Choro inter-
esset, & ne quid eorum, quæ
à se ordinata sunt, intermitte-
retur, accuratè invigilaret. Pun-
ctatori deinde negotium dedit,
eos qui abessent, aut infra of-
ficium confabularentur, vel
quoquomodo cursum illius si-
ve impedirent, sive interturba-
rent, connotandi, ut negligenti-
tibus

tibus stipendium pro pæna subtractum, in subsidium diligentum caderet. His ita constitutis, redibat ab parochiam boni pastoris officium impleturus. Non illum sublimior dignitas à conversatione rudis plæbeculæ abstraxit; non egit in transversum rectæ intentionis scopum honorum cupiditas: non tumor vanus, aut inanis fastus, sollicitudinem curæ pastoralis remisit: Non amor excellentiæ propriæ, altiùs adduxit supercilium, ut aliquem pauperem aliquãdo despexerit; idem qui supra Bogumilus, comis ad omnes, accessu facilis, beai-

77 *Archiepiscopi Gnesnensis*

benignus, affabilis, liberalis nisi quod opulentiore auctus censu, necessitatibus egenorum, quam ante, provideret sufficientius, eundem in prædicando tenuit fervorem, eandem sustinuit in administratione Sacramentorum curam, eandem in fovendis Christi pauperibus servavit sollicitudinem, fidelis bonorum Domini dispensator; quod Sancti viri studium, & ardens salutis proximorum zelus, quantum sibi placuerit, Divina majestas miraculo comprobavit. Nam cum horis Canonis, rite persolutis in Ecclesia Metropolitana Gnesnensi,

festis

festis principalioribus, ad Pa-
rochiam suam Dobrovensem,
quindecim milliaribus Gnesnâ
distantem, rem divinam factu-
rus pergeret, summo desiderio
populus adventum ipsius, in ri-
pa fluminis præstolari solebat,
in eò quòd Varta rapidus fluvius,
qui vernis, autumnalibusque
aquis, plus nimio ultra usitatũ
alveum excrefcit, sibi aditum
& ad insulam, in qua templum si-
tum est, intercluderet. Quò
cum vir sanctus perveniret,
magna fiducia divini auxilii fre-
tus, superficiem fluvii siccis pe-
dibus premens ad insulam per-
cessit, meabat ipse, populumque suis
vesti-

79 *Archiepiscopi Gnesnensis*

vestigiiis jussum pergere, confidenter ad Ecclesiam adduxit, eodem miraculo, super aquas ambulantem. Rite vero peractis in templo divinis officiis, eodem itinere vir sanctus cum populo sequente se, in adversam fluminis ripam, siccis plantis regrediebatur; ubi consistens, pisces in Dei nomine ad se vocavit, qui cum glomerantibus cuneis, plurimi jussis viri Dei obtemperantes, accessissent, complures ex iis captos, in esurientem populum, quantum cuique opus erat distribuit, reliquos in undas abire, benedictionem illis impertitus, jussit: ac eodem

tem-

tempore Gnesnam pro prandio,
una cum collegis Prælatiſ, &
Canonicis, horâ ſolitâ ſumen-
do, redibat.

C A P U T XIV.

Fides Sancti Bogumili

SEx in his actibus viri Sãcti mi-
racula emicãt, primum, quòd
quindecim milliaria, (poſt horâ
ſextâ officii divini, juxta uſũ pa-
triæ, videlicet poſt horâ nonã in
medio horologio) intra unam
circiter horâ, ut competenti ad
celebrandũ tẽpore adeſſet, Do-
brovi, confecerit. Secundum,
quod ſuper aquas ipſe ſiccis pe-
dibus ambulaverit. Tertium
quòd populum etiam per eas

F mira-

81 *Archiepiscopi Gnesnensis*
mirabiliter traduxerit. Quartum, quòd eâdem viâ cum populo redierit, nam longa, qualis est, Missæ, & Concionis, actum interpolatio, distinctum tanto temporis intervallo prodit esse diversum. Quintum quod pisces imperio habuerit obsequentes. Sextum denique, quòd intra horam, per millia quindecim, ad sumendum tempore congruo, cum Canonicis prandium, reverti soleret. Increbuit hæc in illis partibus fama, quod sancti viri benedictione, de qua præmissum est, pisces eo loci in tantum sint multiplicati, ut etiam nunc ini-

bi abundant magis, quàm alibi
usquam in Polonia, & sapore
longè aliis, qui eodem Varten-
si continentur fluvio, præstent.
De cancris certò compertum
est, eos ibi saporis optimi re-
periri, in tanta copia, ut toti,
non modò Syradiensi oræ, ve-
rum etiam Posnaniensi tractui,
qui ad eundem fluvium situs,
est, affatim sufficient. Atque
hinc perspicuum est, quantum
divina Bogumilus excelluerit
fide, cui Christus Dominus mi-
raculorum operationem attri-
buit. *Amen dico vobis, quia
quicumq; dixerit huic monti:
Tollere, & mittere in mare &*

83 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non hesitaverit in corde suo, sed
crediderit, quia quodcumq; dixe-
rit, fiat, fiet ei. Cum verò, mō-
tis nomine nonnunquam Diabo-
lus significatur propter superbiā,
quā se contra Deum erigit, &
esse vult similis Altissimo; mons,
ad præceptum eorum, qui fide
fortes sunt, tollitur de terra, &
in mare proyicitur, cum prædicā-
tibus Doctoribus Sanctis, immun-
dus spiritus ab eorum corde re-
pellitur qui sunt præordinati. &
in turbulentis, amarisq; infideli-
um mentibus vesaniam suā tyrā-
nidis exercere permittitur; ma-
nifestè constat quòd ferventi
Evangelii prædicatione, quæ
fidem

fidem in mentibus auditorum generat, complures tales montes, è superbis fastuosorum divitum animis, ejectos, in Phlegethonteum mare præcipitaverit sanctus Bogumilus. Hæc nēpe assidua Prædicatorum occupatio, cum faverrimo generis humani hoste configere, ac ipsius fallaces technas, nè ijs incautæ fidelium mentes illaqueentur, retexere ac dissolvere. Fide, quam instillant Prædicatores auribus corda credentiū attolluntur, ut conversationem suam in cœlis recognoscentes, terrenas possessiones, & divitias, salutarem Verbi Dei semen-

85 *Archiepiscopi Gnesnensis.*
tem suffocantes, generosa magnanimitate despiciant. Hac Petrus, cui non caro, & sanguis, sed Pater cœlestis revelavit, altius à terrenis elevatus cogitationibus, per insanos furiosi maris fluctus, corporeæ concretionis immemor ad Christum cucurrit: cuius nisi fidei ardor intepuisset, optatum iter secure fuisset emensus. Mergi cœpit, quia dubitavit: modicamque fidem Christo vocanti habuit. Quis verò hic non videt, quantum sublimius nostrum Bogumilum fidei constantia extulerit, dum nihil dubitat inusitatum hominibus iter aggredi, & rapidos

pidos Vartæ vortices ficcis ur-
gere vestigiis? Neque solus dun-
taxat tantæ fidei stabilimento
inhæsit, sed illius solidam fir-
mitudinem, etiam Verbum Dei
devotè audientis turbæ auribus,
& pectoribus feliciter impressit,
ut se quemadmodum salutis æ-
ternæ ducem ita & itineris flu-
ctivagi, cordibꝫ impavidis sequi
præeuntem, minimè hallucina-
rentur. Jucundum erat effusæ
vicinitati spectaculum, novos
Isràélitas in femine Abrahæ be-
nedictos, portentosis ausibus,
fluëtus tumida eluvione aqua-
rum superbos, ficcis exsuperan-
tes plantis, intueri. Admiran-

87 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dam fidei exuperantiam multū
diuque religiosa suspexit anti-
quitas, dum in vetustis templi
parietibus, per aquas populo
præeuntem, & piscibus impe-
rantem, rudi quidem, sed ipsa
vetustate commendabile peni-
cillo, transmisit, nunquam de
tantis hæsitaturæ miraculis po-
steritati, Bogumilum. Fuit hoc
calcandi aquas miraculum, ad
corroborandam in fide Polo-
niam ante centum annos ad
Christum conversam, per oportu-
num: quo iterum fidem, in-
nocentisque vitæ integritatem,
atque ardens in promovenda
salute proximorum studium,
post

post annos centum, sancti Hyacinthi Poloni Ordinis prædicatorum placuit supremæ majestati condecorare: cum is Vandalum fluvium, prope Visogradum aquis redundantem, nullo navigio trajecit, fociis quoque expanso super undas pallio traductis. Est profectò cur Poloni singulares gratias divinæ majestati agamus, quod majoribus quam ipse fecerit Christus Dominus, nostros sanctos miraculis dignatus sit honorare. Legimus Christum Dominum sæpe in trajiciēdis aquis navigio usum, semel duntaxat super aquas ambulasse, & bea-
cum

89 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tum Petrum ambulantem in flu-
dibus suâ dexterâ, ne merge-
retur, erexisse. Sanctus Bogu-
milus citra navigium, sæpius
traiecit Vartam. Christus Do-
minus quatruiduanum Lazarum
suscitavit à mortuis; Sanctus Sta-
nislavus triennialē Petrum è tu-
mulo, ad perhibendum veritati
testimonium, excivit: nempe
illa fides, horum Sanctorum ex-
titit, cui majora miracula Chri-
stus Dominus adpromisit: *Annē*
amen, dico vobis, qui credit in me,
opera quæ ego facio, & ipse faciet,
& maiora horum faciet.

C A P U T XV.

*Præficitur Ecclesiæ Metropolitana-
næ Archiepiscopus.*

IOannes primus Gnesnensis
Archiepiscopus, vulgo Janicus
extremum interea vitæ diem
clausit ischidiata ægritudine quâ
diutiùs laboraverat confectus,
postquam Ecclesiam per annos
quindecim gubernasset. Cum
igitur frequens Senatus Prælato-
rum, Canonicorumque ad pro-
videndum de sponso Ecclesiæ
viduæ convenisset, non diutur-
na deliberatione Cleri populiq;
desiderium tenuit, ut ad Bogu-
milum cuius vitæ sanctitas fatis

omni

91 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnibus fuit explorata, fasces
dignitatis excelsæ deferrent.
Obluctatur suffragiis Collegarū
verè humilis sacerdos, quâ pre-
cibus, quâ lachrymis, nè onus
angelicis humeris formidandū
imponerent suæ imbecillitati,
obsecrando: sed potius dignio-
ris, qui tam arduo labori susti-
nendo par esset, (virum nomine
proprio indigitando) merita tā
sublimis honoris fastigio coro-
narent. Cū verò reluctanti,
Electores frustra suas preces op-
ponerent, severam iis commi-
nationem adjunxerunt, ut apud
se diligentius expendere, an e-
lectioni dissentire, non sit resi-
stere

sterere Spiritui Sancto, qui volū-
tates & animos, omnium con-
cordi suffragio in se pertraxisset?
Tandem passus sibi persuaderi,
accinxit fortitudine lumbos,
Spiritus Sancti opem implorās,
ut qui se ad onus tantum vo-
casset, vires ferendo illi, digna-
retur suppeditare idoneas. Ab
Alexandro igitur Tertio Sum-
mo Pontifice, confirmationem
obtinuit; atque à Vicinioribus
consecratus Episcopis, & pallio
decoratus, Ecclesiæ gubernacu-
lum anno Christi 1167. maxima
omnium Ordinum, de sancto
Præsule ovantium, congratula-
tione, apprehendit. In tam ex-
celso

93. *Archiepiscopi Gnesnensis*

celso dignitatis culmine consti-
tutus, tanquam bonus specula-
tor rationes primùm vitæ suæ
circumspexit, & firma timoris
Domini lege circūscripsit, seriò
considerans, quàm exactam rati-
onē in die districti iudicii; de tot
ovibus suæ curæ cōmissis, sūmo
Principi Pastorū esset redditu-
rus. Itaque nihil de contēpla-
tricis vitæ studio remisit, imò
vigiliis, orationibus jejuniis, a-
nimi perturbationibus edomā-
dis cupiditatibus frāgendis, &
corpori ad rationis imperium
subigendo, tantò vacavit inten-
sius, quantò hæc arma regendis,
ac moderandis aliorum affecti-
bus

bus, expeditiora, & magis necessaria judicaret. Revolvens porrò illud jugi meditatione Apostoli effatum: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis; & satagens ut ei muneri satisfaceret accuratiùs, tempus ante omnia stabili dispensatione ita distribuit: ut tres horas contemplationi, orationibusque tam publicis officii Divini quam privatis, & lectioni Sacræ Scripturæ, piorumque librorum impenderet; deinde ad sacrosanctum missæ sacrificium, cum ordinatâ facultate*

95 *Archiepiscopi Gnesnensis*
facultatum animi, sensuumq;
recollectione celebrandum, è
cubiculo prodiret, quod tanta
devotione pro se, ac populo
solebat offerre, ut crebris pro-
siliantibus ab æstu amoris divi-
ni lachrymis, circumstantium
voluntates compunctas, violèto
quodam impetu in Deum ra-
pere videretur: illud maximè
Deum interno mentis affectu
precatu, ne pretium sanguinis
Christi Redemptoris, peccato-
rum nostrorum propitiatio, suo
tempore vilesceret, aut culpa
sua, in aliqua ovicula sibi com-
missa periret: & nè locò placa-
tionis iræ divinæ, severam ob

sua

sua peccata, & negligentiam ignavus pastor in oves accenderet vindictā. Reliquum quod supererat matutini temporis, libellorum supplicum à subditis, pauperibusque sibi porrectorū, lectioni, causarum judiciis, & disceptationibus cōtroversiarū, viduarum, & pupillorum necessitatibus sublevandis: pomeridianum verò, rei Œconomicae ordinandæ, litium anfractibus explicandis, Reipublicæ negotiis agitandis, ac literarum expeditionibus, finiumq; regendorū, nec nō honorū Ecclesiæ defendendorum, mediis inveniendis attribuebat. Resi-

G

duam

97 *Archiepiscopi Gnesnensis*
duam deniq; diei partem, ve-
spertinis precibus, meditatio-
ni; & examini conscientiae, Li-
taniis, caeterisque pietatis exer-
citiis dabat.

C A P U T XVI.

*Virtutes & labores in Archie-
piscopatu.*

IN conversatione humana,
eminebat quaedam in ipsi-
us vultu augustior, ac huma-
no prorsus fastigio sublimi-
or majestas, ob pulcherrimam
morum symmetriam, gestuūq;
corporis decentem compositi-
onem: qua in se bonorum ope-
rum vivum exemplar, ad imi-
tandū

tandum ovibus exhibebat :
nullius virtutis prædicationem
fufcipiens, cuius species & pul-
chritudo, in fuis actionibus non
reluceret. Enitebat in viro Dei,
singularis actionum, animique
motuum temperantia, iræ, ali-
arumque cupiditatum refræna-
tio, confilii fani ftabilitas, re-
rum gerendarum dexteritas, in-
tolerandis perverforum impor-
tunitatibus æquanimitas, in
perferendis injuriis fortitudo,
in cura fubditorū indefeffa fol-
licitudo, in colendis amicitia
legibus imperturbata conftan-
tia, in cibo, potuque discreta
moderatio, & frugalis parfimo-

nia, in excipiendis hospitibus
generosa liberalitas, in susten-
tandis pauperibus, profusa mu-
nificentia, in sermone seria gra-
vitas, in incessu circumspecta
maturitas, in vultu severitati cō-
iuncta modestia, in castigandis
erroribus, & vitiis misericors
benignitas, in ornandis templis,
apparatibusq; sacris augēdis he-
roica magnificētia, in propagādi
cultus divini studio, zelus exæ-
stians, in salute hominum pro-
movenda, incredibile desideri-
um, quæ insignia cādidaē men-
tis ornamenta, maximam illi
apud omnes non modò gratiā,

sed

sed venerandam etiam augebāt
authoritatem; quā plurimum
pollebat, in peccatoribus ad
meliorem frugem, & saniora
vitæ laudabilis consilia reducē-
dis; quod munus Episcopi ma-
ximè proprium, ut cum majori
subditi gregis exequeretur emo-
lumento, cura prædicandi in
Ecclesia Cathedrali aliis com-
missa ipse visitationis amplissi-
mæ Diæcesis negotium suscepit,
in qua plurimos caractere Cō-
firmationis insigniens, docebat
in hoc Sacramento ritè dispo-
sitis conferri septem dona Spi-
ritus sancti; præsertim fortitudi-
nis, ad liberè nomen Domini

101 *Archiepiscopi Gnesnensis*
confitendum, & fidem Christi
absque vano sæculi timore, cō-
stanter promulgandam, & alios
cum profusione etiam sangui-
nis, si hoc ferat necessitas, pu-
blicè docendam, nullas ob e-
jus constantem professionē ad-
versitates, injurias, & persecuti-
ones extimescēdo, in cujus for-
titudinis evidens argumentum,
circa hoc Sacramentum, non
erubescunt palàm sustinere ala-
pam generosi Christi milites.
Si aliquos reperiebat publicis
peccatis obnoxios, leniter ad-
monebat, & ad publicam pœ-
nitentiam peragendam, scele-
ris gravitate proposita hortaba-
tur

tur, & quò quis deinceps remedio ad vitanda peccata uteretur injungendo; tanquam bonus medicus, salutifera cataplasmata, exemplo Samaritani, vinum austeritatis, & oleum commiserationis infundens, poenitentibus applicabat. Compatiebatur quidem ille humanæ fragilitati, non tamen justum corripiendi modum deserebat, præsertim ubi ad plures exempla perverfi sceleris imitatores dimanare videret; ita se benignū in admonendo patrem præbebat, ut simul severum vitiorum se censorem exhiberet, quando id poposcit, & peccantis pro-

103 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fectus, & consciorum criminis
testium ædificatio: prudenter
clementiæ severitatem, & seve-
ritati clementiam intermiscēs.
Sunt namq; nonnulli ita districti,
ut etiã omnẽ mansuetudinẽ ben-
gnitatis amittãt, & sunt nonnulli
ita mansueti, ut perdant districti
jura regiminis. Unde cunctis Re-
ctoribus utraq; sumopere sunt te-
nenda, ut nec in disciplinæ rigore,
benignitatem mansuetudinis, nec
rursus in mansuetudine, districti-
onem deserant disciplinæ: quate-
nus nec à compassione pietatis ob-
durescant, cum contumacem cor-
rigunt, nec disciplinæ rigore mol-
liant cum infirmorum animos
consolantur.

CA-

C A P U T XVII.

Liberalitas in Pauperes.

CUM verò bonus pastor debeat dare animam pro ovibus suis, ita ut ubi viderit ijs æternæ salutis, à lupo infernali periculum imminere, teneatur se vitæ præsentis obiicere discrimini, ut è faucibus tartari periclitantes eripiat, (unde tam in hostili fidelium persecutione, ubi non caput pastoris petitur, sed evertendæ divinæ fidei ergò bellū geritur, quàm in pestiferæ luis contagione, debet non subtrahere ovibus præsentiam, debet non fugere, quod facit mercenarius, sed fideliter, ac
for-

105 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fortiter adesse, ac Sacramenta
ministrare periclitantibus;) mul-
tò magis ad eundem spectat,
temporalibus subsidiis, proxi-
morū indigentia succurrere. In
hoc enī cognovim⁹ charitatē Dei,
quoniā ille animā suā pro nobis
posuit: & nos debemus pro fra-
tribus animas ponere. Qui ha-
buerit substantiam huius mundi
& viderit fratrem suum neces-
sitatem habere, & clauserit vi-
scera sua ab eo: quomodo chari-
tas Dei manet in eo? Implevit
hoc discipuli dilecti præceptum
Bogumilus; dum vitæ propriæ,
urgente se charitate, prodigus
per exundantem fluvium per-
rexit

rexit, ut populo salutaris doctrinæ panē frangeret esuriēti, & peccatores per pœnitentiam Deo reconciliatos, ab æternis gehennæ cruciatibus, ad supernæ felicitatis hæreditatem trāfferet. *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem illius nec flumina obruere.* Sic qui paratus erat vitam dare pro ovibus, libentiùs substantiam hujus mūdi, earum necessitatibus sublevandis, erogabat, eò hilariore liberalitate, quò luculentius sibi constaret, partem sibi jure optimo, in redivisibus Ecclesiasticorum beneficiorum, pauperes, vēdicare juxta illud. *Quidquid habent*

107 *Archiepiscopi Gnesnensis*
habent Clerici pauperum est, &
domus illorum omnibus debent
esse communes: susceptioni pere-
grinorum, & hospitem invigila-
re debent. Nempe Doctorum
populi scire illud interest: quod
res quas aliqui superabundantes
habent ex naturali iure debentur
pauperum sustentationi. At nūc
eheu quantis dici potest! Non
minoris est criminis habenti tol-
lere, quàm cum possis & habeas,
indigentibus denegare: esurien-
tium panis est quem tu detines,
nudorum indumentum, miserorū
redemptio, & absolutio pecunia
quam tu in terra defodis: tanto-
rum scias invadere te bona, quā-

tis possis præstare, & nolis. Utinã timeant Ecclesiæ ministri, qui in terris sanctorum quas possident, tam iniqua gerunt, ut stipendiis quæ sufficere debeant, minimè contenti superflua quibus egeni sustentandi forent, impiè sacrilegeque sibi retinent, & in usus suæ superbiæ, luxuriæq; victum pauperum consumere, non verentur: duplici profectò iniquitate peccant, quod sic aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus, & turpitudinibus abutuntur, Et quamvis, qui esurientem pane Verbi reficit, & sitientem potu Sapientiæ, refrigerat, qui errantem in domum patris revocat, qui

inno-

109 *Archiepiscopi Gnesnensis
innocentem protegit, qui infirmū
in fide assumit, & confirmat, qui
tribulatione oppresso subvenit cō-
patiēdo, vel consolando, veram
dilectionem adimplet, tamen cū
hœc omnia vitæ dilectionis ar-
gumēta implevisset Bogumilus,
non dum se iustitiæ Christianæ,
& pleno pastoris officio satis-
fecisse arbitratus est nisi etiam
Ecclesiæ dispositioni obtempe-
raret, quæ sic beneficia Episco-
porum partitur: Mos est Aposto-
licæ Sedis ordinato Episcopo præ-
cepta tradere: ut de omni stipen-
dio, quod accedit, quatuor de-
beant fieri portiones, una videli-
cet Episcopo ac familiæ eius pro-
pter*

pter hospitalitatem, atq; suscepti-
onem: alia Clero: tertia pauperi-
bus: quarta Ecclesiis reparandis.

Hanc ille consuetudinem fideliter observavit, quamvis enim tam Prælatorum, & Canonico-
rum, quàm aliorum curatorum
Vicariorum, & Capellanorum
Sacerdotum, redditus in suis be-
neficiis erectis destinatè fuissent
constituti, tamen cùm frequen-
tibus Ecclesia indigeret mini-
stris, Domus Episcopalis, tunc
Clericorum & puerorum ad Ec-
clesiastica obsequia formando-
rum seminarium fuit. Neque
solum de bonis, & redditibus Ec-
clesiæ pavit esurientes, operuit
nudos

III. Archiepiscopi Gnesnensis
nudos, sepelivit mortuos, ho-
spitalitatemque peregrinis exhi-
buit Bogumilus, verum etiam
de amplissima patrimonii sui
forte, plurimum in opera mise-
ricordiae contulit.

C A P U T XVIII.

*Monasterium Coronoviense Or-
dinis Cisterciensis fundat.*

VT iustorum semita quasi
lux procedit, crescens in
perfectum diem, ita liberalitas
Bogumili à sustentatione pau-
perum, provisione viduarum &
pupillorum, susceptione, pere-
grinorum, ad heroicam progred-
ditur magnificentiam. Nam

hoc

hoc interest inter utramq; vir-
tutem, quòd illam, quisq; pri-
vatus, pro modo facultatum su-
arum, exercere possit in egen-
tes: hæc Principum propria est,
quæ sublimi mágnitudine ani-
mi, rarum quid, & admirabile
destinans, sumptus splendore
principum dignos, ad perficiē-
dum excelsi propositi molimē,
libenter impendit; qualia sunt
admirationi hominum exposita
monumenta: erectio Academi-
arum, fundatio Xenodochiorũ,
ædificia basilicarum, quæ non
nisi larga pecuniarum profusi-
one, ab heroibus perfici solēt.
Nam superbæ palatiorum mo-

H

les

113 *Archiepiscopi Gnesnensis*
les, quamvis curiosos spectato-
rum oculos trahant in admi-
rationem sui, obliquis tamen
plerumque hircis, à nonnullis
non sine gemitu considerari so-
lent, quòd vel oppressione sub-
ditorum, vel alienæ fortis usur-
patione, vel tenuioris vicinæ co-
arctatione vel subtractione debitæ
pauperû sustentationis, ad invi-
dendum culmen affuxerint:
tanquam ipsis oppressorum la-
chrymis, ac læsorum maledi-
ctis, in ruinam trahentibus, fu-
nesto aliquando casu succuti-
da ominantes, & nonnunquam
vindex injuriam bidentali im-
precantes. Florebat tunc Or-
do Cisterciensis sub Regula San-

cti Monachorum Patriarchæ
Benedicti, religiosè militans,
Divi Bernardi sanctitate, ac do-
ctrinâ illustris, in quo & studi-
osa vitæ regularis observantia &
erudiendorum puerorum cura,
& hospitem benigna susceptio,
sed imprimis erga sanctissimam
Virginem Dei Matrem singula-
ris devotio, longè latèque per
orbem Christianum, suavissi-
mum sparserat odorem. Hunc
cum antecessor suus Gnesnensis
Archiepiscopus, pia voluntatis
propensione adamasset, voca-
tis ex Burgundia eius Ordinis
Sodalibus, Morimundensis Cœ-
nobij alumnis, totam hæredi-

115 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tatis partem, septem Villas, &
de novem pagis decimas à du-
obus Episcopis Cracoviensibus
Mauro, & Radoſto de consen-
ſu Capituli obtentas, perpetua
donatione attribuit, cuius Or-
dinis fratres iam ante, Christi
anno 1145. Miesco five Mie-
cislaus ſenex Majoris Poloniæ
Dux, in loco qui vocatur Lan-
da prope Vartam fluvium tre-
decim Villis in eorum ſusten-
tationem adſcriptis, præſentibus
Petro II. Archiepiscopo Gne-
ſnense, & Martino Episcopo
Poſnaniense, sub eodem Euge-
nio *pro dilectione Domini noſtri*
Jeſu Chriſti (ut diploma ſonat)

libe-

liberatoris animarum nostrarum,
& pro veneratione gloriosæ geni-
tricis eiusdem perpetuæ Virginis
Mariæ & omnium Sanctorum,
de longinquis terræ partibus ad-
ductos, de Cœnobio videlicet Ber-
genfi, pro viris literatis, divino-
rum celebrationibus, cœlestiumq;
contemplationibus, collocaverat.

Trahebat omnium corda Prin-
cipum, in sui admirationem,
recens exorti Ordinis sancti-
monia, reverenda morum com-
positio, generosus rerum secu-
larium contemptus, assiduum
divinæ laudis studium, eximius
Deiparæ cultus, pacata vitæ cō-
templatricis trāquillitas, & ex-

117 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cellentis doctrinæ opinio. Ita-
que Bogumilus Avunculi sui,
Joannis Archiepiscopi, cum
exemplum sequi apud se statu-
isset, quinque patrimonii sui
Villas & de Villis quatuorde-
cim decimas, cum consensu Col-
legii Metropolitanæ largitus est
Ordini prædicto, ad fundandū
Cœnobium in loco, qui Capi-
tulo generali videretur magis
idoneus, quæ bona in manus
Boguphali fratris jam tunc in
monasterio Lucnensi, año Do-
mini 1153. à Sbyluto nobili Po-
lono condito, professi, confi-
gnavit, quæ omnia bona: vide-
licet Dobrovvo, Leszno, Rzu-
chovvo

chovvo, Zadouvo, & Kuvoa-
czevvo, Decimas in Chelm
Krobavvo, Dambe-Ostrovvo,
Komorovvo, Karzjevvo, Za-
krzevvo, Besiekieri, Slavécino,
Grabovvo, Janislovvo, Kelnica,
Chociemino, & Vvenglo-
wa, Generale Capitulum Chri-
stiano Episcopo Prussiae, Mo-
nacho Cisterciensis Ordinis, (eó
quòd sua bona, quorū plusquā cē-
tum villas in terra Culmensi
habebat, donatione Conradi Du-
cis Masoviae, Pruteni Vastave-
rant) in subsidium possidenda
contulit. Quæ deinde cum re-
signasset Christianus anno Chri-
sti 1233. Vvilhelmo Abbati de

119 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Suleiovv, & eius Conventui,
pro voluntate Generalis Capi-
tuli possidenda, is de mandato
ejusdem Capituli, condidit mo-
nasterium ultra Vistulam, è re-
gione Cathedralis Ecclesiæ Vla-
dislaviensis, in Villa Szpital,
quod deinde in Villam Byschovv
translatum, inde post annos
septuaginta, ad oppidum Coro-
novvo anno Domini 1288. in
die Sancti Vitalis Martyris, 4.
Calend: Maij sub regimine En-
gilberti Abbatis Byschoviensis,
transtulit Vislaus Episcopus
Vladislaviensis, gente Zabavius.
Unde Monasterium Coronov-
viense, primum sui fundatorẽ
grato

grato animo agnoscit, & veneratur Bogumilum, hoc illi antiquitus tribuens elogium: *Bogumilus Archiepiscopus Gnesnensis de domo & familia Rosarum, homo pius, & Ecclesiasticus, pauperum & pupillorū strenuus defensor, in vita sui nulli iniurius, cultus divini ardentissimus zelator, & propagator, primus Monasterij Coronoviensis fundator.* Sic sanctus Bogumilus substantiam huius mundi, & bona sui patrimonii dispersit, dedit pauperibus, ac eo nomine potissimum illa Cisterciensi Ordini alacri largitione addixit, quòd juxta sancti Patriarchæ

Be-

121 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Benedicti præceptum, hilaris
ibi hospitem receptio, accuratè
observetur: ut ita inexhaustus
fons liberalitatis suæ, perpetua
scaturigine in Christi pauperes,
& peregrinos, manaret tanquã
sibi singulariter illud dictum fu-
isset: *stude Ecclesias ienues præ-*
diorum tuorum collatione ditare.
da terram, & tolle calum, posses-
siones transitoria transferantur
in titulos hereditatis æternæ.

CAPUT XIX.

Iustitia Bogumili.

Justitiæ, quæ unicunque jus
suum tribuere mandat, à pri-
mis pueritiæ annis habitum in-
duerat

duerat, Parentum monitis diligenter auscultans, qui eum ab infantia Deum timere docebāt, & juris supremo rerum omnium Domino debiti reverentiæ cultus, & amoris, recitando libenter balbutiente adhuc lingua Orationem dominicam, salutationem Angelicam, & divinæ fidei symbolum, reddendi, crebrius admonebāt: ut iam in rarsa quinquennis infantis intellectus tabula, fortiter hanc sententiam impressisse viderētur.

Hâc conditione gignimur, ut generati nos Deo, iusta & debita obsequia præbeamus: hunc solum noverimus, hunc sequamur, hoc vinculo

vinculo pietatis adstricti Deo, & religioni sumus: unde ipsa Religio nomen accepit. Postquam plenum rationis usum adeptus est, cor suum, ac intellectum ad cognitionem Creatoris, divina fide; ac spe sublatū, ad cœlestiū bonorū desideria erexit: iā inde statuēdo, quidquid ad Dei gloriam magis conducibile putaret, se fideli obsequio executurum: unde fiebat, ut dans operam literis, in gymnasio Gnesnensi, libens Ecclesiam visitaret, sacrumq; Missæ Sacrificium antequam intraret scholam, audiret, & munia divinæ

laudis

laudis à Sacerdotibus decantata, sedula cogitatione ruminabat, ob fideliter impensum maiestati supremæ tributum, miræ voluptate animi oblectatus.

Cum versiculum horæ Tertiæ, diei dominicæ, inter psallentes Sacerdotes, secundum Ecclesiæ Gnesnensis morem ex ordine, in schola constituto, se tangente, *Inclina cor meum Deus in testimonia tua* decantaret, intimo quodam suavitatis guttu afficiebatur, ardenti desiderio precando divinam maiestatem, ut se Sacerdotum collegio dignaretur coaptare; sic iam in annis puerilibus, dulces furculos alendos

125 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alendæ senectuti comprimi ido-
neos, trunco timoris Domini
videbatur inseruisse. Principiū
etenim nostræ salutis, sapientiæq;
(secundum Scripturas) timor do-
mini est. De timore Domini na-
scitur compunctio salutaris, de
compunctio cordis procedit ab-
renuntiatio, id est nuditas, &
contemptus omnium facultatum,
de nuditate humilitas procrea-
tur, de humilitate mortificatio
voluntatum generatur, de volun-
tatum mortificatione extirpan-
tur, atque areseant vitia, viti-
orum expulsionem virtutes fru-
tificant, atq; succrescunt, virtu-
tum pullulatione, puritas cordis
acqui

acquiritur, per cordis puritatem, Apostolicæ charitatis perfectio possidetur, Quæ omnia cum in vitæ illius cursu ad amussim expressa cernantur, iam in ipsis puritatis annis, vitæ Anachoreticæ videbatur statuiffe fundamentum, nullis sæculi tempestatibus eruendum, nullis voluptatum carnis blanditiis labefactandum nullis Sathanæ machinationibus, de tenacis proposito constantia dimovendum. Atque in hoc fundamento, sive columna immobili, stabilem sibi fixit legem, ius suum unicuique tribuendi, cauendo diligenter, ne lingua volubilis, nõ deter-

determinatam certa delibera- ad
tione mentem, unquã præcur- pl
reret, aut animus in ancipiti bi- qu
vio constitutus, verba in eam de
partem iactaret captiosa, ad qu
quam se ipse minimè inclinaret; na
circumspecta ipsi cura semper qu
fuit, nullos astus ambiguis ver- ra
borum ambagibus involvere,
nullos tenere callida simulatio-
ne, dolo, nemini mendacium Pa
pro veritate obtrudere, nullum
operarium constituta fraudare I
mercede; sed omnium pactorũ
conventorum, promissorum, li- o
citationum, commissionum, de- ri
positorum, illibatam fide inte- ti
merata, servare sinceritatem, d
ad

bera-ad quam rem constanter im-
 æcur-plendam, ne verbis proximum
 iti bi-quomodocunque læsuris offen-
 eamderet, frænum linguæ, pauca lo-
 , adquendo, adduxit: ut quamvis
 haret; natura disertus esset, in collo-
 mperquo tamen hominum, mode-
 s ver-ratione sermonis uteretur.

vere,

ratio-

cium

illum

idare

etorū

m, li-

n, de-

inte-

rem,

ad

C A P U T XX.

*Personarum ad Sacerdotium, &
 Beneficia delectus.*

FACTUS Archiepiscopus Gne-
 snensis, accuratè jura justitiæ,
 officia, & beneficia juxta me-
 ritorum uniuscujusque propor-
 tionem distribuentis, servabat;
 diligenter invigilando, ne vir-

I

tus,

129 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tus, & doctrina, exemplo, &
Verbo in Ecclesiæ utilitatem la-
borans, condignis frustrarentur
præmiis; ac imprimis, *ut Ne-*
mini cito manus imponeret Apo-
stolicæ obtemperans constitu-
tioni seriam vigilantiam adhi-
buit: proinde cùm Archidiacono,
cum deputatis ordinando-
rum examinatoribus, Sacræ
Theologiæ ac juris utriusque
Doctoribus suo fungeretur of-
ficio, seriò conditiones, & do-
tes adscribendorum ministeriis
Ecclesiæ ad trutinam sacrorum
canonum expendens, & quâ
quisque Diæcesi, patriâ, paro-
chiâ, esset oriundus sollicitè in-
quirens

quirens, tum singulorū mores, natales, ætatem, doctrinam explorans, solebat frequens adesse, ne quid circa eorum exactum desideraretur examen; considerando, utrum capita doctrinæ Christianæ alios iis imbuturi probè intelligerent; advertendo, tum & illud observari præcipiendo, ut non modò Clerici minoribus initiati Ordinibus, verùm etiam Scholæ parochialis Rector, Chori puerilis præcentor, & editui, tunicis talaribus, & nigri quidem coloris, veste superiore, sive toga uterentur: ut ita speciatim deputati ministeriis Ecclesiæ ado-

131 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lescentes, quantumvis Ordinis
charactere minimè insigniti à
communi populi vestitu discrimi-
narentur: qui mos laudabili-
ter, in Ecclesiis Polonorum, ad
Laurentii Gembicki Archiepi-
scopi Gnesnensis tempora pe-
rennavit, cum præsertim Alber-
tus Baranowski suus antecessor,
in prævaricatores huius manda-
ti pœnam statuisset. Tanta fu-
it olim Polonorum erga Sacer-
dotes observantia, ut non mo-
do ipsi sub missam exhiberent
venerationem, sed eos etiam,
qui ad illorum vestium cultum
proximè accederent reverenter
haberent, & eis victum compe-
tentē

tentem alternatim sufficienter impertirent. Qui ad sacros ordines præsertim subdiaconatûs aspirarent, rigidiori subiciebat examini, quòd jam iis in sacro constitutis Ordine, missâ semel ad aratrum manu nefas esset retrospicere, nec amplius ad vota secularia convolare. Ad gradum præbyterii, nisi qui distinctis interstitiis in Subdiaconatû, & Diaconatûs Ordinibus, ministeria sua fuissent executi, & in illis bene exercitati, ac ritus administrationis Sacramentorû callerent, ac ad populum in fidei articulis, & morum homini Christiano congruentium,

133 *Archiepiscopi Gnesnensis*
doctrinâ erudiendum essent idonei, ac sufficientes, non admittebantur; sed repulsam tantisper patiebantur, dum implendi muneris sui Ordinis, dogmata necessaria ediscerent. Porrò quamvis sine titulo provisionis non admitterentur Sacris initiandi Ordinibus Clerici, tamē si quos videbat literis magis ex cultos, quàm communiter essēt alii, & ad curam animarum exercendam aptiores, penes se fovebat, mores eorum cominus inspiciendo, & cui Ecclesiæ cū majori emolumēto possent adscribi trutinando; & quemadmodum in conferendis Ordinibus

nibus nunquam preceps iudicium est secutus, ita in evehendis ad Ecclesiam Cathedralem, & ejus dignitates, atque Canonicatus viris, singularem habebat personarum delectum, quo nomine plurimum favit iis, qui morum gravitate, ac doctrinæ soliditate antecellerent: providens, ut in collegio Senatûs Ecclesiæ, mediam partem saltem haberet Doctorum, quorum in arduis Ecclesiæ negotiis securè niteretur consiliis. Sed per Joannem Laski Archiepiscopum Gnesnensem vigesimum nonû à Bogumilo successorem obreptitia narratione Leonis X. A-

135 *Archiepiscopi Gnesnensis*
lioqui literatorum amantissimi
Patroni, crebrius aures fatigan-
tem, virtutis, & doctrinæ, præ-
mio frustrati viri docti, conta-
bescunt. Nam in principalib9
Ecclesiis quinque Cathedralib9,
Gnesnensi, Cracoviensi, Vla-
dislaviensi, Posnaniensi, & Plo-
censi quatuor duntaxat Docto-
res in singulis locum habent,
duo in Theologia, duo in jure
utroque laureati; reliquis exclu-
sis excellentibus etiam Docto-
ribus, qui ab utroque parente
nobiles non censerentur.

C A P U T XXI.

Peccatorum correctio

Justi-

Iustitiæ, quæ vindicationem, seu poenas scelerum sacris Canonum sanctionibus propositas respicit, ita spiritu lenitatis, & mansuetudinis moderabatur, ut se patrem, prius blandis dehortationibus à concepta licentia furentis iniquitate, impios milites abducens, exhiberet: tandem ruenti in præceps audaciæ, cum magna plurimorum salutis ruina, severus morum censor, & justus iniquitatum vindex, fræna poenarum jure decretarum adduceret, proclivior ad misericordiam, tardior ad vindictam. Habebat præ oculis modum corripiendi, à Doctore gentium descri-

137 *Archiepiscopi Gnesnensis*
descriptum: *Fratres, & si præoc-*
cupatus fuerit homo in aliquo de-
licto. Vos, qui spirituales estis
eiusmodi, instruite in spiritu leni-
tatis, considerans te ipsum, ne &
tu tenteris. Considerabat offi-
cium medendi efficax, à beni-
gnitate, & mansuetudine pater-
na, antequam ad ferrum & i-
gnem devenire oporteat, debe-
re proficisci. Quemadmodum
etenim medici, ut præfuturum
ægroto antidotum exhibeant,
cùm sciant non aliter, nisi ama-
râ potione malum averti posse,
illius amaritudinem saccharo
condiunt, ne medicinam æger
fastidians, medicum desiderato
fru-

frustretur effectu; ita qui utili-
ter alterum admonere volunt,
verbis primùm blandis, ut di-
sponant morbo animi laboran-
tem, est necesse, ut amaram ex-
hortationis portionem ferat le-
viùs, & sic ad saniora, qui cor-
ripitur, redeat consilia; ubi ve-
rò desperata ægritudinis intan-
tum processit gravitas, ut aliis
pestifera contagione vitam vi-
deatur ereptura, ad severiorem
oburgationem descendendum
erit, ut ad putidum membrum
resecandum, ferro sit opus, &
igni, juxta sancti Augustini Do-
ctoris edictum: *emendatoriam*
sustinere vindictam si quis forte
recu-

139 Archiepiscopi Gnesnensis
recusaverit de vestra proyiciatur
societate; non enim & hoc fit cru-
deliter sed misericorditer ne cō-
tagione pestifera plurimis perdat.
Nimirum manifesta peccata non
sunt occulta correctione purgāda,
sed palam sunt arguendi qui pa-
lam nocent: ut dum aperta ob-
iurgatione sanantur hi, qui eos
imitando deliquerant, corrigantur,
dum enim unus corripitur,
plurimi emendantur, & melius
est ut pro multorum salute unus
condemnetur, quā ut per unius
licentiam multi perichitentur.
Porrò qui non corrigit resعان-
da, cōmittit, & facientis culpā
habet, qui quod potest corrigere
negli-

*negligit emendare: Accomoda-
vit publicis peccatoribus oportuna remedia Bogumilus, cum probis moderate, cum superbinis vehementer, cum audacibus acerbè cum cautioribus leniter agēs.*
Ob animi pusilli timiditatem pastorum, qui metuentes delinquentem offendere, se ipsos, & gregem perdunt, dirum minatur Deus supplicium socordiae Prælatorum: *Quod infirmum fuit non consolidastis, quod egrotum non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abiectum est, non reduxistis.* Ubi confractum alligari, oportere summus Pastorum Princeps declarat

141 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat, quod per censuras Ecclesia-
sticas fit commodissimè, juxta
potestatem à Christo Domino
Petro traditam, & aliis pastori-
bus Ecclesiæ in partem solici-
tudinis vocatis communicatã:
Quodcunq; ligaveris super terrã,
erit ligatum & in cœlis; quod
diligentiùs exequi tenetur Præ-
sules, quò magis illis uimendum
est, ne publicorum peccatorum,
iram Dei, contra totum Re-
gnum provocantium, fiant par-
ticipes. Qui enim perversos
aut metuit, aut erubescit cor-
rigere, *nihil aliud facit, quàm*
favet impietati eorum, cum non
careat scrupulo societatis occultæ,
qui

*qui manifesto facinori desinit ob-
viare.*

C A P U T XXII.

Iudiciorum forma

QVoties pro tribunali cura
redditurus, juxta præscri-
ptos à sacris Canonibus termi-
nos sedit, toties memor judi-
cium Dei exerceri, ab omnibus
illiciis, quæ possent, aut æquum
justitiæ cursum impedire, aut ju-
dicem trāsversum amore, odio,
respectu, amicitia, sanguinis,
muneris, agere, abstinuit: solo
veritatis examine solido sufful-
tus. Neminem de plenitudi-
ne potestatis, quàm usurpare
nequi-

143 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nequirit salvâ Domini Aposto-
lici authoritate, motu proprio
jussit ad citari nisi ad requisitio-
nem, vel accusatoris, vel in pu-
blicis criminibus Fiscalis Cu-
riæ, ut reo daretur, contra defe-
rentes calumniosè innocentem
facultas agendi, pro pœna tali-
onis, in quantum in probatione
defecisset accusator. Namque,
sic impune cuivis liceret inno-
centem calumniari, & omnis
humane societatis jura, convel-
lere, si quod quis dicit, sine par-
te judex audiat, & contumacè,
ad affectationem partis adversæ,
illum qui non est, pronunciet.
Meminerat rectè processus sū-

mi

mi iudicis, & rerum omnium
Conditoris cui quamvis esset A-
dæ in obedientia fatis perfecta,
utpote, cui omnis voluntas lo-
quitur, & quem nullum latet
secretum, eum tamen conde-
mnaturus, ut se sifteret iudicio,
vocavit. Et in superbo illo Ba-
bilonicæ turris molimine, de-
scendit Dominus ut videret ci-
vitatem, & turrim, quam ædi-
ficabant filii Adam: Et in ne-
fandis Sodomitarum sceleribus
puniendis, datus est poenitentiaë
locus: *Descendam* (inquit Deus)
& *videbo, utrum clamorem, qui*
venit ad me, opere compleverint:
an non est ita, ut sciam. Atque

145 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ita ad sententiã nunquã feren-
dam processit Sanctus Bogumi-
lus, nisi ad quam, utrum se res
ita habeat, per visitationem,
& inquisitionem feriam descen-
disset: sicque iudiciorum tem-
perabat auctoritatem, ut de
quibus sibi certa persuasione
constaret, quod in Ecclesia la-
borarent enixius, non eos ad
aniles, famæ levis rumusculos,
honore periclitari sinebat, sed
priùs accurata facta visitatione,
& in mores accusati, ac vitam
inquisitione, famæ publicæ cla-
morosa insinuatione, vel testiũ
rigido examine, convictum ad
se citari faciebat, ut comparen-

ti reo diceret. *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tue.* Servabat exactè modum à Sanctis Canonibus puniendi definitum, ut priùs tri-
na Canonica monitione præmissa, reum, rebellem pronuntiaret, tandem ad definitivam sententiam procederet. Re-
verebatur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritatē, ut in ea judicia fal-
cem nunquam immitteret, qui-
bus sancta Sedes manum appo-
suisset, vel ad eā causa quoquo
modo fuisset devoluta: religio-
se ducens ab iis abstinere, quæ
supremi Ecclesiæ judicis maje-
statem attingerent. Non arro-

147 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gabatur sibi claves Petri, in con-
fusionem Ecclesiasticæ hierar-
chiæ, communicatione sibi e-
arum de gratia sedis Apostoli-
cæ contentus. Causas quæ ad
se nihil spectabant, ad forum
competens, & superioris judi-
cis auctoritatem, referebat, ne
videretur libidine magis domi-
nandi, quam veri rectique inve-
stigandi studio, in temerariam
ferri præceptis, amicorum causa,
vel familiarium, in quo pec-
cassent defensione pertinaciore,
vindictam. Mature negotia li-
tigantium expediebat, & fomi-
tem odiorum extinguendo, &
superfluum sumptuum occa-
sionem

tionem tollendo, & amputando; videns merita causæ, secundum Deum, conscientiam, & ejus scriptum judicabat, nihil affectibus litigantium indulgendo, & probe causa cognita, & discussa, inutiles, & noxias conscientia, reique domesticae perniciosas procrastinationes, amputabat: sciens optimè ut de omnibus suis actionibus, ita & de iudiciorum processu, rigidam, se vivorum ac mortuorum Iudici, rationem reddituram. In executione poenarum contra contumaces hunc ordinem tenuit, ut nunquam ad irrogationem illarum procederet, antequam

149 *Archiepiscopi Gnesnensis*
causam legitimo processu cognovisset, ac definivisset, quas non secundum proprium voluntatis arbitrium, reis inferebat, sed iuxta quod Sacri Canonis fieri decreverunt, quas ita exequi habebat usitatum, ut pecuniaria primò mulctâ, fontes castigaret, deinde si emendationis spes aberisset, ad pœnam carceris reos condemnaret, tum denique inobedientes, spirituali mucrone truncaret, & Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus fieret, reum traderet potestati.

C A P U T XXIII.

Prudentia S. Bogumili.

CON-

Conciliabat viro Dei gratiam, & eximia quadam venustate ipsius actiones condecorabat, tam in iudiciorum decretis, quàm in Reipublicæ cōsiliis, & uariorum affectuum, diversæ conditionis hominum, motibus componendis, & mirifica quadã symmetria inter se cōcinnandis & coæquandis, solers prudentia. Est hæc virtus auringa cæterarum, lumen quoddam universale rerum gerendarum, humanis actibus præferens, varietate scientiarum, & exterarū nationum peragratiōe, diversorum casuum inter homines, & multiplicatum in negotiis e-

151 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ventuum, ac rerum præterita-
rum, futurarumque connexio-
ne, acquisitum: quo vir prudēs
illustratus, temporum, loco-
rumque proprietates, tum per-
sonarum naturas ac humorum
constitutiones cōsiderans, ho-
rumque omnium pensatis ad-
junctis, & congrua singulorum
inter se proportione, bene tru-
tinata, quid hic, & nunc, agen-
dum sit, quid deceat, quid o-
porreat, quid conducat, quæ
intento fini media respondeāt,
solerti circumspectione conclu-
dit, ac decernit. Huius virtutis
eò amplius radiat claritudo,
quò rectius timore Domini cir-
cum

cumactam, per omnes humanarum actionum eventus, tam prosperos, quam adversos, agentiumque personas, sicut attrita magnete acus ad urfam maiorem, ad Dei gloriam dirigit gnomonem. Eam sibi tam nationum extranearum lustrationibus, quam literarum scientia, & actibus sæpius in diversis Collegii Senatus Metropolitanii officiis, cum laude obitis, frequentatis, Bogumilus comparaverat. Nam præclarè functus munere Decanali, cum ob alias excellentes animi dotes, tum præcipuè ob prudentiam, ad excelsum dignitatis Metropolitanæ fastigiū

153 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fastigium omnium Collegarum
votis suffragantibus est euectus.
Coniunxit prudentiæ sapientiã
iustorum, cuius officium est, *nil*
per ostentationem fingere, sensũ
verbis aperire, vera ut sunt deli-
gere, falsa deuitare, bona gra-
tis exhibere, mala libentiũs to-
lerare, quã facere, nullam in-
iuria ultionem querere, pro ve-
ritate contumeliam, lucrum pu-
tare. Pollebat & spirituum di-
scretione, infidiasq; callidi fer-
pentis cautè deprehendere scie-
bat. Nam cùm pisces in cibum
populo distribuendos advoca-
ret, adfuit inter hos angvilla,
quæ ita manum ipsius fuit cir-
cum-

emplexa, ut illecebrosa quadã
titillatione voluptatis, corpus
viri sancti, motu inordinato fo-
licitaret, quas satanæ insidias,
in specie angvillæ, posteaquã
deprehendisset, excussum manu
piscem, perpetuis temporibus
à Dobrovense alveo, exulare
iussit; exinde, quamvis in locis
aliis angvillarum copia Varta
fluvius abundet, Dobrovi nun-
quam comparet ampliùs hic pi-
scis, quemadmodum à maiori-
bus longa traditione id acce-
ptuum, curiosè hætenus ei, lo-
ci piscatores observarunt. Cla-
rebat omnibus ab Apostolo
præscriptis Episcopo virtutibus,
identi-

155. Archiepiscopi Gnesnensis
identidem eas memoria repe-
tens: Oportet Episcopum sine cri-
mine esse, sicut Dei dispensatorē;
non superbum, non iracundum,
non violentū, non percussorem,
non turpis lucri cupidum, sed ho-
spitalem, benignum, sobrium, iu-
stum, sanctum, continentem, am-
plectentem eum, qui secundum
doctrinam est fidelem sermonem;
ut potens sit exhortari in doctri-
na sana, & eos, qui contradicunt,
arguere,

C A P U T XXIV.

Fortitudo eius

EArum virtutum fiducia in-
victi, & excelsi animi ma-
magni-

magnitudinem nactus, potens
erat exhortari in doctrina sana,
eo tempore potissimum, quo
effusis licentiæ habenis, tam fu-
ribunda libidine, in bona Ec-
clesiarum impii milites grassa-
bantur, ut nullis humanarum,
divinarumque legum repagulis,
in officio contineri possent. Ita
cæca illos in præceps egerat cu-
piditas, ut nullo Christianæ re-
ligionis metu, aut reverentia,
vel conscientiae synderesi, pa-
terentur sibi persvaderi, ut sa-
crilegas à bonorum Ecclesiæ u-
surpatione manus abstinerent;
& iam, vel in atheismum decli-
nare, vel in pristinam idolola-
triam

157 *Archiepiscopi Gnesnensis*
triam obstinata peccandi volū-
tate, retroagi videbantur. Nō
multò antequàm Archiepisco-
pale subiisset fastigium Bogu-
milus, Bolesta impius ausu te-
merario, bona Ecclesiæ Plocē-
sis invasit, Venero tunc, eque-
stri Rosarum profapia oriundo,
sanctimonia vitæ conspicuo, &
insigni doctrina prædito, illam
gubernante. Fuit Bolesta eius
gentis, quæ soleam equi gerit
pro stemmate, cruce altrinsecus
eminente, Castellanus Viscen-
sis, vir potens, & audax, audaciã
hominis fovente Principe, cu-
ius authoritate oram Prussiæ fi-
nitimam gubernabat. Is Cra-
scum

cum pagum Ecclesiæ Plocensi
adimebat: Vernerus comiter,
ac blande orabat, ne vim Ec-
clesiæ inferret; ubi nihil profi-
cit Episcopus admonitione, vo-
cat in ius occupatorem, causâ
obtinet, in possessionē immitti-
tur. Bolesta subornatos sicarios
in Villam Biskupice, ubi tunc E-
piscopus morabatur cum fratre
Bieniassio expedit, qui dormi-
entem Episcopum in cubiculo,
una cum Benedicto sancti Be-
nedicti Ordinis professo, crude-
liter trucidant. Quod ubi facin-
patratum, Archiepiscopo Gne-
snensi Petro innotuit, synodum
Provincialē indicit, ac omnes
Episco-

Episcopos convocat, de pœna, tam atroci facinori constituen- da deliberaturos: qui postquam convenissent, & atrocitatē sce- leris inquisitione diligenti exa- minassent, sacris interdicendum esse toti Poloniæ votis concor- dibus decreverunt. Motus & atrocitate facinoris, & interdi- cto promulgato, Boleslaus Cri- spus, Boleslai Crivousti filius, Poloniæ Princeps, Bolestam comprehendi, & ex vinculis causam apud se dicere iubet, at- que convictum criminis, & cõ- demnatum, in foro Gnesnensi sceleris atrocis immanitatem expiaturum, flammis addicit.

Bien-

Bieniaffium terræ hiatu absor-
ptum, pœnas immani facinori,
iusto Dei iudicio debitas pen-
disse creditum est. Et quamvis
sceleris author meritum tulerit
supplicium, non defuerunt ta-
men, tã scelerati ausus, vel patro-
ni, vel propugnatores, vel socii,
& vel imitatores, etiam Bogumili
temporibus, qui bona Ecclesi-
arum truculêta rabie vastarent;
quorum facinorum cùm præci-
puos authores, frequentius ad-
monuisset, nihilque blandis ad-
monitionibus profecisset, con-
stanti magnanimitate ac imper-
territa fortitudine, gladium spi-
ritualem strinxit in sacrilegos,

L

non

191 *Archiepiscopi Gnesnensis*
non alio eventu, quàm ut in bo-
na Ecclesiarum sæviore tumul-
tu irruerent, & in eis devasta-
dis tantò furerent insolentiùs,
quantò se læsos ab Archiepisco-
po graviùs interpretarentur.

C A P U T XXV.

Patientia Bogumili

Fortitudinis comes, patiētia
est, cuiusvis per omnia Chri-
stianæ vitæ officia, ita est diffusa,
ut nihil sine illa sanctum, nihil
excelsi, animi conatibus dignum
nihil unquam geri, aut perfici,
possit gloriosum. Ita enim *præ-*
posita Dei rebus est, ut nullum
præceptum implere quis possit, à
pati-

patientia extraneus; & hoc ideo quia quodam modo singula nobis præcepta contraria sunt, utpote opposita libertati, & indifferentiæ naturæ, erga voluptates, & vitia: propter quod sanctus Augustinus, verbū illud Christi: esto consentiens adversario tuo, dum es cum illo, in via, exponit, de precepto, & lege, nostris conatibus improbis obsistentibus. Quod si in præceptis omnibus, illa clavum tenet directionis, ad exequendum uniuscuiusque officium; multò validiore, ad exercendum pastorale munus, prout convenit, navarchum gubernaculo circum-agit, quando præsertim, oves

193 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in naturam luporum conversæ,
famam lacerant, bona diripiūt,
ac vitæ insidiantur Pastoris.

Ad eius virtutis soliditatem Bo-
gumili, allidebantur furiosæ mi-
litum impietatis fluctus, quos,
omnes tanquam immota rupes
carpesia, invicta fortitudine a-
nimi sustinuit, admonitioni A-
postolicæ fidenter obtemperās,
prædica Verbum, in sta oportunè,
importunè: argue, obsecra, in re pa,
in omni patientia, & doctrina.

Erit enim tempus, cum sanam do-
ctrinam non sustinebunt, sed ad
sua desideria coacervabunt sibi
magistros prurientes auribus, &
à veritate quidē auditum aver-
tent,

tent, ad fabulas autem convertē-
tur. In tam arduo exercitio pa-
tientiaē, unum maximè doluit
Bogumilus, quod magistri, pru-
rientes auribus, qui in partem
laboris pastoralis, ab illo ad-
sciti fuerunt, incestis deinde
nuptijs irretiti, tantum abest ut
annuntiarent populo scelera;
illumque ira DEI, ac æternis
supplitijs peccatis constitutis,
per terre facerent: ut etiam mi-
litarem furorem, in sanctum
Præsulem sacrilegas damnātem
nuptias, accenderent: ut quo-
minus sibi vacaret plurimis ve-
xationibus, injurijs, & persecu-
tionibus implicito, in hæresim

Nico-

195 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nicolaitarum, inter Sacerdotes
latè serpentem, animadvertere,
eò licentiosiore vitam secu-
riùs agerent, cæci cæcorum du-
ces, impiorum consiliorum
contra pastorem fomenta sub-
ministrantes. Videbatur tunc
jam in ea tempora Polonia de-
venisse, quæ prædixit Apostolus:
In novissimis diebus instabunt
tempora periculosa: erunt homi-
nes seipsos amantes, cupidi, elati,
superbi, blasphemi, parentibus nõ
obedientes, ingrati, scelesti, sine
affectione, sine pace, criminatores,
incontinentes, immites, sine beni-
gnitate, proditores, protervi, tu-
midi, & voluptatem amatores
magis

magis, quàm Dei: habentes speci-
em quidem pietatis, virtutem au-
tem eius abnegantes. Plus in Po-
lonia invaluerat impietas quàm
ut ei aliqua pietatis species ob-
tendi posset; faciebat unus quis
que quod liberet, nulla tergiver-
satione scrupulum movente an-
liceret. Sed iam infelicē illorū
temporum calamitatem, verbis
Cromeri Episcopi Varmiensis
gravissimi nostratis historici,
juvat retexere.

CAPUT XXVI.

Status rerum in Polonia.

I*Noleverat superiorum Princi-*
pum negligentia, & conniven-
tia

197 Archiepiscopi Gnesnensis
tia, pravus & barbarus mos a
pud Proceres, & Equites Polonos
ut iter facientes, quotiescunque
& ubicunq; collibitum esset, agro
atq; prata agrestium, & oppida-
norum depascerent, ac non mod-
pabulum, sed etiam victum o-
mnem ipsis imperarent, siue adeo
ipsi effractis horreis, atque cellis,
per vim auferrent: neq; contenti,
quantum libuisset, absumpsisse,
reliquum etiam malitiose profun-
debant, dissipabant, & corrup-
pebant, iumenta è pascuis, & sta-
bulis, atq; etiam iuncta, curribus
& aratris, utenda, vel potius ad
cursum abutenda, abducebant:
eaque vel defatigata, & enecta
dimit-

dimittebant, vel si fortè placuis-
sent, retinebant & usurpabant.

Quin & præfecti Principis idem
faciebant & Principis horrea,
prædia, fiscumq; facultatibus, quâ
cultus divini administris, & e-
gentibus dedicatæ erant, augebät.

Hæc quâvis iniqua, iniusta, cru-
delia, & impia, quamvis acerba
miseris hominibus, & intolera-
bilia, tamen quia longa consue-
tudine inveteraverant, legisque
vim propemodum obtinebant, &
a Proceribus, quibus erant utilia,
defendebantur, difficile erat abro-
gare. Còegit Nationale conci-
lium Lanciciæ Archiepiscopus
Gnesnensis, quærens remedia
quibus

quibus iret obviam, tam sceleratis militum ausibus, ad quod cum omnes Episcopi convenissent, concordibus votis, & unanimi consensu sanxerunt: ut qui bona, possessiones, & quasvis facultates obitu Episcoporum defensoribus orbas, occupasset, aut invasisset. Qui agricolarum iumenta, currus, aut annonam vi extorquerent, qui res decedentium Sacerdotum usurparēt, & pro libitu diripere, distrahere, aut in suos usus convertere auderent, tam diu anathemati subiacerent, donec omnia plenè dominis suis, vel iis ad quos de iure dispositio spectabat, restitui-

stituerent; quæ lex ut perenne firmitatis robur obtineret, & potentiùs improbis obsisteret conatibus, decreto supremi Ecclesiæ Hierarchæ Alexandri III firmata est, & tandem à Zdislao Bogumili secundo successore, ad executionem deducta, Casimiro Justo Principe, authoritatem, & vires executioni necessarias interponente. Nunc autem usurpâtes iura, fructus, &c. Sedis Apostolicæ, vel aliarum Ecclesiarum, vel qui ea sequestrant, absque licentia superioris competentis, excommunicantur in Bulla cœnæ Domini num. 17. Gerebat Principatum

eo tempore in Polonia Meci-
 slaus senex, qui oppræssionibus
 non tantùm Ecclesiasticos, sed
 etiam Equites ita vexaverat, ut
 ei fasces imperii ademptos, ad
 Casimirum deferre habuerint
 necesse. Impotentem domina-
 tum ipsius, ne filius quidẽ Otto
 sustinere potuit, sed in patrem
 arma sumpsit, atque illum prin-
 cipatu exuit, in partes Casimiri
 concedens.

C A P U T XXVII

Status rerum in Italia.

NEque in Italia felicior rerũ
 status regimẽ Bogumili ex-
 cepit, gravissimum Schisma in
 Eccle-

Ecclesia fovente Friderico II. dicto Barbarossa, Ænobarbum Dlugoffus vocat. Is Alexandro III. vero, & indubitato Pontifici, quatuor Antipapas summa contentione opposuit: Victorem III. qui mortuus est anno Christi 1164. Alexandri Pontificatus anno quinto. Paschalem III. Cremenfem, qui antea Guido fuit dictus, Cardinalis tituli Sancti Calixti, qui cum sedisset annos quinque, mortuus est anno decimo Pontificatus Alexandri. Calixtum III. qui Joannes Monachus fuerat Abbas Strumiensis, Episcopus Tusculanus, qui cum sedisset annos

203 *Archiepiscopi Gnesnensis*
annos septem, mortuus est an-
no decimo sexto Pontificatûs
Alexandri. Innocentium III.
qui tandem vero, & legitimo
Pontifici Alexandro debitam
obedientiam & reverentiã præ-
stitit Pōtificatûs illius anno 17.
Christi anno 1176. postquam
desideratam pacem, victus à
Venetis Fridericus, restituisset.
Miserabile fuit intueri, corpus
Christi mysticum summa vio-
lencia per Cæsarem à Capite re-
velli, ita contra obedientes sū-
mo Pontifici sævientem, ut ne
fido quidem consiliario, eo no-
mine pepercerit. *Petrus tunc*
Vinea Campanus, obscuro natus
loco,

loco, sed doctrina atq; eloquentia, quantum illa etas tulit, insignis ipsius arcanorum particeps omnium, ac moderator fuit. Is per invidiam, quæ in aula & oritur, & nutrimenta habet, atque virtutis perpetua est insectatrix, in suspicionem adductus, tanquam cum Pontifice Alexandro sentiret, (quo cum Fridericus bellum gerebat) luminibus est privatus; cuius rei impatiens, atque ob id in furorem conversus, ad Sanctum Miniatum, quod oppidum est in Hetruria, sibi ipsi mortem conscivit. Nimirum Imperator uti valebat auctoritate, & consuetudine, & auctoribus Privilegiis

205 Archiepiscopi Gnesnensis
gis Imperatorum, qui à Carolo
magno, qui post de Regibus Frã-
corum imperavit Romanis, iam-
que per trecentos annos impera-
verat sub LXIII. Apostolis, & da-
re Episcopatus, & Abbatias,
per annulum, & virgam consue-
verunt. Sic Otto Bambergensis
Ecclesiæ de manu Impera-
toris Episcopatum accepit ægrè
consentiens, propter contentionē
illam quæ erat inter Regnum &
Sacerdotium, causa investiture
& electionem Ecclesiarum, quas
evacuare, sibiq; vendicare plus æ-
quo nitebatur Imperialis autho-
ritas. Qui deinde Romam ve-
niens ad Paschalem summum
Ponti-

Pontificem ad ipsius pedes *pedū*
& *annulum* abiecit *veniam pe-*
tens ibique denuo ab illo inve-
stitus, & confirmatus ipso die
Pentecostes consecratus est.

Dederat ansam Imperatorum
prætensionī maximā Leo VIII.
pseudopapa, qui potētia Impe-
ratoris culmen summi Pontifi-
catūs adeptus, ut eādē suæ am-
bitionis superbiam stabiliret,
edictum tulerat, ut solus Impe-
rator Pontificem deligeret &
solus confirmaret: quo decreto
duabus nefariis hæresibus Simo-
nis magi & Nicolai Antioche-
ni viam aperuit cū *qui pretio*
Sedem emisset, pretio pariter Se-

207 *Archiepiscopi Gnesnensis*
des distraheret. Nec mirum ex
tam venenoso fonte scaturivisse
originem prædictorum pecca-
torum, quandoquidem *vitiato*
capite necesse est reliquum corpus
vitiari. Sic nempe *quandocun-*
que deficit religiositas Pontificum,
& marcescit districtio regularis
Abbatum, per illorum exempla,
cætera plebs mandatorum Dei
prævaricatrix existit, quanquam
ante illum, Adrianus Papa Ro-
manus, cum universa synodo
tradit Carolo Magno jus & po-
testatem eligendi Pontificem,
& ordinandi Apostolicam Se-
dem, & definivit Episcopos ab
eo investituram accipere. Sed

M
cum

cum Ludovicus Pius, Otto Magnus, & Henricus sanctus considerarent, illud privilegiū Adriani Primi sicut & Leonis VIII. fuisse magna temporum iniquitate, & Pontificum oppressionibus extortum, propter dissensiones schismaticorum, & hæreticorū quibus Ecclesia Dei periclitabatur, illi iuri, & consuetudini renuntiarunt, illudq; ius Clero Romano, & Ecclesiasticis electoribus resignarunt. Tandem omnem illam consuetudinem, & privilegium abrogavit Adrianus II. Alterum malum, à Simoniacorum Pastorum conniventia ingruerat in

209 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Ecclesiam Dei, Sacerdotum in-
continentia cum *cuncti ferè Cle-*
rici, cum publicis uxoribus, sive
scortis (quæ sunt hereticalia con-
iugia) suam ignominiosè ducerent
vitam atque sic impune in orbe
Christiano duæ pestes exitiales
hæresèon Simonia & concubi-
natus grassarentur, *ut religio*
Christiana, & præsertim in Ec-
clesiis Dei turpissimis hominibus,
& omni scelere coopertis repleta
fuerit ea tempestate. Suscitavit
Deus Spiritum Enoch, & Eliæ,
ardentissimo gloriæ suæ propa-
gandæ zelo flagrantes, Sanctum
Romualdum, & sanctum Joan-
nem Gualbertum eius discipulū,
Val-

Vallis Umbrosæ Abbatem, qui horum scelerum virus radicitus extirparent. Nam sanctus Romualdus inter cæteros Clericos, qui per pecuniam ordinati fuerät durissima severitate corripiebat, & eos nisi Ordinem sponte desererent, omnino damnabiles, & hereticos asserebat. Nonnulli quoque Episcopi, qui per simoniacam hæresim sacras sedes invaserant, ad eum causa pœnitentiæ cõcurrerant; qui etiam venerabili viro se committentes, & Episcopatum termino statuto deserere, & ad sanctæ conversionis se promittebant Ordinem festinare.

Sanctus Joannes Gualbertus,

211 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tanquam unus de Seraphim, flâ-
mâ divini amoris incomparabi-
liter æstuans, Petrum Florenti-
num Archiepiscopum hæreseôs
simoniacæ per ignem convicit.
Porrò quamvis tunc simoniaca
labes in Polonia locum non in-
venisset, diligenti consideratio-
ne meritorum, qui ad Episco-
patus eligebantur, eam exclu-
dente, cùm Prælati, & Canoni-
ci virtutum exercitiis conspi-
cuis viris, non divitiarum opu-
lento censu valentibus, tam su-
blimes dignitates libertate suf-
fragiorum inconcussa confer-
rent: attamen alia gravissima
Clerum, populumque scelera in-
quina-

quinabant; Sacerdotes quidem incestæ nuptiæ, veriùs sacrilegi, & publici concubinatus, Milites verò extrema licentia, & vefanus quidam furor in bona Ecclesiarum grassandi. Quid faceret anxius inter inanes curas pastor? cum nec Sacerdotes spem frugis melioris pollicerentur, & milites à rapinis cohiberi se neque admonitionibus, neque Censuris Ecclesiasticis paterentur, & à Sede Apostolica nullū sperari posse videret remediū? cum Summi Pontificis, quam à Cesare sustinebat persecutio, omnem modum improbos castigandi, & scelera coercendi

213 *Archiepiscopi Gnesnensis*
adimeret, ut impunè quisque
quod collibitum esset, faceret,
ipse autem Archiepiscopus gra-
viùs in dies, crebris reprehensionibus, & obiurgationibus odium, in se accenderet; ut non modò monita salutis à sceleratis contemnerentur, sed etiam ipsa monentis authoritas apud obstinatos, & pertinaces iam esset despiciatui, sollicitus, ut si nolent resipiscere, saltem in sua persona Deum graviter offendendi occasionem furentibus animis subtraheret, re diu apud se agitatâ, virisque religiosis in consilium adhibitis, communicata, exemplum gentilis sui S.

Adal-

Adalberti, refractarios Pragen-
ses deserentis sequi constituit :
ac proinde ad Alexandrum III.
Venetiis tunc commorantem
se contulit, cui exposita Sacer-
dotum, populique sui protervi-
tate, & supervacaneis curæ pa-
storales recensitis laboribus, so-
lutionem ab Ecclesiæ Gnesnen-
sis vinculo demissa supplicatio-
ne poposcit, ut tranquillius suæ
saluti vacaret, alienæ curis inu-
tilibus exolutus: cujus petiti-
oni, non difficilem præbuit assē-
sum Alexander, compati edoctus
alienæ calamitati, sua, quam in-
terea tolerabat persecutione.
Venetiis rediens, perrexit in Un-
gariam

215 *Archiepiscopi Gnesnensis*
gariam, ubi Eremitæ Camaldu-
lenses à sancto Patriarcha Ro-
mualdo missi morabantur, à
quibus modum vivendi eremi-
ticum didicit: atque sic obtentâ
summi Pontificis licentiâ, secef-
sit in eremum Dobrovensem,
ubi duo rapidis vorticibus fle-
xuosi fluvii, Varta & Nyr, coe-
untes, omnem aditum populo
mæandris tortuosis, & profun-
dis, intercludunt; tamquam vo-
cem lapsam divinitus ad Arse-
nium in sua vocatione audivis-
set, *Arseni tumultus fuge & sal-
vaberis*. Sed instituti Eremita-
rum Camaldulensium origo, ut
altiùs expendatur, & historiæ
claritas

claritas, & occasio itineris eorum in Poloniam deponit.

C A P U T XXVIII.

Eremitarum Origo.

AB immani Tyrannorum atrocitate, quâ in Christi cultores sæviebant, vitæ solitariae primordia promanasse, citra omnem controversiam, manifestum est. Hoc in vitæ genere strenuè prolusit primus Paulus eremita, qui declinandæ causa persecutionis Decii, & Valeriani, & Deo liberiùs inserviendi, in eremi speluncam se contulit, (Eremitas fuisse filios prophetarum discipulos sancti

cti

cti Eliæ, & Elisæi eosq; Carmelitas veteris testamēti nō ābigō) quod deinde vitæ institutum, non multò post amplexus est. Antonius, qui iam sub Constā- tino Magno, plurimos habere cœpit eremiticæ vitæ imitato- res. Ad eū visendū, cū Hilari- on Tabathæus, ex Palestina in Ægyptum venisset, duobusque mensibus sibi commansisset, om- nem eius vitæ rationem di- dicit & multa monasteria ex- truxit, nullis certis legibus, aut constitutionibus ad uniformem vivendi Regulam adstricta. Vi- vebat unusquisque illorum, se- cundū gratiam sibi divinitus datam

datam, vigilando, pfallendo, jeiunando, manibus operando, humi cubando, orando, silentium servando, ciliciis, & flagellationibus, cæterisque carni molestis exercitationibus, corpus in servitutum, & obsequiũ spiritũs redigendo, & alios maxime senes, qui jam diuturna lucta cum Diabolo, ad eius tentationes superandas exercitati arma expedita in promptu haberent, visitando: ac eos, quos excellenti aliqua virtute præstare didicissent, pro modulo viriũ suarum & mensura divinæ gratiæ sibi collatæ, imitari conando. Quod in Eremitis Camaldulen-

219 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulensibus servatum fuisse, sine
peculiari aliqua lege, vel consti-
tutionibus testatur Augustinus
Florentinus in historia Camal-
dulensi. *Religio insectando ea quæ*
sunt legis, sibi ipsa erat lex. Si
qua Respublica religiosa sive scri-
pto legis adolevit, id profectò Ca-
maldulensi egregiè evenit in qua
quisq; reliquos fratres in studiis
eremiticæ Philosophiæ ardentissi-
mè superare certabat, imo & Sã-
ctus Petrus Damiani Eremita
Camaldulensis S.R.E. Cardina-
lis, & Episcopus hoc idem affe-
rit. Nobis in eremo constitutis
nihil sanctus Benedictus iniunxit.
Igitur sanctus Benedictus dum
homi

hominem in monasterio ponit ad
eremum dirigit & cum ipse san-
ctus Pater eremi cultor extitisset
hoc certè non optavit esse, quod
fuit (id est Cœnobita) sed quoniã
non omnes capiunt verbum istud,
dispensativè constituit prius mo-
nasterialis vite planitiem; ut iã
faciles eremi conscēdamus ad ar-
cem. Hoc idem S. Pater in epi-
logo Regulæ fatetur: Regulam
hanc (inquit) descripsimus, ut eã
observãtes in monasteriis aliqua-
tenus vel honestatem morum, aut
initium conversationis nos demõ-
stremus habere. Cæterum ad per-
fectionem conversationis qui fe-
stinant, sunt doctrinæ sanctorum
Patrũ

221 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patrum, quarum observatio
perducit hominem ad celsitudinē
perfectionis; quam eremi arcem
sanctus Damianus appellat.
Monastica igitur vita est dispo-
sitio ad eremum ut *de nido mo-*
nasteriorum huiuscemodi egredi-
antur milites, quos eremi rudi-
menta dura non terreant, qui
specimen conversationis suæ mul-
to tempore didicerunt. Perfecto-
rum quippe est non propter ani-
mi passionē sed propter perfectionē
iam assecutā, ad vitā solitariā ten-
dere. Nam si vita, solitaria à non
iam perfecto assumatur, est pericu-
losissima. Atque ita cōfiterans S.
Pater Benedictus, quòd in ma-
ximo

ximo versarentur periculo, qui
non bene instructi armis spiri-
tualibus, auderent procedere ad
luctandum cum Diabolo, in e-
remo potissimum vires suas e-
xerente, quas ibi etiam in Chri-
sto ieiunante, ausus est experi-
ri, ex diversis speluncis, & an-
tris congregatos, in duodecim,
monasteria, quæ ab eremo di-
gressus ædificavit, eremicolas,
certa vivendi lege adstrinxit; ab
alieno illos arbitrio secundum
præscriptam regulam, docens
securissimè dependere, obedi-
entiamque superiori exhibere, se-
cundum Christi Domini exem-
plar, qui *Humiliavit semetipsū*

N

factus

223 *Archiepiscopi Gnesnensis*
factus obediens usque ad mortē,
mortē autem crucis; ut sic ut per
inobedientiā extorres facti su-
mus à gratia Conditoris, ita per
obedientiam ad Dominum pla-
catum redeamus, de quo san-
ctus Pater sic agit in Prologo
Regulæ: Ausculta, ò fili præcepta
Magistri, & inclina autem cor-
dis tui, & admonitionem piy pa-
tris libenter excipe, & efficaciter
comple: ut ad eum per obedientia
laborem redeas, à quo per inobe-
dientiæ desidiam recesseras. Ad
te ergo nūc meus sermo dirigitur,
quisquis abrenuncians propriis
voluntatibus, Domino Christo
vero Regi militaturus, obedientiæ
fortissi-

fortissima, atque præclara arma assumis. Carebant his armis Eremitæ, nullius arbitrio se regi permittentes, sed quod secundum præcepta Decalogi, & propriæ conscientiæ ductum, ad Dei gloriam spectare ipsi magis arbitrarentur, operantes sine superiore, sicut locustæ sine Rege, de quibus Turre cremata Eremitæ inquit in iure veniunt sub nomine locustarum, apud quosdã Doctores intelligentes de eremitis dictum Salomonis, locustæ regem non habent.

C A P U T XXIX.

*Vita eremitica instauratur à
S. P. Romualdo.*

SANCTUS Romualdus igitur natus obediētiae, capitibus Regulæ sancti Patris Benedicti descriptæ, fundamentum, super illud immobilem scalam suis Camaldulensibus in cœlum erigendam proposuit, atque ut propositum solidiore base niteretur, Regulam Sancti Benedicti in monasterio S. Apollinaris professus est, in quo triennium ferè cum transegisset, plurimis Monachorum, exagitatus persecutionibus, etiam in vitam suam machi-

machinantibus, eò quòd licentiosè viventibus præcepta Regulæ opponeret, & redarguendis eorum vitiis vehementiùs infisteret: qua in re cum oleum, & operam, (ut est in proverbio,) perderet, excellentis eius animum perfectionis, amore, magis ac magis in dies incendente, facilè obtentâ licentiâ ab Abbate loci, desiderium ipsius Monachis diligenter promoventibus, ad Marinum, quem in finibus Venetiarum vitæ sanctitate ac severiore disciplina eo tempore celebrem audierat, & vitæ solitariæ maximè studiosû intellexerat, sese contulit: ut ad

227 *Archiepiscopi Gnesnensis*
arctam, & sublimem perfectio-
nis viam eo magistro, ac duce
uteretur; sub quo tantum profec-
cit, ut deinde Magister ipsius
directioni se gubernandum sub-
ijcere minimè dubitaverit.

Guarinus interea S. Michàelis
in Gallia Abbas venerat Ora-
tionis gratiâ in Italiam, qui ac-
cersitis Marino, & Romualdo,
Petro Vrseolo Venetiarum Prin-
cipi persuasit, ut seculum simul
cum ipso, quem per nefas invase-
rat Ducatu, relinqueret, & qui
ad alienæ dominationis arcem in
iuste proruperat, ipse se alienæ po-
testatis dominio subiugaret; qui
nō diuturnis consiliis persuasus,

cum

cum sancto Romualdo Marino,
& Guarino Abbate, nec non suo
quondam familiari Joāne Gran-
denico, navem ascendit, deinde
ad Monasterium Abbatis Gua-
rini pervenit. Petro igitur, &
Joanne Monachis in Sancti Mi-
chàelis cœnobio factis, Marino
& Romualdus non longè à mo-
nasterio degentes, ad singularē
vitam, cui assveti fuerant, re-
vertuntur: quibus etiam ipsi jam
dicti Fratres, peracto vix annuo
spatio, ad perferendā ejusdem
solitudinis districtiōem aggre-
gati sunt. Atque hæc sunt Ro-
mualdinæ solitudinis, ad quam
sanctus Pater flagranti mentis

229 *Archiepiscopi Gnesnensis*
æstu semper anhelabat primordia, in quibus magnam considerare debemus viri sancti prudentiam, qui non nisi in Regula sancti Patris bene Tyrones exercitatos, ad solitam Veteranorū militum vitam, in qua culmen perfectionis situm est, admittebat; ut etiam duos illos primos instituti sui sectatores, non prius eremiticæ vitæ voluerit esse consortes, quàm professionem, in Coenobio sancti Benedicti fecissent: ut mirari lectorem minimè oporteat, cur sanctum Adalbertum tunc Episcopum Pragensem, post Archiepiscopum Gnesnensem, &
glo-

gloriosum in Prussia martyrem,
ad Ordinē sancti Benedicti Ro-
mam sub disciplinam Leonis
Abbatis monasterii sanctorum
Bonifacii & Alexii destinaverit.
Itemq; Casimirum, Regis Mie-
cislai filiū, Boleslai primi Chri-
stiani Regis Polonorum nepo-
tem Cluniacum (ubi prima Re-
formatio Ordinis S. Benedicti
vigeat à Bernone instituta an-
no Christi 910.) relegaverit, ad
suscipiendum nigrum habitum
sancti Benedicti, nolebat enim
alios ad vitam solitariā admit-
tere nisi sancte conversationis
studio juxta regulam sancti Be-
nediti perpolitos, præsertim
cūm

231 *Archiepiscopi Gnesnensis*

cum monasteria sua albæ Congregationis, ad eremi austeritatem formanda, nondum constituisset; siquidem secunda reformatio Ordinis Sancti benedicti à S. Romualdo instituta est centum paulo minus annis. Ita quos sanctus Benedictus in via purgativa, & illuminativa perficiebat, hos ad culmen perfectionis, & intimam cum Deo, quantum fragilitati humanæ in terris licet, unionis arcem, sanctus Romualdus evocabat, post Cluniacensem. Alfonso Ciacon. in Benedicto VIII. Chronic. Panuini 1012. Atque sic ligna in odorem holocausti suavitate

tis

On-
rita-
on-
re-
ne-
a est
Ita
via
er-
fe-
o,
in
an-
ost
on.
ic.
na
a-

tis arsurā, S. Patriarcha Bene-
dictus composuit, & præpara-
vit: quæ sanctus Romualdus,
tanquam igniti Eliæ flammea
progenies, Seraphico ignis a-
more beniam collocata, & di-
sposita, succendit, à Christo
Domino maximo salutis no-
stræ zelatore flammās mutuato;
qui *ignem venit mittere in terrā,*
ut accendatur. Tantis enim in
sancto viri pectore, faciendi fru-
ctus ardor incanduerat, ut effectis
nunquam contentus; dum alia
faceret, ad facienda mox alia
properaret; adeo ut putaretur to-
tum mundum in eremum velle
convertere, & monachico Ordini

omnem

233 *Archiepiscopi Gnesnensis.*
omnem populi multitudinem so-
ciare. Itaque primus sanctus
Romualdus, ex directione Re-
gulæ sancti Benedicti eremitas,
tanquam locustas sine Rege vi-
ventes, salutaris obedientiæ legi
subactos, in apes mellificas Ec-
clesiæ sanctæ, commutavit: &
veluti stella matutina, densas e-
remi tenebras, vitæ sanctitate,
ac eremiticæ solitudinis, cum
exercitiis monasticis conjuncti-
one, serenavit; ut nulli eremitæ,
ante illum, religiosi, sive regu-
lares, stricta significatione, (hoc
est ex vi votorum substantialiū
religionis) potuissent censerī.
Nam *Religio perimitur, si à me-*
ritoria

ritoria subditi obedientia subtra-
bantur; magna quidem pauper-
tas, sed maior integritas, horum
est obedientia maxima si custodi-
atur illesa: Nam prima rebus,
secunda carni, tertia verò menti
dominatur, & animis quos velut
effrenes, & liberos, ditioni alte-
rius, humilis iugo proprie volū-
tatis adstringit. Obedientia vi-
ctimis iurè preponitur, quia per
victimas aliena caro, per obediē-
tiam verò, voluntas propria ma-
datur. Unde cum Vernerium,
qui fratrum injuriis, & persecu-
tionibus exagitatus, in eremum
concesserat, & jam per sex annos
absque vino, omnique pulmento

sub

235 *Archiepiscopi Gnesnensis
sub nimia distractionis ariditate
permāserat, cū quodā tēpore,
famā eius auditā vir sanctus vi-
sitasset, atque ab eo sub cuius
regimine degeret, fuisset scisci-
tatus, illeque respondisset, quòd
alieno solutus imperio viveret,
hoc sequendo, quod sibi utilius
videretur, monuit eum ut rediret
ad Cœnobium, & licentiam in
eremo commorandi obtineret.
Si Crucem Christi portas, inqui-
ens, superest ut Christi obedientiā
non relinquant. Vade igitur &
consensu a proprio Abbate susce-
pto revertere, & sub eius dominio
humiliter vive, quatenus sacri
operis ædificium, quod bona vo-
luntas*

luntas edificat, humilitas erigit, obedientiæ virtus extollat? Quãvis autem, Primi Pauli eremitæ, plurimi sancti viri secuti exemplum, deserta petierint, errantes in solitudinib9, quibus mundus non erat dignus, tamen postea ipsorum sequaces, sicut illi, ad quos sanctus Pater Augustinus scripsit accuratè, & devotè, si tamen ipse scripsit, de quo Gabriel Pænetus Canonorum Regularium Lateranensium Abbas solidè controvertit, omnes sunt in cœnobia redacti, & ex iis plerique in mistam, ex contemplativa, & activa vitam, sub nomine Mendicantium conjuncti

cti, prædicationi, & Sacramen-
torum administrationi, ex vo-
luntate sanctæ sedis Apostolicæ
incumbunt, solitariae vitæ solu-
to silentio. Camaldulenses soli
Monachi, cum his qui ab iis tã-
quam rami promanant, perfici-
untur ad eremum, ut ibi tanquã
in fastigio perfectionis, ceu a-
quilæ in arduis nidum ponen-
tes, conquiescant; iam in via in-
cipientium, & proficientiũ suf-
ficienter dispositi & exercitati:
ut tandem dulces fructus suorũ
exercitiorũ, in via unitiva sva-
vissime degustent: & ab uberta-
te domus Dei, in solitudine, tã-
quã in cella Vinaria, inebrietur
Institu-

In
pre
sto
qui
nat
sup
nes
cen
do,
por
&
five
stin
tit S
um
Ab
ton
Ab

Institutum eorū probavit sup-
premus Ecclesiæ universalis Pa-
stor Alexander II. Cōstit. *Nulli*
qui anno 1061. clavum guber-
nationis tenuit, ut præcedentiã
supra omnes monasticos Ordi-
nes habeant, exceptis Clunia-
censibus, quorum Abbates O-
do, & Odilo non longè post tē-
pora sancti Benedicti floruerūt,
& multò magis Cassinensibus,
sive Congregationis sanctæ Ju-
stinæ, (cum Abbas Cassinensis
tit. S. Benedicti Vicarius & òni-
um Abbatum Abbas.) S. Odilo
Abb: Cluniacens: apud Baron
tom. II. an. 1022. inde Leo IX.
Abbatì Cassinensi in omni Epi-
pisco

259 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scoporum principumque con-
ventu superiorem Abbatibus om-
nibus sedem concessit Leo
Ostiens: lib: 2. cap. 97. Chronic:
quam illi tanquam matrem è
qua prodierunt filiali observan-
tiâ venerantur. Quos deinde om-
nes Canonici Regulares, Con-
gregationis Lateranensis, qui
vadunt immediate post Clerum
sæcularem, ex constitutione Pii
V. eum ex Ordine præcædunt.

C A P U T XXX.

*Adventus Eremitarũ Camaldu-
lensium in Poloniam.*

OTto Tertius, Occidentis in
Germania tertius Impera-
tor viris religiosis impensè ad-
dictus,

dictus, mirificè coluit sanctum Romualdum, ita ut eum præses visitaret, ac in eius lecto decumberet, & Classensem illi Abbatiam, conferret. Salutaribus ejus monitis, & consiliis libenter obtemperabat, cujus etiam svasu monasterium in Pereo in honorem sancti Adalberti cōstruxit, illique contigua Classensis monasterii prædia contulit, ea in Firmensis Monarchiæ partibus, ex fiscali possessione recōpensās Abbate ibi ex discipulis Romualdi constituto, Romualdi iussu idem Imperator pœnitentiæ causa, nudis pedibus de Romana Urbe progrediens

261 *Archiepiscopi Gnesnensis*
usque in Garganum montē ad
sancti Michàelis perrexit Eccle-
siam; per totam etiam quadra-
gesimā in Classensi monasterio
Beati Apollinaris, paucis sibi
adhærentibus, mansit: ubi jeiu-
nio, & psalmodiæ prout vale-
bat, intentus, cilicio ad carnem
indutus, aurata desuper purpura
tegebatur; *lecto etiam fulgentibus*
pallijs strato, ipse in storea de pa-
piriis confecta, tenera delicati cor-
poris membra terebat. Promisit
denique Beato Romualdo, quod
imperium relinquens; monachicū
susciperet habitum & cui innu-
meri mortales erant obnoxij, iā
ipse pauperculo subiectus cepit esse
debitor

debitor sui. Non poterat hæc
sinceræ voluntatis erga sanctum
Romualdum Ottonis Impera-
toris propensio, Boleslaum no-
strum Chabrium Regem latere,
utpote qui cum sancti Adalber-
ti martyris Pragensis tunc Epi-
scopo fratre germano Poraio
laudabiliter fuisset in aula Ot-
tonis I. Imperatoris parentis e-
jus conversatus, imò & cum
ipso sancto Adalberto familia-
riter vixisset Romæ, salutaribus
ipfius monitis obtemperans;
proinde non difficile fuit ipsi
ab imperatore obtinere, ut san-
ctus Pater Romualdus duos de
discipulis Joannē & Benedictū

263 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Poloniam mitteret, ad præ-
dicandum Jesu Christi Evange-
lium nationi ad fidem illius re-
cens conversæ: quibus eam licē-
tiam Gregorius V. summus Pō-
tifex Ottonis III. cujus autho-
ritate Pontificatum adeptus est
cognatus, libenter indulfit. Po-
stea quam illi venissent in Polo-
niam, quatuor se illis in vitæ so-
cietatem dediderunt Poloni:
Mathæus, Isaac, Christianus &
Barnabas. Hi honorificentif-
simè à pio Rege accepti, & lo-
cum ut optabant nacti solitariū,
prope Casimiriam, sex in eo tu-
guriola rudi opere, & facellum
excitarunt: ibique vitam san-
ctissimā

ctissimam, mutuam consuetudinem, devitantes, in arctissima disciplina, orationibus, & jeuniis assiduis traduxerunt: & doctrina exēploque quos potuerant accolas & advenas, docuerunt: admirabiles cum aliis virtutibus, tum maximè abstinentiæ studio. Nam aliqui semel eorum duntaxat, alii qui imbecillioris erant valetudinis bis in hebdomada, oleribus & aqua, pane non nunquam adhibito, victitarunt, vestibus è pilis equorum confectis contēti, quies eorum non stragulum molle, sed si quid dandum erat fessis corporibus humus lectus,

265 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& lapis capiti subjectus, ceruical fuit. Tanta eorum fama fuit sanctitatis, ut Boleslaus Princeps eos inviseret, & se ac regnum suum orationibus ipsorum commendaret, ac ipsis liberaliter ingens auri pondus & centum marcas argenti offerret. Expediverat Princeps Miecislaus Prens Boleslai legatum Lampertum Episcopum Cracoviensem, ad summum Christiani orbis Antistitem Benedictum VII qui exposita Pii Principis extirpanda idololatria, & promovendo veri Dei cultu sollicitudine, & novem Ecclesiarum Cathedralium ædificatione, necnō

simula

sim
qu
rat
Re
Pri
dis
tife
via
run
me
viri
Por
se R
At
seru
rum
resp
sitar

simulachrorum inanum Deorū
quos, gens superstitiosa colue-
rat, abolitione, peteret insignia
Regis, sibi ritu Christianorum
Principum conferri; quod cū
distulisset in aliud tempus Pon-
& tificex, Boleslaus ratus faciliore
via, se titulum Regis obtentu-
rum, aurum & argentum supra
memoratum, misit per Nunciū
viris sanctis, ut honoratū auro
Pontificem, orarent quatenus
se Regio diademate dignaretur.
At viri sancti inito consilio, mi-
serunt Barnabam, qui Regi au-
rum & pecuniā referret, eique
responderet, se in rem propo-
sitam non posse operam con-
ferre,

267 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ferre, quibus religiosam vitam
professis, negotiis & curis sæ-
cularibus implicari, nefas esset.
Sperabat nimirum Princeps Ot-
tonem III. Imperatorem san-
cto Romualdo familiaris ad-
dictum, & sibi olim in aula sui
parentis Ottonis II. commo-
ranti faventem authoritatem
apud Gregorium V. Ottonis
Cæsaris cognatum interpositu-
rum, voto ut potiretur.

C A P U T XXXI.

Martyrium ipsorum

SUbolfecerunt interim Regiæ
Saulæ milites, magnam auri vim
à Rege missam Eremitis quæ ut
ad

ad se deveniret, constituerunt viros sanctos, trucidare, & turguriola cum ipsorum cadaveribus incendere. Sacra igitur auri fame stimulati, noctu Eremitas, orationibus intētos, aggrediuntur: minis, plagis, verberibus, pecuniam, à Rege Mifsā extorquent: viris sanctis illam ei remissam asseverantibus, ad atrociora tormenta iis irroganda descendunt. Religantur ergo ad palum, ignibus admotis ad latera exuruntur, deinde circa rotarum vertiginē adstricti diutissime verberantur, tota nox in crudelissima paupertatis sanctorum & innocentiae, supplicia

269 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cia expenditur. Denique cùm
omnes iam artes potiendi ar-
genti tentatæ, non successissent,
ne quid in ausum de concepta
crudelitate relinqueretur, ab
iisdem latronibus, anno salutis
humanae millesimo quinto, pri-
die Idus Novembr: in Dei lau-
dibus constâtissimè permanētes,
trucidantur, utque tanti sceleris
immanitas lateret, ignem inij-
ciunt, & facellum, ac sex casas
tum suppellectilem omnē pau-
perem, & quinque corpora san-
ctorum flâmis dant: ut his pe-
riisse viderentur. *Sed admoti
ignes, amissis naturæ viribus, nil
omnino consumere, ullis hominū*

studij

*sta
eti
ba
ces
in
E
den
per
din
ru
qu
err
neq
den
Vb
por
spl
lice*

*studijs potuere; Ita enim illos, ipsa etiam parietum materies, repellere, ac si pro lignis durissimi sili- ces essent. Frustrati itaque fures in fugam se conferre nituntur, sed & hoc illis ex divina providētia denegatur, tota siquidem nocte per fruteta nemorum, per latitudinem salicum, per opaca sylvarum, viā angustiati sunt quæ- re, quam tamen nullatenus valere errabundis vestigiis invenire sed neque frameas in vaginas recō- dere arefactis brachiis potuerūt. Vbi vero sanctorum iacebāt cor- pora, copiosum lumen usq; in diē splendescere, & dulcissima ange- licæ cantilenæ non desijt suavi-
tas*

271 Archiepiscopi Gnesnensis
tas resonare. Adveniente autem
die, quod factum fuerat, Regem
latere nō potuit, qui illico ad ere-
mum cum numerosa populi mul-
titudine festinavit, & ne fures
evaderent, facta corona hominū,
totam sylvam undique circum-
cinxit. Qui tandem reperti sunt
manifesti criminis rei, & ad gla-
dios suos adhuc divina exultio-
ne ligati. Rex autem quid de eis
faceret, habita cōsideratione, de-
liberans, hoc postremo decrevit,
ut nequaquam eos, sicut merebā-
tur, accedi preciperet, sed fer-
reis catenis vinc̄tos ad sepulchra
Martyrum destinaret, quatenus
aut ibi usq̄ ad obitum in vincu-
lis

lis miserabiliter viverent, aut si sanctis Martyribus aliter videretur ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad sanctorum tumultum fuissent ex præcepto Regis attracti, mox, ineffabili divinitatis omnipotentia fractis nexibus sunt absoluti; atque impune à Rege dimissi, pœnitentia ducti patrati sceleris, iisdem martyribus in religiosæ vitæ genere successerunt. Narrat Martinus Baronius, quòd cùm pia matrona, & nobilis, devotionis causa, viros sanctos visitasset, eisque piscem qui Salmo dicitur obtulisset, cecidit is in terram, quo in loco statim fons emanavit,

273 *Archiepiscopi Gnesnensis*
navit, qui usq; ad præsens du-
rat; piscis ille cum ad vescendū
præpararetur fratribus, alius si-
milis genere, & magnitudine,
divino miraculo solebat appa-
rere in fonte illo, qui cum esset
comestus, rursus alius appare-
bat, qui per longum tempus vi-
ctui eis fuit quotidiano. Quā
diu fratres vixerunt piscis ille
duravit, postquam coronam
Martyrii adepti sunt, piscis eva-
nuit: fons ad hoc usque tempus
perennat, per cuius aquā, ma-
gna Deus miracula operatur:
Cœci enim visum recipiunt,
leprosi mundantur, Claudii, sur-
di variisque morbis exagitati,
fanan-

fanantur. Postquam per sex annos, Joannes, & Benedictus Itali, nationis Polonæ idioma didicissent, septimo anno unū ad Romanam urbem monachū mittunt, & per eum à Summæ Sedis Antistite, prædicandi licentiam pro adjunctis sibi Polonis fociis petunt. Iniungunt etiam, ut nuncius ille, aliquos secum de B. Romualdi fratribus, duceret, qui eremiticæ conversationis edocti, cum eis simul in Polonorum partibus habitarent. Posteaquam is in ditionē Imperatoris penetravit, ab eius satellitibus captus est, & mox carcerali custodiæ mancipatus.

275 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Nocte verò illum Angelus Do-
mini in carcere visitavit, &
consumatos esse eos quorum lega-
tione fungebatur admonuit: sta-
timque aperto divinitus carcere,
preparatum sibi esse navigiũ in
fluvio quẽ transiturus erat, asse-
ravit. Quò festinans Monachus,
(Barnabas is fuit) Angelicæ pro-
missionis fidem veram esse proba-
vit. Sequenti autem post fe-
pulturam Martyrum nocte, ap-
paruerunt Boleslao, fulmine ac
verbis magnificarunt, quòd per-
diram necem, & Martyribus di-
gnam, adepti sunt cœlestia re-
gna, gratiasque ipsi egerunt,
quòd eos vivos, & mortuos

tanta

tanta gratia semper complexus fuerit. Denique summa laude extulerunt, quòd homicidis percerit, non enim decebat sanguinem Martyrũ sanguine vindicari, & vitæ cœlestis beneficium, morte crudeli cõpensari. Pollicitique sunt ei, pro ipsius, & Regni totius incolumitate, Divinam Majestatem semper precaturos, patronosque & protectores temporibus sempiternis eiusdem futuros. Post aliquod annos, corpora eorum translata sunt Gnesnam, (quæ tunc sedes & caput Regni erat) ibique in Ecclesia Cathedrali deposita sunt honorifico mo-

277 *Archiepiscopi Gnesnensis*
numento, quæ deinde Predisla-
us Bohemorum Princeps, cùm
basilicam Gnesnensem Cathedralem,
inopinatò in Poloniã
cum ingenti exercitu irrumpēs,
expilasset, Pragam asportavit:
& in arcis basilica collocavit,
præter Christini corpus, quod
Olomucensibus concessit. Agitur
festum ipsorum pridie Iduum
Novemb. quos Julius II.
Pont: Max: Catalogo Sancto-
rum adscripsit, Delphini Camaldulensium
Generalis curâ,
& studio, anno Christi 1508.
Barnabas ab itinere cum sociis
sibi à Sancto Patre Romualdo
adjunctis reversus in Poloniam,
postquã

postquam Angelica revelatione didicisset, quid cum fratribus actum fuisset, in eodem loco, ubi sancti martyres trucidati sunt, instaurat eremitorium, & collocatis juxta numerum Fratrum tuguriolis, orationibus, & jejuniis, carnisque variis afflictionibus, iuxta quod fieri antea solebat, ordinatis, magnopere delectabatur, non ereptos, sed præmissos Fratres ad coronas: dolens tamen identidem, quod quorum religiosæ vitæ conscius fuisset, non etiam esset mortis gloriosissimæ particeps. Intra hoc igitur tempus, quo Fratribus supervixit, complures

279 *Archiepiscopi Gnesnensis*
alios socios, & discipulos sibi
adscivit è Polonis; In his, An-
dread Zeroardum, Justum, &
Benedictum Zuirardum claris-
sima tria Ordinis sui lumina
quos in austeritate vitæ, felici-
ter erudivit, & tandem non
multo post sancto sine quievit:
pii Regis mandato, ad fratres
appositus; ut quibus in cœlesti
patria esset conjunctus, in ter-
ris eodem tumulo cum eis con-
ditus quiesceret.

C A P U T XXXIII.

*Sanctus Romualdus in Ungariã
discipulos mittit.*

INterea sanctus Romualdus
audiens quia beatissimus vir Bo-
nifacio

nifacius suus discipulus, Russo-
rum Apostolus, & Archiepi-
scopus, martyrium subiisset,
nimio desiderii igne, ut pro
Christo sanguinẽ funderet suc-
census, in Ungariam ire propo-
suit, licentiã ab Apostolica Se-
de obtentã, & duobus è suis di-
scipulis in Archiepiscopos, e-
iusdem authoritate consecratis,
cum viginti quatuor Fratribus,
iter arripuit, cumque jam in fi-
nibus Panoniorum essent: Ro-
mualdus gravi se urgente mor-
bo, in Italiam redire coactus
est, cum quo septem discipuli
sunt regressi, duo in Poloniam
cum Barnaba missi, quindecim

281 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in Ungariam profecti, fidem
Catholicam, & Romualdinæ
disciplinæ institutum propagâ-
runt. Plurimi tunc è diversis
orbis partibus, ad sanctum Ste-
phanum Regem Ungariæ, tam
Canonici, quàm Monachi con-
fluebant, ut pii Regis religione,
& consuetudine gauderent, &
novum religiosæ conversatio-
nis genus illuc introducerent:
quibus se Poloni duo, Andreas
Zeorardus, & Benedictus Zui-
rardus, adiunxerunt. Andreas
Zeorardus, in partibus Minoris
Poloniæ in Oppido Opatowiec,
prope Vistulam fluvium, Chri-
stianis & piis parentibus natus,
patre

patre Marco, & matre Agnete, qui sanctâ educatione parentum in præceptis, & lege Domini rectè institutus, monasticam vitam duxit in Cœnobio Zobor dicto, in honorem sancti Hippolyti Martyris, (apud Nitriam civitatem, in ea videlicet sclavorum & Ungarorum ditione, quæ Moraviæ Danubioque cōfini, Sarmatia Pannoniæ olim dicta fuit,) excitato; in quo sub Philippi Abbatis obedientia, qui sancto, Mauro Episcopo Quinque ecclesiensi (Camaldulensis uterque instituti fuit) successerat, in summa vitæ austeritate vixit ieiunium ita servās,

283 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ut tribus diebus ab omni re quæ
mandi posset abstinuerit. Cùm
autem quadragesimale tempus
adveniret, quadraginta quinque
nucum esu contentus, diem san-
ctæ Resurrectionis cum gaudio
expectavit. Orationi assiduæ fu-
it deditus, nunquam à labore
cessavit, sed sylvam ingressus,
ligna cædebat, quo labore, &
ieiunio cùm semel vires cor-
poris fatigatæ defecissent, &
languens in terram quasi mor-
tuus decidisset, iuvenis puleher-
rimus aspectu, impositum ve-
hiculo ad cellam revexit; quod
Benedicto discipulo narravit,
iuramento eum obstringens, ne

id

id ante diem sui obitus, cuiquam propalaret. Labore diurno corpori fatigato, quietem nocturnam eam adhibuit, quæ magis tormenti, ac cruciabilitatis dolorem afferret, quàm quietis commoditatem. Complanatum truncum quercinum sepivit, intra sepem arundinibus acuminatis infixis, cui infidens paululum dormiebat, tantâ vigilantia, ut si corpus sopore gravatum in alterutram se partem inflecteret, arundinum acuminibus fauciatum, expergisci se faceret. Plexerat insuper vimineam coronam, quam dormiturus imponebat capiti, quæ

285 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quæ in partibus quatuor, totidem haberet lapides appensos, ut si caput altrorsum declinaret, illico in lapidem impingeret. Mortuus in Ungaria, die decima sexta Julii, anno Christi millesimo nono, in monte Ferreo sepulturæ honorē accepit à Calisto III. Pōtifice maximo unâ cum socio in numerum sanctorum relatus, cuius memoria quotannis ipsa die sui obitus, magnâ populi frequentiâ colitur. Sanctitatem illius pluribus miraculis Deus illustravit. Quodam tempore inter latrones, quorum illa solitudo ferax est, pugna oborta est, ex quibus

quibus unum lethalibus fauciatum vulneribus focii ad cellam sancti Andreæ, cuius sanctitatis fama per oram illam percrebuerat, deferebant. Sed cum ab ea longius abessent extinctus est latro. Corpus ergo exanime in illam inferunt, & cum media nocte tumulto mādare vellent cadaver, subito mortuus exurrexit: perterrefacti latrones, fugam arripiunt; sed illo inclamante, ac ut absque timore ullo subsisterent, admonēte, precibus & meritis Zeorardi se ad vitam resuscitatum asseveravit: subsistunt, & præ gaudio plorātes, actis Deo
&

287 *Archiepiscopi Gnesnensis*

& sancto Andreae gratiis, ut secū
redeat, socium redivivum invi-
tatant. Verūm ille, debitor vi-
tæ sancto, negavit se unquam
ab illa cella discessurum, ibi ad
mortem usque Deo, & sancto
Zeorardo servituum se polli-
citus, quod fide constanti, &
stabili perseverantia executus
est. In civitate Nitria, quidā
damnatus ad furcam, suspensus
est, qui cūm spectator sui sup-
plicii populus abiisset, non lon-
go post intervallo ipsum sub-
secutus, ad Abbatem Philippū
venit, & quomodo manibus
Beati Andreae recte fuerit solu-
tus exposuit. Cum inquit da-
mnatus

mnatus essem, & opem sancti
devotè implorassem, eodè pū-
cto temporis, quo de patibulo
deiectus fui, mole ipsa corpo-
ris, strangulando S. vir manus ca-
denti supposuit, idemque vin-
ctum exsolvit, & abire iussit.
Anno Domini millesimo quin-
gentesimo sexagesimo nono, die
decima sexta Iulii, quâ festum
sancti celebrari solet, tempori-
bus Sigismundi Augusti Regis
Poloniæ, frequens aderat Po-
pulus, ut divinis officiis vacaret
ac se precibus viri sancti com-
mendaret, in Ecclesia, quæ su-
per cellam ipsius edificata est,
in qua vir sanctus, antequam
iret

iret in Ungariam, annis aliquot
commoratus. Ibi populū Ca-
tholicum orantem, ausu nefario
publicæ securitatis violatores,
& Ecclesiasticæ immunitatis sa-
crilegi eversores, magna vi ado-
riuntur, & exturbare de templo
conantur: populus interim, opē
sancti viri magna contentione
vocis, & fervore spiritus implo-
rat: sancte Andrea Zeorarde,
serve Dei, [defende Ecclesiā ab
impiis Lutheranis, fidei Catho-
licæ hostibus; protinus sanctus
vocatus apparuit manifestè, &
baculo ignito, quem gerebat,
hæreticos propulsans, è Cœme-
terio exegit, multos ex iis divi-

na ultio flāmis absumpsit, mul-
tos excæcavit, multos vitâ pri-
vavit, nōnulli mirabili coerciti
pœna sanctæ Matri Ecclesiæ Ca-
tholicæ manus dederunt. Extat
in hodiernum usque diem sancti
memoria, lapis in Cœmeterio
templi, quod octo miliaribus
Polonicis Cracoviâ distat, ma-
gnus, niger, filiceus, quadran-
gulus, ut mensa planus, tribus
cubitis longus, uno latus, in
quo plantæ pedum, sancti An-
dreæ consistentis impressæ in
præsētia ōniū cernuntur. In ea-
dem eremo ad Nitriam mansit
sanctus Bonifacius Camaldulē-
sis Martyr egregius, Apostolus,

Q

& ar-

291 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& Archiepiscopus Rufforum,
cuius vitam Sanctus Petrus Da-
mianus Camaldulensis Sanctæ
Romanæ Ecclesiæ Cardinalis &
Episcopus Ostiensis, in vitam S.
Romualdi Patris diligenter in-
feruit.

C A P U T XXXIII.

*Aliorum duorum Eremitarum
Camaldulensium mors.*

BENEDICTUS, cùm triennium
Magistro suo Andreae super-
vixisset, austeritatem vitæ illius
imitando à latronibus, multa
pecuniâ se cumulatam suspicantibus : ad ripam fluminis Vagi
jugulatus, & in alveum flumi-
nis

nis præcipitatus est ; cuius corpus diù conquisitum, nec post annum integrum inventum, visa est aquila candida observare, in ripa fluminis eiusdem, quo inditio repertum & ab aquis extractum, ita integrum, & recens apparuit, ac si non multò ante, spiritus illud vitæ deseruisset. Extat in Nitria ubi viri sancti manserunt, parva vinea manibus eorum plantata, in usum divini sacrificii, quæ toto anno suppeditare solebat vinum ; Ex ea si quis uvas abstulisset inciderebat in febrim, nec ante pristina, quam peregisset, pœnitentiam, sanitati restituebatur ; in-

Q2

firmis

293 *Archiepiscopi Gnesnensis*
firmis & febricitantibus, ex ea
propinato cum devotione vino
conferri salutem, & vires, mul-
torum fide dignorum testimo-
nio comprobatur. Conditus est
sanctus vir benedictus in basili-
ca Beati Emmeriami Martyris,
in eodem sepulchro, in quo Be-
ati Andreae Magistri sui ossa
quieverunt.

Sanctus Justus, sancti Barna-
bæ discipulus, ac sanctorum
Andreae Zeorardi, & Benedicti
Zuirardi socius, mansit in mor-
te Lobzovenfi, apud fluvium
Dunajecium, prope oppidum
Opatovecium, octo milliaribus
Polonicis Cracoviâ Diffitum,
hone-

honestis Parentibus natus, Patre Casimiro, Matre Salomea, religiosæ vitæ decus, & exemplar, Beatæ Mariæ Virginis Dei-Paræ fervens cultor, cui, cum precibus assiduis à se intelligentiam sacræ Scripturæ flagitaret, cœtu angelico apparens stipata, respondit: *Iuste Filium, orationes tuas audiui, postulataq; à Filio impetravi. Ecce tibi omnia Scripturarum arcana mysteria patent, ad erudiendum ignaros in via salutis, vide ut fideliter tibi commissum talentum in usum familie Domini, omne otium devitans, dispergas.* Atque is ab illo tempore tanto desiderio, ac studio

295 *Archiepiscopi Gnesnensis*
studio in divinas literas fereba-
tur, ut horis Canonicis rite per-
solutis, orationibus etiam cer-
tis, & exercitiis instituto Sancti
Romualdi congruentibus, pe-
ractis, reliquum tempus sacrae
Scripturae lectioni, ac eius me-
ditationi studiosè impenderet.
Cum autem supremum vitae in-
stare sibi diem advertisset, Ec-
clesiae Sacramentis munitus, in
lachrimis, & crebris ad Deum,
& Deiparam Virginem suspiriis
illis devotè prolatis: *In manus*
tuas Domine commendo spiritum
meum, assistentibus sibi Andrea
& Benedicto vitam praesentem
cum aeterna feliciter commuta-
vit,

vit, Anno Domini millesimo septimo, die nona Julii. Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo, Stanislaus Pawłowski civis Opatovecensis, cum uxore, ac filia nomine Salomea, visitabant sepulchrum sanctæ Cunegundis, Olim Reginae Poloniae, deinde in nova Sandech Monasterii Ordinis Sanctæ Claræ professæ religiosæ, quod Opatovecio duobus milliaribus Polonicis distat; unde per tenebras obscura nocte redeuntes, hora secunda devenerunt in villam Lobzow ubi quiescit corpus sancti Iustini præterque templum euntes,

297 *Archiepiscopi Gnesnensis*
omnes curru descenderunt, &
genibus in cœmeterio flexis,
orabant Deum per merita san-
cti Confessoris, ut sine omni pe-
riculo, & noxa, incolumes do-
mum pervenirent. Posteaquã
finitis precibus, currum ascē-
derunt, apparuit eis vir venera-
bilis, albis vestibus indutus, ma-
gna claritate circumfulgens,
duos baculos saliceos tenens,
quorum unum dedit aurigæ, al-
terum filiæ Salomeæ, dicens:
*Ite in pace Dominus Deus sit vo-
biscum ego qui sum Iustus ero ve-
stri comes & dux viæ:* tandem
disparuit; baculi verò illi in ar-
dentes conversi faces, rectum
illis

ut, & illis monstrabant iter: atque ut
exis, securi domum pervenerunt,
i san- rursus sanctus vir apparuit eis
ni pe- dicens: *Manete in pace, & tu*
s do- *filia mea fac ut sis sponsa Dei*
caquã *Monasterium Sandecense ingre-*
ascē- *diens* quo dicto ardentes faces
nera- extinxit, & in baculos ut erant
,ma- prius convertit, ac demum re-
ens, pente disparuit. Grati tanto
ens, beneficio, in terram prostrati
e, al- gratias egerunt Deo, qui comi-
ens: tem itineris sanctum Justum si-
t vo- bi mittere dignatus est. Salo-
ve- mea sanctimonialis effecta in
lem Sandecensi monasterio, post
ar- triennium sancte Deo serviens,
um ad celestis sponsi nuptias feliciter
s migravit.

CA-

C A P U T XXXIV.

*Eremitarum Camaldulensium in
Hūgaria propagatio.*

ATque hi ex eremo Camaldulensi, cœlestis doctrinæ Magistri, ad erudiendos Polonos prodierunt, vitæ austeritate patres admirandi, contēptu factus mundani, rerumque caducarum suspiciendi, propter eos, qui hæreditatem salutis cape-rēt, in ministerium veloces angeli, tanquam igniti Seraphini, à sede Apostolica missi, nullas sibi utilitates quærentes, sed solas animas pretioso Christi Sanguine redemptas, ardentissimo deside-

desiderio depereuntes. Quorū
nomina, ne conscripta in cœlis
ingrata in terris oblivione se-
peliantur, præsertim in nostris,
ubi sudorem, & sanguinem ma-
jorum, & nostrū saluti conse-
crarunt, benevolo candidi le-
ctoris obtutui, subjicienda duxi,
quæ sunt : sanctus Adalbertus,
Episcopus Pragensis, Archiepi-
scopus Gnesnensis, Prufforum
Apostolus, Christi martyr glo-
riofus, Joannes, Benedictus, Isa-
ac, Matthæus, Christinus, Be-
nedictus, Zuirardus, Athanasius
Laurentius, Martyres: Christia-
nus, Papantes, Barnabas, An-
dreas, Zeovardus, Justus, Con-
fessores

301 *Archiepiscopi Gnesnensis*
fessores: Hieronymus item Pra-
genfis Bohemus, magni Ducatus
Lithvania, & Samogitia
Apostolus, & Confessor, factus
Bonifacius Italus, Ducatus Ruf-
fia: Archiepiscopus & Mart.
sanctus denique noster Bogu-
milus Gnesnensis Archiepisco-
pus Confessor. *Isti sunt viri, per
quos Tibi Evangelium Christi
Sarmatia resplenduit. Isti sunt
Patres Tui, verique Pastores,*
quorum salutaribus doctrinis
illustrata, feram barbariem sva-
vi jugo Christi collum subiiciens,
edomuisti; ut quae nunquam
Romanorum veterum potentiae
fervieras, ad Romani Pontificis
pedes

pedes, prostratam sponte libertatem gloriosius extenderes.

Sed iam ad sanctum Bogumilū revertamur; Multos per profundos sylvarum recessus, habuerunt Eremitæ Camaldulenses discipulos, post promulgationē Evangelii in Bohemia, Polonia, Hūgaria, in quibus Casimiritana Polonorum eremus celebrior fuit, ob memoriam sanctorum Martyrum, in qua, & ipsorum interfectores pœnitentiam agentes permanserunt, quorum regimini, duobus etiam de Hūgaria per sanctum Romualdum missis, præerat sanctus Barnabas ab Italia reversus.

Ab iis igitur

303 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur, vel à Moraviæ confinibus
eremicolis, Romualdinæ auste-
ritatis institutum edidicit san-
ctus Bogumilus, de quo sic ait
Martinus Boronius: *Inculpatae*
vite præsul, in Deum magnæ cõ-
templationis, pius, & sanctus in
operibus, maximo devotionis ar-
dore ad Beatam Mariam Virgi-
nem, sanctos Adalbertum & Sta-
nislaum Pontifices, ac sex Fratres
Polonos, Ordinis Camaldulensium
Patronos Regni Poloniae flagrans,
qui etiam in eremo secundæ Re-
gulam sancti Romualdi, quam
in mente affixam, & aliam scri-
ptam habebat, regulariter omnes
dies vite suæ, in ieiuniis, disci-
plinis

*plinis, ac orationibus transegit :
puro corde, Deo, & sanctis eius
serviens. Ubi dum asserit, quòd
sanctus Bogumilus habuerit Re-
gulam scriptam sancti Romu-
aldi de Regula sancti Patris Be-
nedicti debet intelligi, secundũ
quam Romualdinæ disciplinæ
alumni, profiteri solent. Cũ
verò in Ungaria quindecim illi,
à sancto Romualdo missi Fra-
tres, in tantum Camaldulensis
Ordinis observantiã propagas-
sent, ut jam monasteria, reli-
quos ad societatem illius vitæ
aspirantes, capere non possent,
Romualdinæ austeritatis imi-
tatore, tuguriola sibi excitarunt
in*

305 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in solitudine: in quibus, more
antiquorum eremitarum, sin-
guli viritim habitabant, nullius
obedientiæ jugo subiecti, san-
ctum Paulum primum Eremitã,
& alios subsequentes Patres,
imitando: ex vitis illorum
relictis, exempla vivendi de-
promendo: Tandem ab extasi
contemplationis, amore juvan-
di proximos, excitati, in Coeno-
bia se, ac Civitates, & oppi-
da, ut ibi avangelizarent, ac
curæ salutis, non propriæ dum-
taxat, verum etiam alienæ, in-
cumberent, actionem contem-
plationi junxerunt: Strictum il-
lud vivendi genus, perpetuæ à
carni-

carnibus abstinentiæ, ob labores, quos in concionibus, & confessionum exceptionibus, ac Sacramentorum administrationibus, subire debebant, summo Christi Vicario temperante, & ad Regulam illos sancti Patris Augustini transferente postquã illos in sollicitudinis circa curam animarum partem, Archiepiscopus Strigoniësis vocasset, anno domini 1214. quorum institutum Gentilis presbyter Cardinalis legatus de latere Clementis V. anno Domini 1308 approbavit apostolica suffultus authoritate. Habitum illi album Eremitarum Camaldulensium

R

siu

fium retinent, ac Eremitæ sancti Pauli vocantur. Generalē Priorem sui Ordinis habent in Ungaria, in Cænobio Talensi celeberrimo tantæ authoritatis, ut in publicis Regni Ungariæ comitiis, inter Proceres, locum, & vocem habeat, in expendendis Reipublicæ consiliis. Cùm autem Vladislaus Dux Opoliensis Anno domini millesimo trecentesimo octogesimo secundo tunc Prorex Poloniæ, sacram Deiparæ Virginis imaginem à sancto Luca depictam, & Hierosolimis Constantinopolim, inde in Russiam translata, sibi que post annos quin-

quingentos à Duce Ruffiæ donatam, in monte, Czestochoviensi civitati vicino diæceſis Cracoviensis, propoſuiſſet collocare, hos potiffimum S. Pauli Primi Eremitæ Patres, ex Ungaria, ubi plurima ſanctitatis, & doctrinæ ſpecimina ediderūt, tantoque irradiarunt ſplendore, ut in partes vicinas maximè in Sileſiam, & Poloniam, clariffimum jubar eius Ordinis promicuerit humaniffima invitatione accerſivit, eisque monaſterium & baſilicā ſumptu magnifico, poſtquam condidiſſet, pretioſum hoc ſacræ imaginis Cymelion, religioſè cuſtodien-

R2 dum

309 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dum, commisit. Qui quam
heroicam fortitudinem in sacra
icone servanda, & ab iniuriis,
& oppugnationibus hæretico-
rum defendenda probaverint,
universus orbis Christianus sū-
ma cum admiratione agnovit,
anno domini millesimo sexcen-
tesimo quinquagesimo quinto,
quo Sudermaniæ Princeps, Ca-
rolus Gustavus, Regnum Polo-
niarum inopinato exercitu
occupatum, miserabili clade va-
stavit; solis Eremitis sancti Pauli
eius potentiae imperterrita con-
stantia; Deipara suos clientes
mirabiliter protegente resisten-
tibus, ardenti pietatis zelo, &
invieta

invieta fortitudine animi Frat-
tribus præeunte, illosque, vel
sangvine, ac vitæ prodigalita-
te ad restringendum hæretico-
rum in Deiparam Virginem o-
dium, adhortante A.R.P. Au-
gustino Kordecki, tunc Claro-
montani Cœnobii Priore, de-
inde verò per Silesiam, & Po-
loniam Ordinis Prothoëremi-
tici Priore Provinciali, ac Vi-
sitatore vigilantissimo. Cuius
obsidionis seriem, accuratè de-
scriptam, titulo Gigantomachiae
præscripto, typis mandavit, &
supremo Christiani Orbis An-
tistiti Alexandro VII. conse-
cravit.

C A P U T XXXV.

*Sanctus Bogumilus in Eremum
secedit: laudes eremiticæ vi-
tæ proponuntur.*

Sic calamitatū Ecclesiæ pertæ-
sus, quibus remedium per id
tempus adhiberi nequibat, di-
ligenter animo perpendens Bo-
gumilus, quòd Pastoralis curæ
solicitude, nihil aliud sit, quàm
fluctuantis mentis afflictio : ubi
propriis omiſſis, commodis a-
lienſis vacare, necessarium sit ;
atque illud extimescens, ne se
alienæ tempestatis fluctibus in-
volutum, vis consilii expers in
æternum traheret præcipitium,
iuxta

juxta quod de se scribit Hieronymus ad Eustochiū: *Scito quia nūc essem de numero damnatorū, si fuisset de numero Episcoporum, Archiepiscopatu Gnesnensi se abdicat illumque in manus Apostolici Nuncii, quod multo ante iam maturo consilio deliberaverat, impetratā, ut præmissum est, licentiā, resignat, & in eremum solitudinis Dobrovensis, concedit. Excelsis Principum palatiis. vile turguriolū permutat, pro splendido & pretiosovestitu, rudem tunicā induit, pro interula, cilicium assumit, pro Magnatum, & Ducum conversatione bestiarum,*

313 *Archiepiscopi Gnesnensis*
& ferarum Societati adiungitur,
caput fessum vigiliis, & oratio-
nibus, pro molli culcitra, vel
cervicali, viridi cespite, vel fac-
co paleis infarto, reclinat: *Sur-*
git modica quiete recreatus, so-
mno brevi, non fracto, sed exple-
to; & interdum pernoctantis
philomela cantibus experrectus,
pulsisq; torporibus, quietis horis
psallere incipiens, ianitorem la-
biorum, ut ingressuris laudibus
matutinis aperiat, devotus ex-
poscit: & cordis sui Dominum in-
adiutorium vocat, nihilque vi-
ribus suis fidens & imminentiu
consciussque metuensque discrimi-
num, ut festinet obsecrat; nullis te-
xendis

*xendis fraudibus intentus; sed
Dei gloriam, & sanctorum lau-
des, non in dies tantum sed in
horas, & indefesso lingue fa-
mulatu; & pio mentis obsequio
repetens: ne quando forsitan in-
grato animo, divinorum munerū
memoria, evanescat: & saepe in-
terea securi timoris, ac tepida spei
plenus, memorque præteriti, ac
futuri prævidens, læto (mirum
dictu) dolore; felicibus lachrymis
abundat; inde suspiciens cælum,
ac stellas, ac illis habitantem Do-
minum Deum suum, tota mente
suspirans: ac patriam cogitans
& de exilii sui loco ardenti tæ-
dio ad illam anhelans, admirā-
dā*

315 *Archiepiscopi Gnesnensis*

dā rerum Conditoris maiestātē,
veneratur & adorat: crebrius in
voces divini Psaltis erumpens:
*Domine Dominus noster, quā
admirabile est nomen tuum in u
niversa terra! Quoniam elevato
est magnificentia tua, super cœlos.*
Deinde recreatas modico cibo
vires, ad studium jucundæ le
ctionis confert, ignēque amoris
divinorum beneficiorum recor
datione, suscitatur, & conceptas
illius scintillas, studiosæ volun
tatis affectibus, in flāmam dif
flat eminentem, lachrymis in
terim ab æstuantis cordis incē
dio vapore divini spiritus elici
tis, in refrigeriū vultus accensi,
per

per genas svavi dulcedine rorā-
tibus. Tandem actis Deo gra-
tiis, dieique partibus ad calculū
revocatis, qua virtute in singulis
profecerit, aut defecerit, accura-
tius examinando, & humi mē-
bra fusus, intervigilando, quæ
inter diu legerat, memoriâ re-
petens, multa cum animi tran-
quillitate venturæ lucis initium
præstolatur. *O eremus sanctarū*
mentium delectatio! ò intimi sen-
sus inexhausta dulcedo! O torrēs
voluptatis, à fonte in vitam æ-
ternam salienete, dimanans !
Nemo credit, nisi qui sitibundo
accedit quanta Ubertate domus
Dei, cum svavissimo interni gu-
stus

317 *Archiepiscopi Gnesnensis*
stus oblectamento, tuos cultores reficis, & inebrias? Una gutta tuæ refocillationis, pretiosior est omni balsamo, cunctis Regum, & Principum deliciis, jucundior; incomparabilis totius mundi thesaurus: *Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.* Hic hic spontè cœlestis desideriorum impletur æstus: *Ducam eam in solitudinem & ibi loquar ad cor eius.* Hic divinis imparspōso delitiis cœlestes in auxilium vocat Spiritus: *Introduxit me inquit in cellam vinariam ordinavit in me charitatem.* *Fulcite*

me

*me floribus, stipate me malis, quia
amore languero. Anima mea lique-
facta est, ut dilectus locutus est.*

Hic mutuos æterni fæderis, &
nunquam dissolvendarum nu-
ptiarum sponsus & sponsa paci-
scuntur arrhabones: sponsus of-
fert annulum, *pone me ut signa-
culum super cor tuum, ut signacu-
lum super brachium tuum.* Spō-
sa recipit suavissimè olentem à
dilecto myrrhæ fasciculum,
quem olfaciens, & cordi appo-
nens, tenerrimè tantum com-
plexa pignus, lætabunda canit:
*Fasciculus myrrhæ dilectus meus
inter ubera mea commorabitur.*

Offert vicissim sponso poma &
vinum

vinum: omnia poma nova & vetera dilecte mi servavi, dabo tibi poculum ex vino condito, & muscum malorum granatorum meorum. O amor! ô voluptas! Quæ talis amor ebriat, Quam felix est quem satiat! Quam profundus ut capiat! Quid dulcis Jesus faciat; non importunæ ibi vanarum cogitationum muscæ, inter orandum tranquillitatem animi tedentis in Deum, perturbant, non angoribus mens quassatur anxiiis, ne cui de se querendi dederit occasionem, non serenitatem consciëntiæ obscurat, alienæ famæ restitutionis sollicitudo, non cupiditatum no-

xiarum

xiarum composita pectoris qui-
es pernicioso pulsatur tumultu,
absunt iurgia, silent lites, con-
tentiones exulant. Meum &
Tuum, pronomina bellum mo-
ventia, non audiuntur. Non
invenit cuius se præferat excel-
lentia superbia: Non habet in-
quem distortos vibret obrutus
invidia. Non reperit opes, qui-
bus cor apponat, avatitia. Non
ira furentis vindictæ, fuscitat
incendia. Non saginatum di-
versitate ciborum ventrem su-
pinat acedia. Non habet irrita-
menta voracitatis, vel ebrieta-
tis gula. Defunt illecebrosæ fo-
menta luxuriæ. Secura quies,
tran-

321 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tranquilla statio, hilaris mala-
tia, ridet inconstantes tumul-
tuantis mundi fluctus, dulces
æternæ pacis, cœlestis Hierusa-
lem, delicias prælibando.

C A P U T XXXVI.

Paupertas S. Bogumili.

Magnarum & heroicarum
virtutum, in hoc ad ere-
mum successu, sanctus Bogumi-
lus specimen exhibuit, & in pri-
mis paupertatis: quæ Apostoli-
cæ perfectionis est fundamentum,
Principis Apostolorum sancti
Petri Christo constanter adhæ-
rentis, manifestatione: *Ecce*
nos

nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Reliquit sanctus Bogumilus non spem duxerat habendi, quæ mundus suis pollicetur sectatoribus, & ad quæ obtinenda, toto conatu ambitionis mentis anhelant, spe voluptatis æternæ conculcata, sæculi præsentis amatores. Renunciavit avito splendori natalium, ut inter pauperes, quos regni cœlestis hæredes scripsit Unigenitus Dei filius, securiore versaretur fiducia, Deseruit amplas possessiones, ut in domo Patris æterni multarum mansionum esset habitator. Egressus de domo & cognatione pater-

323. *Archiepiscopi Gnesnensis*
na, ut inter cives sanctorum, &
domesticos Dei, non dubius
cohæres censeretur. Sprevit ex-
cellsum dignitatis culmen, ami-
corum, famulorumque nume-
roso stipatorum agmine postha-
buit frequentiam, ut Ei, qui cum
esset dives, nostri causa egenus
factus est, quàm simillimus ap-
pareret. Contempsit heroica
magnanimitate, opes caducas,
ut se dignū in pauperibus Chri-
sto ministrum exhiberet. *Ne-
mo enim alius est Deo dignus
quam qui opes contempsit. Ille in-
gentis est animi, qui divitias ri-
det, magnus qui in divitiis pau-
per, est securior qui caret.* Bonum
est

& est facultates cum dispensatione erogare, melius est pro intentione sequendi Dominum, insimul donare, & absolutum in solitudine, egere cum Christo. Sciebat sanctus vir uberes in paupertate provenire fructus: *peccatorum preservationem, virtutum conservationem, cordis quietem, desiderii cœlestis impletionem, divinæ dulcedinis participationem, exaltationem, cœlestem hereditatem*; quos omnes magna jucunditate degustavit, & nunc beatus hereditatis æternæ possessor, copiosa mercede strenuus mundi triumphator, obtinet immensas Regni cœlestis, pau-

325 *Archiepiscopi Gnesnensis*
peribus promissi, divitas. Quòd
si nihil est tam angusti animi
tanquam parvi, quàm amare di-
vitas, nihil honestius, magnifi-
centiusque quàm pecuniam conte-
mnere, si non habeas, si habeas ad
munificentiam liberalitatemque
conferre. Vastam animi ampli-
tudinem necesse est ut habue-
rit Bogumilus, cuius desiderii
æstus, quidquid infra Deum es-
set, ne dicã extinguere, sed nec
mitigare posset: Nimium capax,
& excelsus est animus, qui sola
Dei voluntate contentus, fucata,
& instabilem mundi toti-
tius fastidit pulchritudinem, ut
si generosum decet virum non
habitã

habitam contemnere pecuniã ,
& nulla in ea ferri cupiditate,
quàm longè gloriosior , & omni
humano sublimior fastigio
censendus est Bogumilus , qui
habitam abjecit, disperfit, dedit
pauperibus? & non modo pecu-
niã, verùm etiam omnium divi-
tiarum, possessionum, Civitatũ
oppidorum, Villarum, prædio-
rum, hortorum, horreorum,
monilium, gemmarum, auri,
argentique opulentiaẽ nunquam
cor appofuit, imò iis omnibus,
heroica fortitudine renuncia-
vit, ut nudus cum nudo Dia-
bolo, invictus Athleta Christi
in eremo luctaretur. Vilesce-
bat

327 *Archiepiscopi Gnesnensis*
bat illi amor vitæ præsentis,
tantò fastidiosius quantò ad cœ-
lestium bonorum secretas divi-
tias, mente ferebatur sublimiùs,
& præ dulcedine amoris divini,
omnes præsentis sæculi felicitates
amarescebant. Nihil sapi-
ebat illi, nisi legis Dominicæ
meditatione conditum, nihil
virum Dei oblectabat, nisi quod
ab oblectamentis sensuum car-
nem abstraheret, ut animi fa-
cultatibus in crucis obsequium
subactis, & in servitatem Cru-
cifixi redactis sensibus, non ini-
uria usurpare videri posset il-
lud Apostolicum elogium: *vivo*
ego, iam non ego, vivit verò
in me

in me Christus: ita enim omnes
sensus rationis imperio subie-
cerat, & ad exemplar Crucifixi
mancipaverat, ut iis nonnisi ad
ipfius fervitutem uteretur.

CAPUT XXXVII.

Tentationes S. Bogumili.

TRibus lanceis aggressus est,
hostis humani generis, vitæ
solitariae Tyronem in deserto.

Primum in eum contorsit telū,
sanctorum Patrum divitum re-
cogitationem: Abraham, Isaac,
Jacob, Loth, Job, David, qui-
bus divitiæ nihil obfuerūt, imò
profuerunt plurimum, ut eas
cum indigentibus partientes be-

329 *Archiepiscopi Gnesnensis*
necessitantiæ, ac hospitalitatis
præmia uberiora consequeren-
tur: cui apposuit scutum Chri-
sti Domini, quòd ad maiorem
conducit perfectionem, consu-
lentis: *Si vis perfectus esse, vade,
vende quæ habes, & da paupe-
ribus, & habebis thesaurum in
cælo: & veni sequere me.* Et
illud sancti Ambrosii. *Nemo
plus tribuit, quàm qui sibi ni-
hil reliquit.* Secundum spiculū
jecit: Quid est, quòd Ecclesiã
in tam turbulento statu, & Rē-
publicam salutaribus destitutã
consiliis, in tam calamitosa tē-
pestate fluctuantem, deseruisti?
non satis utriusque fidelis na-
varcho

varchus; cū auxiliatricē manum tuam maximē flagitarent Episcopi, & Senatūs Principes? contra cuius vim fortissimo se contexit clypeo: *Quid ad te, tu me sequere. Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Unum est necessarium, sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Nemo militans Deo implicat se se negotiis secularibus. Tertiam phalaricam libravit perniciosissimam superbiam: Ergo tu inquit maximē dilectus es Deo, qui omnia præcepta ipsius impleveris, pauperibus bona distribu-*

331 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tribueris, opes contempseris,
nihil eorum quæ mundi sunt
quærens, solâ Dei gloriâ con-
tensus. Gravissima hæc est cõ-
tra servos Dei sarissa: Nam Dæ-
mon hoc præcipuè *querit, ut e-*
os quos aliis vitiis sub suum ve-
xillum minime attrahere potu-
it, elationis medio, & inani glo-
ria atque superbiâ trahat, & à
virtutum semita hoc pacto faciat
deviare. Nam cum cætera vi-
tia, facillè suam prodant turpi-
tudinem, eadem facilitate vita-
ri possunt; qua turpiâ apparent,
superbia in bonis operibus se
plerumque abscondit, ut perdat,
tineæ similis, in purpurea vel
holo-

ho
par
De
con
spa
ster
&
na
tis
mu
qu
glor
riâ
roi
Hu
sun
qu
sup

holoserica veste, quam in rudi
panno libentiùs immorantis.
Deinde altiùs ab ipsa natura
corrupta exitialis hæc sementis
sparsa est, in mentes Adæ po-
sterorum, seminante Diabolo,
& protoplastis parentibus divi-
nam pollicente gloriam: *Eri-
tis sicut Dij. Unde omnes trahi-
mur laudis studio, & optimus
quisque (juxta vulgi opinionem)
gloriâ ducitur: magnumq; memo-
riâ posteritatis successuræ alit he-
roicarum virtutum incrementû.*
*Hinc plures ex Philosophis invēti
sunt divitiarum contemptores,
qui tamen in eo ipso contemptu,
superbiâ turgidi, ventosam glo-
riam*

333 *Archiepiscopi Gnesnensis*
riam sunt aucupati. Sicut Di-
ogenes factum Platonis maiore
factu calcavit. *Et illi Philoso-*
phi; qui se minimè teneri gloria
cupiditate populo venditabant,
tamen libris, quos de contemnen-
da gloria scripserunt, nomen suū
affixerunt, in eo ipso quod prædi-
cationem, & nobilitatem despe-
xerint, prædicari se ac nominari
cupientes. Amplissimus est glo-
riæ quærendæ campus, Pontifi-
cialis dignitas, quæ svave quod-
dam est illius captandæ, illicitū:
quæ etiam subinde sanctorum
Patrum, & diligenter in suo
munere versatorum, mentes ti-
tillare consuevit, iuxta quod
scripsit

scripsit sanctus Gregorius: *Ad
nostra quotidie studia vacamus,
terrena concupiscimus, humanam
gloriam intenta mente captamus:
& quia, eò ipso quò ceteris præ-
lati sumus, ad agenda qualibet
maiores licentiam habemus, sus-
ceptæ benedictionis ministerium,
vertimus ad ambitionis argu-
mentum* Opposuit huic telo,
umbonem firmissimum sermo-
nis Christi Bogumilus: *Si quis
vult post me venire, abneget se-
met ipsum & tollat crucem suam
& sequatur me. Quam sic ab-
negationem Magnus describit
Basilius: Nihil aliud est sui ab-
negatio, nisi summa rerum omni-*

335 Archiepiscopi Gnesnensis
um, & vitæ prius transactæ, ob-
livio: atque à sui ipsius volun-
tatibus recessio; quam in vita
communi assequi longè est difficil-
limum: ne dicam ab omni pror-
sus ut fieri possit, facultate re-
motissimum. Cum autem ma-
ximus sit labor, abnegare se ip-
sum, solida spe succursus di-
vini fulciri debuit, qui tam ar-
duum vitæ genus aggressus est.
Nam fortasse laboriosum non est,
homini relinquere sua, sed val-
de laboriosum est relinquere se
ipsum: minus quippe est abnegare
quod habet, valde autem multum
est abnegare quod est. Oblitus
est Bogumilus quod fuit. Re-
tudit

tudit vane gloriæ titillationem,
scuto veritatis: *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: serui inutiles sumus: totam gloriam in Deum referendo: Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

C A P U T XXXVIII.

Spes S. Bogumili.

INduit Panopliam, quâ Christi-
sti milites armat Doctor gen-
tium: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincli lumbos vestros in veritate, & induti lorica in iustitie, & calceati pedes in preparatione*

337. *Archiepiscopi Gnesnensis*
ratione Evangelij pacis: in omni-
bus sumentes scutum fidei, in quo
possitis omnia tela nequissimi ignea
extingvere: & galeam salutis assuite;
& gladium spiritus (quod est
Verbum Dei) per omnem orati-
onem, & obsecrationem, orantes
omni tempore in spiritu. Ubi ve-
ritatem, justitiam, pacem, sed
maximè fidem, & spem, scutum,
& galeam, cordis, & capitis mu-
nimenta præcipua, cõmendat.
Nec mirum: his enim duabus
virtutibus, ad constanter ope-
randum armantur homines, ac
ne prorsus otio torpescant, ad
ardua quævis negotia peragen-

da, excitantur. Nemo enim mortalium mare ingrederetur & liquido ac profundo sese committeret elemento, nisi se prius credat salvari; nec agricola semina sulcis obrueret, & fruges spargeret in terram nisi crederet venturos imbres, affuturum quoque solis teporem, quibus terra confota segetes multiplicatâ frugē producat, ac ventis spirantibus nutriat, nihil denique est quod in vita geri possit, si non credulitas ante præcesserit. Hæc ad calcandas sicco vestigio aquas, traxit Bogumilum, Christi promissionibus, firmissima persuasione, atque fiducia immobiliter innitentē. Huc

ab uberibus cōsolationibus sæculi abstractum, & de fluctivagis mundi tempestatibus ereptum, ad rigidum vitæ genus transtulit. Spes enim est: quæ cunctis desideriis tēdit efficacibus, in ultimum beatitatis scopum, omnesque suas facultates animi, ac sensuum corporis dirigit in bonum, arduum, futurum, promissum, mediis ordinatis obtinendum. Atque sic illa fundamento nixa fidei, quæ est *sperandarum substantia rerū, argumentum non apparentium*, disponit à charitate præscripta media, & ad ultimam sperati boni metam collineat, constanti sta-

ti
tri
vi
ta
sti
fid
rit
sp
pe
bo
fo
pt
no
ti
co
ta
ho
E

ti stabilimento mentem, ad patriam pergentis, & navigantis viatoris, ne vitæ præsentis tentationum fluctibus obruatur, sustinendo; ita ubi est diuina spes fides illico adest, & simul charitas spei cooperans, sine qua spes esse nequit: sed vana, & superba præsumptio erit, quâ laborant hæretici, justificationē soli fidei attribuentes. Quapropter Apostolus spem divinam nomine anchoræ appellat: *Fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmā & incedentem usque ad interiora*

341 *Archiepiscopi Gnesnensis
velaminis, ubi præcursor pro no-
bis introiuit JESUS, secundum
ordinem Melchisedech Pontifex
factus in æternum.* Etenim sicut
anchorâ firmantur, in segura
statione onerariæ, ne hinc inde
ventis circumactæ fluctuent: ita
in præsentis vitæ mari turbulē-
to, spe promissionum Christi
subnixa fidelis anima, nihil tē-
pestatibus adversitatum, ex E-
rebi faucibus exercitarum, ter-
retur, aut movetur. Stat im-
mobilis Christi auxilio confisa,
& quamvis absconditum sit ab
oculis mundi sectatorum, quos
illa fructus apportet: tamen ul-
tra velamen, quod mundus re-
putat

putat stultitiam, secura quiescit;
Christū in tribulationibus præ-
cursores sequens: qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucē,
confusione contempta. Inde
plurimi sancti Martyres, spe fir-
ma solidati auxilii divinitus sibi
affuturi, vel remunerationis æ-
ternæ, acerbissimos cruciatus
contempserunt, ut plerique tan-
quam molles rosas, ardentes
carbones calcarent. Fluctuat
mundi spes, ad breve sibi tem-
pus Favoniis adspirantibus, in
adversos post hæc scopulos
propriâ mundo inconstantia,
convertendis, in syrtes, charib-
desque suos nautas præcipitans.

343 *Archiepiscopi Gnesnensis*

*Magna est securitas cordis, nihil
habere concupiscentiæ secularis.
Nam si ad terrena adipiscenda
cor inhiat, securum, tranquillū-
que esse nullatenus potest, quia
aut non habita concupiscit, ut
habeat: aut adepta metuit ne a-
mittat, & dum in adversis spe-
rat prospera, in prosperis formi-
dat adversa, huc illucque
quasi quibusdam fluctibus, vol-
vitur: ac per modos varios, rerū
alternantium mutabilitate ver-
satur. Si vero semel in appetitione
supernæ patriæ forti stabilitate a-
nimus figitur, minùs temporalium
rerum perturbatione vexatur.
Divina spes ridet, laborantis
mundi*

mundi confilia: contemnit inanes curas, & quò parciores in humana præsidia cõvertit oculos, eò firmioribus cœlestis auxilii fixa munimentis frustra intumescentes contra se fluctus, ad suam puppim allisos, detrumphat. *Insuperabili loco stat animus, qui externa deseruit: inexpugnabilis est, quem multis machinis laceffitum fortuna non transfixit: nunquam maior est; quàm ubi aliena disposuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo divitias, nil concupiscendo.* Spes quæ in æternitatem erigit animum, nulla mala, quæ tolerat sentit, proinde principium beatitudinis.

345 *Archiepiscopi Gnesniensis*
atitatis sapiens attribuit viro spes
humanas conculcanti. *Beatus*
inquiens vir, qui inventus est si-
ne macula: & qui post aurum non
abijt: nec speravit in pecunie the-
sauris. Quis est hic, & laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia in
vita sua. Ut nulla igitur fecisset
in vita miracula sanctus Bogu-
milus (quæ ideo non omnibus
sanctis attribuuntur, ne pernicio-
sissimo errore decipiantur infir-
mi, existimantes in talibus fa-
ctis esse majora bona, quàm in
operibus justitiæ, quibus vita æ-
terna comparatur) tamen mira-
bilium esset operator, in quibus
computatur pecunie contemptus,
glorie

gloriæ despectus, secularium occupationum segregatio, & terribilium perpeffio.

C A P U T XXXIX.

Constantia S. Bogumili.

HAc spe fretus, & armatus
constanti animo in exerci-
tiis vitæ solitariæ permanfit:
pro nihilo ducens teterrimas
Cacodæmonum formas, in qui-
bus antiquis eremi cultoribus
solebant apparere: ut eos perter-
refacerēt, & propositi eorū sta-
bilitatem, tædio tetricarum
visionum, aliquomodo labefa-
ctarent; figuras urforum, apro-
rum, leonum, tigridum, pardo-
rum

347 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rum, centaurorum, & variâ di-
florta deformitate horribilium
monstrorum, induentes; nunc
oculis scintillantibus ardentes,
nunc flammâ obtortis faucibus
evomentes, nunc ludicris mo-
re finiarum gesticulationibus,
orationis fervorem interturbâ-
tes, nunc teterrimum fœtorem
exhalantes, nunc caliginosæ no-
ctis atris vaporibus diem ob-
scurantes, nunc petulcorum hir-
corum instar lascivientes, nunc
obscænis motibus cientes, nunc
speciosarum faminarum leno-
cinante forma, libidinis pruri-
ginem excitantes, & plurimis
stratagematibus phantasmatū,
eremi-

eremitas defatigātes, ut eos vel ipso importunarum visionum fastidio, ab austerioris vitæ rigore, deterrerent, vel in discrimen consensûs peccandi allicerent. Omnia hæc terriculamenta contempsit generosè Bogumilus, imperterito fixus animo in Dei adiutorio, qui non deserit, nec confundi patitur, sperantes in se. Contra tales hostium machinationes, & technas sancti Antonii Eremitarum Magistri, se munierat documentis: quos cùm ipse frequentiùs signo crucis abegisset, tunc vincendi dæmones modū discipulis præscripsit: *Necessari-*

349 *Archiepiscopi Gnesnensis*
um est donum spirituum discernē-
dorum: ut demonū fraudes præ-
videntes, adversus disparem pu-
gnam possimus crucis elevare ve-
xillum. Illi maxime contra Mo-
nachos hostile odium sumunt, &
cum in cogitationibus nihil ege-
rint, solent pavore terrere, sed
fidelibus orationibus, atque ieiun-
ijs se ad Dominum convertenti-
bus, statim corruūt. Cū talia
spectra veteratorius impostor,
crebrius oculis obiecisset san-
cti Joannis Gualberti Abbatis
Vallis umbrosæ, formis ferarū,
serpentum, draconum crocody-
lorū illū perterrefacere cupiēs
vir sanctus signans frontē cru-

ce,

ce, conatibus illorum illudendo vanis, dicebat eorum unicusque: *Si Dominus dedit tibi potestatem super me devora, sin minus, cur frustra niteris.* Præscripsit etiam modum sanctus Pater Antonius spiritus bonos à malis discernendi: Veniunt iniqui, aliquando noctu in angelos lucis se transfigurando, ut nostra bona opera laudent, & in iis perseverantiam, ac post æternum gaudium promittant: ut hoc pacto incautos in superbiam inducant, & quod magno sudore illi acquisiverunt, unica vanæ laudis oblectatione, blandi adultores eripiant. Igi-

tur

351 *Archiepiscopi Gnesnensis*
tur boni spiritus apparent, cum
tranquillitate, ac mentis dulce-
dine; securitatemque firmā in-
generant iis, quibus se videndos
exhibent, & siquidem Dei lega-
tione, qui est fons, & principium
totius lætitiæ funguntur,
inenarrabili gaudio mentem
videntis replent; unde tantus
fervor, ac desiderium in bonis
operibus proficiendi exoritur,
ut ex carnis ergastulo, volare
in cœlum velle videatur homo,
tali apparitione recreatus. Et
quamvis fragilitas humanæ con-
ditionis, ad initium visionis ex-
timescere incipiat, tamen mox
securitatis tranquilla serenitas,

ne

ne anceps fluctuet animus, o-
boritur, sic cum beatissima Vir-
go Maria, nuntio Gabrielis tur-
bata esset, cœlestis legatus pro-
tinus omnem tristiam, metum-
que Virginea mente depulit.

*Ne timeas Maria invenisti enim
gratiam apud Deum.* Sic Zacha-
rias cum apparitione Angeli ti-
mor irruisset super se, consola-
tionis Verbum ab eo mox ob-
tinuit *Ne timeas Zacharia quo-
niam exaudita est deprecatio tua.*

Sic pastores, quibus natalis
Christi Domini nuntiabatur,
cùm circumfulgente se inusita-
ta luce trepidarent, audierunt
ab Angelo *Nolite timere: ecce*

enim

353 *Archiepiscopi Gnesnensis*
enim evangelizo vobis gaudium
magnum, quod erit omni populo.
Sic abeuntibus ad sepulchrum
Domini mulieribus; timorem
abegit Angelus *Nolite timere*
vos, scio enim quod Jesum qui
crucifixus est, queritis. In tali-
bus apparitionibus quando se
transfigurat in Angelum lucis
Cacodæmon, non quærit aliud
quàm ut adoretur, & gloriam
Deo debitam, occulto astu fir-
retur: qua etiam tentatione
Christum Dei Filium adorari
ausus est: *Hec omnia tibi dabo,*
si cadens adoraveris me. Habes
igitur firmam spem divinæ pro-
tectionis, & arma præ manibus
tenens

tenens, quibus sancti Patres, cum hoste generis humani conflixerunt, terribile in eremo, cum ipso iniit certamen. Etsi mors omnium terribilium, terribilissimum est, etiam hanc sic armatus bonus Christi miles confidenter expectat, & *pulsanti iudici confestim aperit, quia letus iudicem sustinet, & cum tempus propinquæ mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit.* Ita cum ad sanctum Hilarionem venissent latrones, dissimulantes qui essent, & interrogantes, quid faceret si latrones adesset? respondit sanctus: *Qui nihil habet, quomodo latrones timeat?*

V

illique

355 *Archiepiscopi Gnesnensis*
illique subiecissent: ut nihil ha-
beas, tamen mori potes; subin-
tulit intrepidus senex; Fateor
me mori posse, & debere, non
tamen mori timeo, qui mortē
expecto quotidie. Tunc com-
puncti latrones & qui essent
fassi, atque ad pedes ipsius pro-
strati veniam petierunt: & vi-
tam in melius commutarunt.
& ex mente S. Chrysoctomi ol-
pecuniae contemptum, gloriae de-
spectum, seclarium occupationi
segregationem, & terribilium per-
peccionem operum mirabilium pe-
trator extitit sanctus Bogumilus

C A P U T XL.

Abſtinentia S Bogumili.

AD arma cætera, quibus expugnari Diabolus solet, carnem spiritui subiiciendo, & in fervitutum imperii rationis redigendo, orationibus, ciliciis, flagellationibus, vigiliis, ieiunium severum adhibuit: quod, eius ab ipsa pueritia tenax, & religiosius observator, cum (ut præmissum est) extitisset, tantò rigidior à se, coluit, exactione, quantò majores, ad tentandum se vires Diabolus intendisset. &

357 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ipse firmiorem legem sibi con-
stituti proposito austeritate vitæ
sancti Patris Romualdi æmu-
landi, non invitus imposuisset.
Hanc nimirum vivendi regulam
cunctis sectatoribus vitæ singula-
ris sanctus Pater præfixit, ut tum
se unusquisque eremiticæ vitæ i-
iunium tenere cognosceret, si per
hebdomadam triduanas, & bi-
duanas ieiunando, quinta feria
& dominicis diebus, olera, vel
quodcunque liquamen, cum
gratiarum actione perciperet, ex-
ceptis duabus anni Quadragesi-
mis, in quibus non solum ipse,
sed & plerique sui discipuli, toti-
us hebdomada soliti erant con-
tinuare ieiunium. Ieiunare au-

ten
ullo
pissi
hib
ctio
cong
& J
care
quo
sion
aut
qui
long
lias
gna
svad
ret, z
ciis

tem omnino, hoc est diem absque
ullo cibo transigere, licet ipse sa-
pissime fecerit, alijs omnimodo pro-
hibebat. Dicebat enim ad perfe-
ctionem tendendi hoc ad summũ
congruere, ut quotidie comedat,
& semper esuriant, quatenus hoc
caro per consuetudinem leviget,
quod grave novitijs initio cõver-
sionis apparet. Parvipendebat
autem si quis ad tempus magnũ
quid inciperet si non etiam in eo
longanimiter perseveraret, vigi-
lias verò temperatè, & cum ma-
gna discretionem faciendas maximè
suadebat: ne cui fortasse continge-
ret, ut sopori, peractis nocturnis offi-
cijs, consentiret: sanè huiusmodi

*somnium vir sanctus in tantum
habebat exosum, ut si quis ei con-
fiteretur, post duodecim psalmo-
rum vigilias, vel maximè circa
diluculum obdormivisse, nequa-
quam posset eo die cum eius licen-
tia, sacra Missarum solemnia ce-
lebrare. Dicebat enim melius esse
si possibile sit, unum psalmum ex
corde & cum compunctione canta-
re: quàm centum cum mentis fa-
bulatione percurrere. Cui autem
hæc gratia perfecte data non esset,
hortabatur tamè, nequaquã despici-
are nequaquã vel ab ipsa corpo-
rali exercitatione tepescere donec
ipse qui volutatẽ dedit, tribuat e-
tiã aliquando facultatẽ. Tantum-
modo*

modo orationis incensum mentis
intentio in Deum semel fixa cu-
stodiat, quod exterius veniens
cogitationum aura perturbat, u-
bi enim est intentio recta, contra
voluntatem cogitatio veniens, non
est nimium formidanda. Hæc
ideo ex vita sancti Romualdi
per sanctum Petrum Damianū
conscripta, prolixius exscripsi,
ut non frustra laborarem, in de-
scribendo jeiunio sancti Bogu-
mili, & vigiliis, ac orationibus.
Satis enim est dicere & scribe-
re, quod scripsit Martinus Ba-
ronius de illo: Nempe præfixā
vivendi regulam cunctis secta-
toribus vitæ singularis, à sancto
Patre

361 *Archiepiscopi Gnesnensis*
Patre Romualdo, diligenter, ac
fideliter fuisse observatam, à
sancto Bogumilo: qui *carnem*
expugnatricem humani generis
debellabat, diu vivo corpori mor-
tem delectabatur infligere. Quo-
ties autem cibum, aut somnum
indulgere corpori, aut alias ne-
cessitates naturæ cogere humana
conditio, miro afficiebatur pudore;
quòd tantam animi libertatem,
modici carnis termini coer-
cerent: quæ tamen jeiuniorum
& vigiliarum exercitia, matura
discretionem & prudenti trutina
ita moderabatur ut ad cætera
perfectionis instrumenta, idoneus
esset. Nam Anachoresis,
ieiunia

iei
ptu
dis
sun
oni
dir
mo
ver
ver
ace
dit
qui
In l
ran
lita
niis
con
bis

ieiunia, vigilia, meditatio, scripturarum propter puritatem cordis quod est charitas exercenda sunt cum hæc omnia sint perfectionis instrumenta: omnia impedimenta quò alacrius noster amor in Deum tendat, remota, vigiliæ namque remouent somnolentiam, ieiunium acediam, silentium curas, meditatio perturbationes animi, quies negotiorum tumultum.

*In his igitur prudenter temperandis exercitationibus vitæ solitariae, potissimum verò ieiuniis, sequebatur sancti Basilii consilium: Quoniam innati nobis corporis vehiculum, neque
nimium*

363 *Archiepiscopi Gnesnensis*
nimiùm laxando fræna, neque
rursus immodicè illa retinendo ad
virtutis cursum perducere oportet:
idcirco corporum status, &
habitus, & ciborum qualitates,
solerter considerare convenit; ut
valido corpori fræna immitamus,
& senili frigescenti cibi potusq;
adiumentum ingeramus. Atque
hæc sunt instrumenta perfecti-
onis solitariae vitæ quibus dispo-
nitur animus ad fruendum Deo,
bono summè delectabili, per
que vehemens, ac inexplebile de-
siderium accenditur, placendi
Deo, & intuendi magnificentia
gloriæ ipsius, piis & puris cogita-
tionibus, & memoriæ bonorum,
que

quæ ab eo nobis collata sunt, iugi cogitatione inhærendo. Hic ille absconditus est thesaurus in agro quem qui invenit homo, abscondit: & præ gaudio illius vadit, & vendit omnia quæ habet & emit agrum illum. Hic ille thesaurus est quem qui invenit homo sedebit solitarius & tacebit, Infinitus enim est sapientiæ hominibus thesaurus: quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitie Dei, propter disciplinæ dona commendati Thesaurus cælestis est desiderium, ager vero in quo thesaurus absconditur, disciplina studii cælestis quem profecto agrum venditis omnibus comparat

395 *Archiepiscopi Gnesnensis*
rat qui voluptatibus carnis re-
nuntians, cuncta sua desideria
per discipline caelestis custodiam
calcat; ut nibiliã quod caro blãdi-
tur libeat, nihil quod carnalem
vitam trucidat spiritus perhorre-
scat.

CAPUT XLI.

Amor erga proximum & predi-
catio eius.

QUAMVIS autem nuncium Ar-
chiepiscopali dignitati, &
solicitudini, prorsus remisisset,
non tamen curam salutis proxi-
morum penitus abiecit, repu-
tans ^{an} imo præcipui amoris in
Deum

Deum tesseram dilectione proximi æstimari, ac proinde Petrum prius à Christo de amore sui examinatum, quam ei oves pascendas commisisset; ut veræ charitatis, ovium pastio sit evidens argumentum. *Etenim quisquis virtutibus pollens, gregem Dei renuit pascere, summum Pastorem convincitur non amare.* Equidem fuit iam alius populi Dobrovensis pastor, quæ Bogumilus postquam culmen Archiepiscopatus adiisset, instituerat: ut sacramentorum administrationi aliisque Parochialibus officiis incumbens fructus Curioni fundatione adscriptos

367 *Archiepiscopi Gnesnensis*

ptos, perciperet; tamen si qua
in re illius opera uti vellet Pa-
rochus, eam impendere humi-
lis eremita minime recusabat.
Prædicationi Verbi Dei de li-
centia ipsius eò ferventiùs in-
stitit, quò dulciores immissio-
num cœlestium voluptates, in
eremo fuisset expertus; & men-
te sæcularibus expedita negoti-
is, supremorum bonorum con-
siderationi liberiùs intenderet.
Prodibat ex eremo, tanquam
Joannes ipse vitæ anachoreti-
cæ severitate metuendus Ma-
gister, pallebat os confectum
ieiuniis, emaciatus diuturnis
vigiliis pendebat vultus, frons
cute

cute contracta, caperatos lyrabat fulcos, dejecta supercilia in terram vergebant, oculi tanquam è profundioribus prominentes cavernis, ora vultusque intuentium obliquo splendore feriebant, intonsum caput, & mentum, rigore pilorum horrebat, ipsa vultus, exuccique oris composito, in viro Dei, pœnitentiam populo anuntiabat, quem tanta spiritus vehementia & vocis contentione, à vitiis deterrebat, ut plurimi auditorū in lachrymas resoluti, seriam emendationem vitæ proponentes, ab eius contione reverterentur. Exultabat spiritu, quoties dulces

399 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dulces fructus ex horridis pœ-
nitentiæ spinis, in conversis pec-
catoribus colligebat : gratias a-
gens summo rerum moderato-
ri, quod sibi vasa fœcibus cali-
cis Babylonie meretricis va-
cua, providisset simplicium ru-
sticorum, corda voluptatibus
mundi destituta, ab inquinamē-
to peccatorum asperis laborib9
mundata, in quæ pretiosissimū
balsamum Spiritus sancti uncti-
onis infunderet. Fervebant di-
vinæ charitatis amplitudine di-
latata præcordia & ex iis, in au-
dientium animos flammeus ar-
dor erumpebat qui crebra la-
crymarum ab oculis conciona-
toris

toris manantium aspergine ir-
roratus, vastum sacri amoris
excitabat incendium. Multi
percutientes pectora sua, & in
amaritudine animæ recogitan-
tes delicta juventutis, domum
redibant, quæ in ordinem dige-
sta in aures Confessarii, maxima
cordis contritione promebant.
O quot lachrymantium audita
suspiria in voces prodeuntia lu-
ctuosas! Eheu infelix ille dies,
quo te Deum meum offendi!
quo siliquis mundi prodigus fi-
lius æterna bona permutavi.
Rumpantur dolore viscera mea
quia peccavi nimis, doleo Do-
mine Deus, doleo vehementer

X

quia

401 *Archiepiscopi Gnesnensis*

quia peccavi nimis: ò amor meus, à quo descivi! Et nunc Domine Deus meus, fac mecum secundum magnam misericordiam tuam, quia tibi cor meum, & voluntas patet: quia doleo, quod te quem super omnia amare debeam, gravissimè offendi: propono amplius non peccare, omnes occasiones cum tuo adiutorio peccandi, devitare, voluntatem tuam implere, quæ tibi placita sunt: exequi. Amo inimicos meos, qui me dictis læserunt, damno affecerunt & quomodocūq; cōturbarunt, cōdono illis omnes injurias, quia te amo, quia sic jussisti. Lætabatur

tur quòd haberet, quibus quod ipse in solitudine de petra mel fluxerat, elargiretur, & secretas eremi delicias, æternæ salutis sitibundis populis communicaret. Nam quemadmodum mater turgidis onusta uberibus, nisi lac in labra sugentis promat infantis, copiosam fastidit uberitatem: ita vir sanctus cœlestibus saginatus delitiis, dolet animo anxius, si non adsit cui exuberantes communicet charismatum spiritualium voluptates. Sic celebribus ad populum festis, Sacris operaturus, & pabulū salutis Christi ovibus præbiturus exhibat; quibus perfun-

403 *Archiepiscopi Gnesnensis*
ctus officiiis, *secedebat in desertū*
& *orabat* turbæ confortium
declinando. Sic Zachæus præ
turba Jesum videre non poterat.
Sic Elias à facie Jesabel fugiens,
& in spelunca per dies quadra-
ginta delitescens, præsentem si-
bi Deum habere meruit. Sic
Moyses ab humana societate
per dies quadraginta semotus,
legem digito scriptam obtinu-
it. Quemadmodum etenim,
qui pretiosum liquorem in vase
vitreo, aut alioqui fragili por-
tat, omnem populi frequentiam,
& turbæ tumultuantis occursum,
fastidit: ne in æstimabile munus
importuna curiosorum contre-
ctatio-

Etatione perdat: ita viri contē-
plationi dediti, fugiunt turbu-
lentos hominum cœtus, huc il-
luc suis cupiditatibus tituban-
tes, & circumactos; ne in di-
cretis ardelionum curiositati-
bus, nullis comparandi thesau-
ris, Spiritûs sancti balsami, vase
fractō, effusione, damnum irre-
parabile patiantur.

C A P U T XII.

Mors S. Bogumili.

ITa cum in asperioribus exer-
citationibus Eremitarum, &
austriore disciplinæ Romual-
dinae

405 *Archiepiscopi Gnesnensis*
dinæ observantia, per annos
duodecim, postquam Archie-
piscopatum Gnesnensem abdi-
cavit vitam traduxisset, & finem
iam illius imminere levi febri-
cula tentatus cognovisset: vo-
catis sociis, qui in eiusdem so-
litudinis vicinis habitabant tu-
guriolis, pauca de cœlestium
bonorum divitiis, brevi labore,
ac patientia comparandis, præ-
fatus, ac eos ad constantem in-
studiis & occupationibus vitam
solitariæ adhortatus, ad extre-
mum se agonem oratione, ac
crebris suspiriis disponebat, rite
Sacramentis munitus, Beatissi-
mæ Mariæ Virgini Deiparæ in
cuius

cujus venerationem propensio-
re semper voluntate ferebatur,
Adalberto & Stanislao, necnō
quinque Martyribus eremitis,
finem vitæ suæ religiosè com-
mendando; quo iam instante
vidit gloriosam Dei Genitricem
Mariam, frequenti Angelorum
coetu stipatam, cum puero Jesu
inter manus Matris hærente, ad
præmia se regni cœlestis invitâ-
tem. Regni Poloniæ, quorum
opem imploraverat, assistenti-
bus Tutelaribus. Atque sic in
his verbis: *Jesu Fili Dei & Vir-*
ginis Mariæ, esto susceptor animæ
meæ præsentem vitam, cum æ-
terna commutavit; cuius anima

407 *Archiepiscopi Gnesnensis*
in specie columbæ candidæ, vi-
fa est in cœlum penetrasse 4.
nonas Junij anno Christi mil-
lesimo centesimo octuagesimo
secundo. Extremum sepulturæ
honorem accepit in Ecclesia
Dobrovensi Sanctissimæ Trini-
tatis, in qua vivens ante & post
Archiepiscopatum Gnesnensem
laboraverat; cuius viri sanctita-
tem plurimis Deus miraculis
honorare dignatus est; Nam
statim ab eius obitu, secreto
quodâ divini spiritus impulsu,
ad visitandum illius sepulchrū,
maxima populi multitudo, ope
ipfius, ac meritis, in variis ne-
cessitatibus, calamitatibus, an-
gustiis

gustiis, variisque morbis auxilium, & solatium, à Deo perceptura confluit; qui concursus hominum, in tanta frequentia solet continuari usque ad præsens, pro decima Junii, ut gravissimorum Senatorum testimonio, qui præsentem turbam conspexerunt, ad octo millia personarum, decem quâdoque numerum, pervenisse censeretur. Ex quibus plurimi narrabant, nunquam se sine aliquo solatio, & mentis refocillatione, à sepulchro Sancti recessisse. Cùm autem sepulturæ locus in dies pluribus claresceret miraculis, Fulco Archiepiscopus

406 *Archiepiscopi Gnesnensis*
scopus Gnesnensis successor ab
eo quintus, qui temporibus Ale-
xandri IV. vixit, ossa illius leva-
vit, & ad partem Ecclesiæ me-
ridionalem altiore sepulchro
condidit sculpta imagine Pon-
tificis cum Episcopalibus insi-
gnibus superaddita. Præter vo-
tivas tabellas, cerea donaria, &
fulcra claudorum, in utroque
templi pariete suspensa, pluri-
mam pecuniam ad tumbam Sã-
cti offerebat populus, quæ tri-
faria quotannis solebat distri-
bui ordinatione Archiepisco-
porum, pars una in sustentatio-
nem Parochi, aliorumque mi-
nistrorum Ecclesiæ cedebat;
altera

altera pro fabrica Ecclesiæ Col-
legiatæ Uniejoviensis, in cuius
Archidiaconatu sita est paro-
chialis Dobrovensis, converte-
batur: tertia pro templo in ho-
norem Sancti exædificando, re-
servabatur. Cera postquam u-
sui Ecclesiæ per annum suffe-
cisset, reliqua vendebatur, &
cumulo pecuniæ reservatæ, ag-
gregabātur, Plurima Deus ad
locum eius sepulturæ, ad laudē,
& gloriam nominis sui, hono-
rem Sancti, & utilitatem con-
solationemque populorum, ad
opem ipsius implorandam con-
fluentium, miracula solet ope-
rari; quorum hic unum, & al-
terum venit retexendum.

411 *Archiepiscopi Gnesnensis*

Iusserat Vincentiŭs Cotus
Archi-Episcopus Gnesnensis, &
unâ cum Collegio Metropoli-
tano Prælatorum, & Canoni-
corum sanxerant, Anno Domi-
ni millesimo quadringentesimo
tertio, ut Venerabilis Dominus
Albertus Parochus in Turek,
diligenter, & fideliter signa,
quæ per merita sancti Bogumili
siebant, conscriberet, & in pro-
tocolla reponeret. Sed liber
hic, in quo fuerunt descripta,
incendio interiit, ut ex gravis-
simis illustrium virorum ma-
gnisque in Republica officiis
Præfectorum, relationibus offi-
tiosè iuramento confirmatis,
eviden

evidenter constat. Unus promultis oculatus sufficiat, Illustris & Magnificus Dominus Sebastianus Glembocki, Thesaurarius Brestensis, annorum sexaginta quatuor iuratus, non processatus non excommunicatus, hæreditariorū bonorum centum millium florenorum Polonicalium possessor, confessus, & sacra Eucharistia refectus in Ecclesia Collegiata Crussiciensi, pro festo B: Mariæ Virginis Purificatæ, ad requisitionem Fiscalis Curie Matthiæ Lubienſki Archiep: Gnesnen: (qui cum singulari propensione Sancto addictus esset,
cujus

409 *Archiepiscopi Gnesnensis*
cujus ossa in Urnam Stanneam
deposuit: Volebat librum mi-
raculorum per ipsius merita e-
ditorum divinitus, typis Orbi
Christiano propalare; magna e-
nim & plurima ibi fuisse de-
scripta inaudierat, maxima di-
ligentia librum conquistavit) ita
interrogatus, deposuit. Plurima
inquit miracula à Sancto Bogu-
milo facta scio; nam librum de-
scriptorum diligenter, à ducē-
tis, & ultra annis habui, qui cū
incendio palatii mei in Villa
Glembokie periit; in quo re-
cordor quod plusquam ducenti
claudi, sanitatem receperunt,
per intercessionem ipsius, & fu-
cra

cra sua, quibus innitebantur insignum gratitudinis, & præstiti beneficii, ibidem reliquerunt.

Recordor & cæcos visum recepisse, & mortuos resuscitados quem librum ab antecessoribus in ihi donatum etiam cæteris legendum præbebam. Et Perillustris, ac Reverendissimus Dominus Alexander Glembocki, Archidiaconus Gnesnen: Decanus Posnan: Cracovien: Plocē: Canonicus, S.R.M. Secretarius, annorum sexaginta septem, juratus, non excōmunicatus &c: recognovit, quòd cùm esset Commissarius ab Illustrissimo olim Laurentio Gembicki Archiep-

415 *Archiepiscopi Gnesnensis*

chiepiscopo Gnesnensi, una
cum Illustri Domino Joanne
Kojeciewski Archidiacono Lā-
ciciensi, Canonico Gnesnensi,
ad examen miraculorum sancti
deputatus, per juratorias senum
depositiones intellexerit, præ-
cipuè verò ex Fausto Suski filio
Stanislai, qui iam centum tri-
ginta annos habebat, & ab alio
Briccio Fastek, qui iam vige-
simum quintum super centesimū
annum agebat (uterque natus in
Dobrovensi pago) innumerabi-
lia miracula, ad sepulchrum S
Bogumili fieri continuè; pluri-
mis infirmis per intercessionem
illius sanitatem restitutam. Un-

de

de claudi in signum recuperati
gressus plurima fulcra, quibus
innitebantur, reliquerant: quæ
postea per Parochos uti impe-
dimenta Ecclesiæ, combusta
fuerunt in præsentia ipsorum.

Alia plurima signa, ex cera, uti
oculi, capita, pedes, & alia
membra, à piis fidelibus relin-
quantur. Quoniam igitur anti-
quorum miraculorum memo-
ria, vel Parochorum incuria,
vel temporum iniquitate, ma-
xime hostium variorum incur-
sibus, utpote Crucigerorum,
qui per annos fere ducentos,
maiores Poloniam populati,
oppida & pagos crebris incen-

diis miserrimè affligerunt: & Tartarorum, qui universam Poloniam ferro, igneque atrociter vastarunt, interiit.

MIRACULUM I.

Refert Martinus Baronius Clericus Jaroslaviensis Polonus, in libro quem de vitis Sanctorum Polonorum octo Martyrum Eremitarum ordinis Sancti Romualdi Camaldulensium scripsit, & autoritate Illustrissimi Domini Bernardi Maciejowski Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Archiepiscopi Gnesnensis edidit. Romæ primùm Anno Domini Millesimo Sexcentesimo secundo Fratre Joanne Maria Verce

Archiepiscopi Gnesnensis 418

lenfi, Magistro sacri palatii vi-
sum; & approbatum; deinde
Cracoviæ anno Domini Mil-
lesimo sexcentesimo quarto ab
Illustrissimo Domino Claudio
Rangonio, Comite, Sedis Apo-
stolicæ Pauli V. Legato Episco-
po Regii & Principe ad Sere-
nissimum Sigismundum tertium
Regem Poloniæ, suo robore
confirmatum, ac tandem An-
no Domini Millesimo sexcen-
tesimo octavo, per Reverendum
Dominum Andream Schoneum
S.T. & utriusq; Juris Doctorem,
pro tunc universitatis Craco-
viensis generalis studii Rectorẽ,
ut in lucem ederetur admissum;

impressit Cracoviæ Basiliius Skal-
fki, Anno Domini Millesimo
sexcentesimo decimo.

Quodam tempore, pius erga
Sanctum Bogumilum vir, Sta-
nislavus Vach Civis Colensis cur-
rum panno nimis oneratum,
sex trahentibus equis, ducebatur
dumque propè villam Dobro-
vo, ubi corpus sancti Archi-
episcopi quiescit, pergeret, unus
equorum pressus onere occubu-
it; cui postquam illico fecit de-
trahi coreum, muneris loco
illud Ecclesiæ Dobrovensis
Sacerdotibus obtulit, petens
ut sanitatem reliquorum sancto
Bogumilo commendarent; ipse
interim flexis ad sepulchrum

Archiepiscopi Gnesnensis 420

eius genibus DEI protectionem incepto itinere, per merita sancti Præfulis diligenter implorabat: dum finita oratione digreditur ab Ecclesia, equus ille (mirum dictu) ad fores templi adstitit hinniens, quem dominus actis DEO pro tanto beneficio gratiis, lætus recipit, iunxit curru, viam feliciter profecutus est. Mirabilia DEI opera, meritis sancti Bogumili sibi præstita, omnibus per omnem viam, prædicans. Sacerdotes ut tanti miraculi perennaret memoria, pellem sibi donatam foribus Ecclesiæ affigi curarunt; anno Domini Millesimo trecentesimo nonagesi-

mo sexto. Atque hæc prodigi-
 oſa equi ſuſcitatio, & in cre-
 breſcentia ope ſancti miracula;
 quæ diligenter connotari iuſſit,
 movit Archi-Epiſcopum Gne-
 ſnenſem, poſtulate præſertim
 Metropolitanò Senatu, Vincen-
 cium Cotum ut in eius honorè
 Eccleſiam de latere cocto de
 oblationibus ad illius tumbam
 fieri ſolitis, cum omnium Præ-
 latorum, & Canonicorum u-
 nanimi aſſenſu, ædificare ſtude-
 ret.

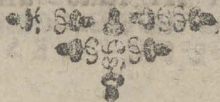
Vidi ego, ſepulchrum Sancti
 viſitans, Anno Domini mil-
 leſimo ſexcenteſimo quadrage-
 ſimo quarto corium hoc nuce-
 rini

rini coloris, foribus Ecclesiæ
affixum, quod populus, equos,
& alia jumenta patrocinio san-
cti Bogumili commendans
scindere usitatum habebat, a-
nimantibus in medelam pro-
pinans. Nulla iam ad præsens
corij cernuntur vestigia, in
medicinam iumentorum distra-
cti. Durat hæc vicinorum
populorum ea devotio, ut quo-
ties ad visitandum sepulchrum
sancti conveniant, toties equos
& boves circa Ecclesiam du-
cant precibus sancti à contagi-
one pestilenti, & morbis aliis
servatum iri suas animantes,
confisi.

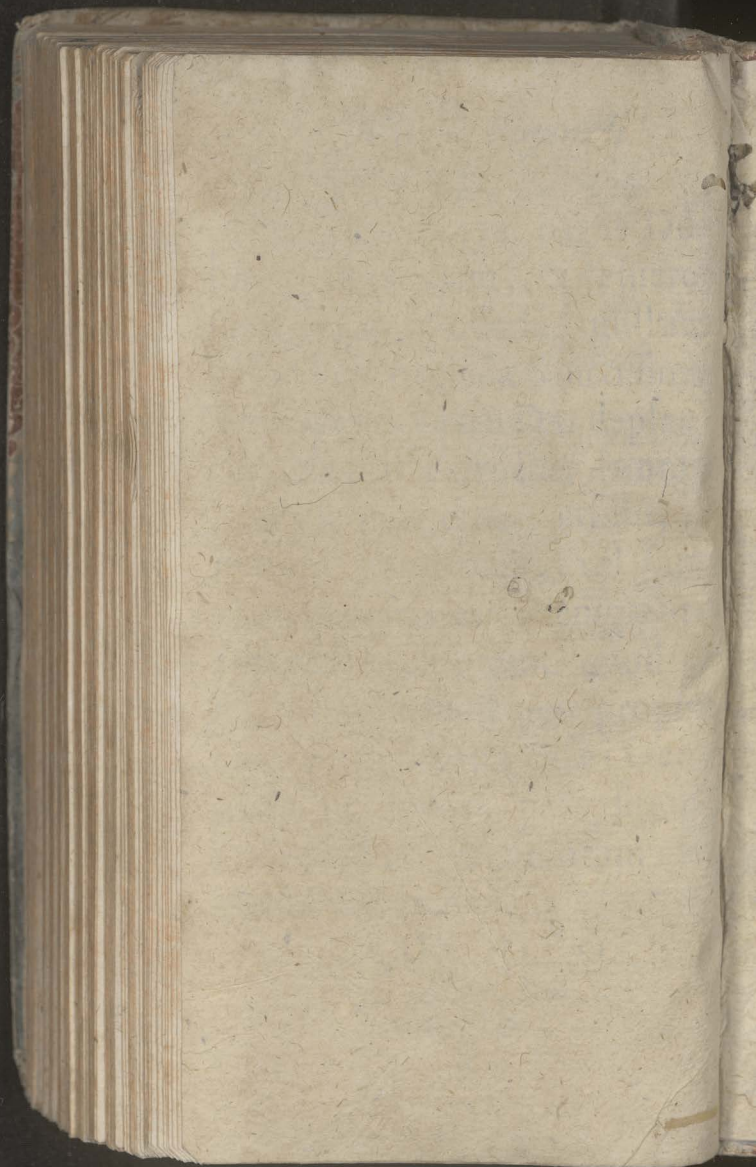
II.

Per Annos 478. pagus Dobrovo in favillam, & cineres trinâ vice conversus nullum periculum Ecclesiæ Sanctissimæ TRINITATIS à viro DEI deplan- cis abiegnis extractæ, flammis undique còopertus; attulit; ut nullum adustionis, vel fumi vicinos parietes denigrantis appareat vestigium, quod eò mirabiliùs evenit quò propin- quiores rusticanæ casæ in tem- plum in medio pagi situm, undequaque incendiorum fo- menta iactarent.

LAUS DEO.

o-
res
am
næ
n-
nis
ut
mi
tis
eò
in-
em-
m,
fo-

Biblioteka Jagiellońska

stdr0024992

